

KUNNALLISTEN NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ TÄMÄN PÄIVÄN

NUORISTA

”Sulla pitää olla itellään aika hyvät pelimerkit, et sä pysyt tommosessa menossa mukana”

Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen
Pro gradu – tutkielma
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö
Tampereen yliopisto
Annina Kurki
17.10.2015

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

KURKI, ANNINA: Kunnallisten nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä tämän päivän nuorista. ”Sulla pitää olla itellään aika hyvät pelimerkit, et sä pysyt tommosessa menossa mukana”.

Pro Gradu-tutkielma, 87s., 2 liites.

Nuorisotyö ja nuorisotutkimus

Lokakuu 2015

Tutkimuksessa tarkastelen kunnallisten nuorisotyöntekijöiden käsityksiä tämän päivän nuorista ja nuoruudesta. Nuorisotyölle on ominaista ajan virtaan kytkeytyminen, ja sen myötä nuorten tarpeet, ja kulttuurien muutokset heijastelevat nuorisotyöhön (Kiilakoski & Kivijärvi & Honkasalo 2011, 11). Nuorisotyöstä on tehty akateemista tutkimusta varsin vähän ja tutkimuksissa nuorisotyöntekijät ovat olleet taka-alalla. Nuorisotyöntekijöiden ammatillisuutta tutkittaessa on todettu, että nuorisotyöntekijöiden ammatti-identiteetti on hämärä ja siihen heijastelee työkohteen määrittelemättömyys (Soanjärvi 2011, 11, 98). Pro gradu- tutkielmallani liityn tieteelliseen keskusteluun nuorisotyöstä ja tartun ongelmaan määrittelemättömästä työkohteesta tarkastelemalla nuorisotyöntekijöiden käsityksiä tämän päivän nuorista – työnsä kohteesta. Tutkimukseni tarkoituksena on antaa kunnallisille nuorisotyöntekijöille ääni heidän ydinosaamisestaan; nuorista ja nuoruudesta.

Työni viitekehys muodostuu kahdesta osasta. Ensin esittelen jäsennyksiä nuorisotyöstä ja sen tekijöistä rakentaen työlleni kontekstin, jossa aihetta käsitellään. Sen jälkeen syvennyn tarkastelemaan postmodernin ajan nuoruutta, esitellen kirjoituksia ajastamme ja sen nuorista, ankkuroiden tutkimuksen tähän hetkeen. Tarkemmassa esittelyssä ovat mm. Zygmunt Baumanin kuvaukset postmodernin ajan epävarmuudesta ja yksilöllisyyden korostamisesta. Tarkastelen myös Thomas Ziehen aikalaisdiagnoosia postmodernin ajan nuorista, unohtamatta kotimaisia kirjoituksia.

Työn tutkimuskysymys on, minkälaisia käsityksiä kunnallisilla nuorisotyöntekijöillä on tämän päivän nuorista ja nuoruudesta? Lisäksi työssäni pohdin nuorisotyöstä tehtyjen jäsenysten ajankohtaisuutta ja painotuksia tulosten valossa. Tutkimuksen aineisto on kerätty nuorisotyöntekijöille suunnatuista työpajoista, joissa

yhteensä 15 nuorisotyöntekijää eteläisestä Suomesta pohti ryhmätöitä tehden, mil-laista on olla nuori tässä ajassa.

Tulokset osoittavat, että nuorisotyöntekijät kuvasivat nuoruutta laajasti eri ilmiöi-den kautta ja analyysi nuoruudesta oli ajoittain hyvinkin tarkkaa. Nuorisotyönteki-jöiden näkemykset ja tarkoiltakin tuntuvat jäsennykset todentavat, että nuoriso-työntekijät ovat taitavia havainnoimaan ja ymmärtämään nuorten maailmaa niin kehityspsykologisessa viitekehyksessä kuin ajassa, jossa elämme. Nuorisotyössä on ainutlaatuista tietoa nuorista, ja nuorisotyölle soviteltu viestintuojan mantteli saa tämän tutkimuksen valossa oikeutusta. Tulokset osoittavat myös, että nuoriso-työstä tehdyt jäsennykset heijastelevat ja taustoittavat nuorisotyöntekijöiden käsi-tyksiä tämän päivän nuorista ja nuoruudesta.

Asiasanat: Nuorisotyö, nuorisotyöntekijät, kunnallinen nuorisotyö, nuoruus, nuo-ruus postmodernissa ajassa.

ABSTRACT

University of Tampere

School of Social Sciences and Humanities

KURKI, ANNINA: Municipality youth workers perspectives on today's youth. "You need to have quite a good hand to keep up".

Master's thesis 87 pages, 2 appendixes.

Youth Work and Youth Studies

October 2015

In this study, I concentrate on examining municipal youth workers' perceptions of today's youth. Part of youth work's nature is plugging in to time, hence young people's needs and cultural changes have an effect on it (Kiilakoski & Kivijärvi & Honkasalo 2011, 11). There are few academic studies about youth work, and youth workers are a very small part of them. Where youth workers' professional identity has been the topic, the results show that youth workers' professional identity is unclear. The reason for that is the undefined target of the work. (Soanjärvi 2011, 11, 98). This study joins the discussion about youth work and concentrates on the dilemma about the undefined target of the work. It examines municipal youth workers' perceptions about today's youth – the target of the work. The purpose of this study is to give voice to youth workers about their key knowledge – youth and today's young people.

The theoretical background of this study has two elements. First, I examine the theories about youth work; its structure, ethics and people who do it as a profession. The second element binds the study to this time – postmodernism. I introduce Zygmunt Bauman's writings about postmodern times, uncertainty and individuality and Thomas Ziehe's theory about postmodern youth. I also introduce some Finnish theories.

In this study, I ask what kind of perceptions of today's youth municipal youth workers have. I also mirror the results to the discussion and the theories about youth work. In order to answer the question, two workshops have been organized for the youth workers. Altogether, 15 municipal youth workers from Southern Finland have participated group discussions around the topic: "How do you perceive young people today?"

The results show that youth workers describe today's youth broadly through different phenomena. Their analysis about youth was precise. Youth workers' precise

perceptions show that youth workers are skilful in observing and understanding young people and their reality in the frame of developmental psychology and in our time. Youth work has unique information about youth and the role of the messenger got stronger in the light of the results of this study. The results also show that theories about youth work are reflected in and give background to the youth workers' perceptions.

Keywords: Youth work, youth workers, municipality youth work, youth, youth in postmodern time.

Kiitokset

Lämmin kiitos kaikille tutkimukseen osallistuneille nuorisotyöntekijöille. Avoin, pyyteetön ja positiivinen asenteenne ja osaamisenne valoi minuun voimaa graduprosessin aikana. Haluan kiittää myös Aurelie Marya mentoroinnista, hedelmällisistä keskusteluista ja ystävydestä. Tukesi varsinkin prosessin alkuvaiheissa oli merkityksellinen. Erillisen maininnan ansaitsee myös ohjaajani Juha Nieminen, joka ammattitaidollaan löysi juuri oikean tavan ohjata ajatteluani, ja jonka kannustava tuki siivitti työn maaliin aikataulussa. Kiitos myös Iralle englannin sparrauksesta ja avusta abstraktin viimeistelyssä, sekä äidille ja isälle tekstin oikoluvusta ja kannustuksesta.

Eriytyinen kiitos kuuluu myös kaikille läheisille ja ystäville, teille jotka elitte mukana. Työn valmistumiseen merkittävästi vaikutti myös rakas aviomieheni Mikko, joka rakkautellaan ja tuellaan sai minut työskentelemään ahkerasti, mutta ennen kaikkea nauttimaan ansaituista vapaista kirjoittamisen ohessa. Maininnan ansaitsee, myös traagisesti ennen työn valmistumista menehtynyt pörinäterapeutti Jarmo, joka lievitti turkkiterapiallaan ajoittaisia sterssiäni.

Louhikon tilalla 17.10.2015

Annina Kurki

Sisällysluettelo

JOHDANTO	1
1. NUORISOTYÖSTÄ JA SEN TEKIJÖISTÄ	3
1.1 NUORISOTYÖ	5
1.1.1 <i>Nuorisotyön funktiot.....</i>	<i>5</i>
1.1.2 <i>Nuorisotyön oppimisympäristöt ja menetelmät.....</i>	<i>8</i>
1.1.3 <i>Nuorisotyön eetos.....</i>	<i>9</i>
1.2 NUORISOTYÖNTEKIJÄT JA VAADITTAVA OSAAMINEN	12
1.2.1 <i>Kuvauksia nuorisotyöntekijöiden osaamisvaatimuksista</i>	<i>12</i>
1.2.2 <i>Osaamisen kuvaaminen työntekijöiden ominaisuuksien kautta</i>	<i>13</i>
1.2.3 <i>Nuorisotyöntekijät yhteistyökumppaneiden silmin</i>	<i>14</i>
2. NUORUUS POSTMODERNISSA AJASSA.....	15
2.1 NUORUUS.....	15
2.2 POSTMODERNI AIKA	18
2.3 POSTMODERNIN NUORET	20
2.3.1 <i>Uusi nuoriso</i>	<i>20</i>
2.3.2 <i>Atomisoitunut sukupolvi.....</i>	<i>22</i>
2.3.3 <i>2010-luvun nuorisokeskustelun piirteitä.....</i>	<i>25</i>
2.3.4 <i>Nuorten omia ajatuksia nuoruudesta</i>	<i>26</i>
3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	27
3.1 TUTKIMUSONGELMAN TÄSMENNYS.....	28
3.2 FENOMENOGRAFINENTUTKIMUS.....	29
3.3 EETTISET PERIAATTEET, LAATU JA TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	30
3.4 INFORMANTIT	32
3.5 AINEISTONKERUU	34
3.5.1 <i>Työpajojen sisältö</i>	<i>35</i>
3.5.2 <i>Tunnelmia aineistonkeruusta.....</i>	<i>38</i>
3.6 AINEISTON KÄSITTELY JA SEN ANALYSOINTI	39
3.6.1 <i>Aineiston analyysi.....</i>	<i>40</i>
3.6.2 <i>Käsitysten rakentuminen.....</i>	<i>43</i>

4. TULOKSET	44
4.1 POLARISOITUNUT NUORUUS	45
4.2 NUORUUDEN YTIMESTÄ NOUSEVAT ILMIÖT	49
4.2.1 <i>Itsensä etsimisen aikaa</i>	49
4.2.2 <i>Ystävyyssuhteet ja ryhmään kuuluminen</i>	52
4.3 AJASTAMME NOUSEVAT NUORUUDEN ILMIÖT	58
4.3.1 <i>Yksilöllisyys ja itsekkyyys</i>	59
4.3.2 <i>Turvattomuus</i>	61
4.3.3 <i>Vallinnat, rajattomat mahdollisuudet ja vapautuminen</i>	65
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	69
5.1 NUORISOTYÖNTEKIJÄT TAITAVINA HAVAINNOITSIJOINA	69
5.2 NUORISOTYÖN JÄSENNYSTEN TARKASTELUA TULOSTEN VALOSSA	71
5.3 TULOSTEN LUOTETTAVUUS JA AJATUKSIA JATKOSTA	74
LÄHTEET:	76
LIITE 1. TIEDOTE OSALLISTUJILLE	88

PRO GRADU- TUTKIELMAN KUVIOT JA TAULUKOT

KUVIO 1. Osallistujien syntymävuodet. s. 33

KUVIO 2. Osallistujien koulutustaustat. s. 33

KUVIO 3. Osallistujien alan työkokemus. s.34

TAULUKKO 1. Tulosten pääteemat. s.42

KUVIO 4. Polarisoituneet teemat. s. 45

KUVIO 5. Nuoruuden ytimeistä nousevat ilmiöt. s.49

KUVIO 6. Ystävyyssuhteisiin ja ryhmään kuulumiseen liittyvät ilmiöt. s.52

KUVIO 7. Ajastamme nousevat nuoruuden ilmiöt. s.59

KUVIO 8. Turvattomuus. s. 62

KUVIO 9. Vapautuminen ja rajattomat mahdollisuudet. s. 66

JOHDANTO

Suomalaisessa sananlaskussa todetaan: kuka sen kissan hännän nostaisi, ellei kissa itse? Ajatus ohjasi minut Pro gradu-tutkielman aiheen pariin. Olen toiminut nuorisotyössä yli kymmenen vuotta ja kokemuksesta tiedän, että ammattikunnan edustajilla on valtavasti tietoa nuorista. Kokemuksesta tiedän myös, että nuorisotyöntekijöiden ”julkisuuskuva” ei aina tee oikeutta työn vaativuudelle ja tekijöiden osaa miselle. Urani aikana ovat nuoret ja heidän vanhempansa esittäneet minulle kysymyksiä: Maksetaanko tästä sinulle palkkaa? Hengaatko täällä vapaaehtoisesti? Olen harmitellut sitä, että monesti nuorisotyö näyttäytyy stereotyyppisesti kepeänä ja leikinomaisena nuorten kanssa pelailuna ja hengailuna. Työn merkittävyyttä ja tavoitteellisuutta joudutaan korostamaan (ks. esim. Haavisto 2015). Pro gradu-tutkielmaa ideoidessa päätin ottaa tuon sananlaskun kissan roolin ja nostaa työni keskiöön nuorisotyöntekijät ja heidän äänensä. Pyrkimyksenäni on tehdä näkyväksi, mitä ”pelailun ja hengailun” lomassa nuorisotyössä nähdään ja tiedetään.

Tähän minulle tarjoutui oiva mahdollisuus, kun Tampereen yliopiston tutkija Aurelie Mary lähestyi minua yhteistyö mielessään. Hän halusi viedä väitöskirjansa tuloksia nuorisotyön kentän käyttöön. Niinpä ideoimme yhdessä Bridge-projektin, jonka tarkoituksena on rakentaa siltaa nuorisotyöntekijöiden ja tutkijoiden välille. Projektin nimissä järjestimme neljä työpajaa, osan nuorisotyöntekijöille ja osan tutkijoille, joissa käsitelimme osallistujien näkemyksiä tämän päivän nuorista, samalla keräten tietoa tutkijoiden ja kentän välisestä suhteesta. Työni aineistona olen käyttänyt yhteistyössä Aurelien kanssa kerättyä aineistoa. Aineiston käsittely, niin litterointi kuin järjestäminen, analysointi ja tutkimusraportin kirjoittaminen, on ollut itsenäisen Bridge-projektista erillään oleva prosessi.

Tutkimuksessa tarkastelen kunnallisten nuorisotyöntekijöiden käsityksiä tämän päivän nuorista ja nuoruudesta. Nuorisotyössä työn kohde määrittää työnsisältöjä ja esitetään, että työ saa oikeutuksensa nuorilta (Cederlöf 2004). Nuorisotyötä on

tutkittu Suomessa verrattain vähän, ja tutkimukset keskittyvät joko nuorisotyön sanallistamiseen tai sen yksittäisten menetelmien kuvaamiseen (ks. esim. Pöysä 2013). Nuorisotyöntekijät ovat tutkimuksissa taka-alalla. Katariina Soanjärvi on väitöskirjassaan pohtinut nuorisotyön ammatillisuutta, ja työ keskittyy nuorisotyöntekijöihin. Soanjärvi esittää, että nuorisotyön ammatti-identiteetti on hämärä, koska työn kohde on määrittelemätön (Soanjärvi 2011). Nuorisotyön jäsentämisen, kehittämisen ja ymmärtämisen kannalta onkin oleellista tarkastella, miten alan työntekijät määrittelevät työnsä; tämän päivän nuoret. Tutkimukseni tarkoituksena on antaa nuorisotyöntekijöille ääni heidän ydinosaamisestaan, nuorista ja nuoruudesta, ja samalla nostaa nuoria, heidän tarpeitaan ja maailmaansa osaksi nuorisotyöstä käytävää keskustelua. Tutkimus on suunnattu nuorisotyössä toimiville, mutta se antaa myös yhteistyökumppaneille ja alasta kiinnostuneille mahdollisuuden tutustua nuorisotyöntekijöiden ajatuksiin.

Työni viitekehys muodostuu kahdesta osasta. Ensin esittelen jäsenyyksiä nuorisotyöstä ja sen tekijöistä rakentaen työlleni kontekstin, jossa aihetta käsitellään. Sen jälkeen syvennyn tarkastelemaan postmodernin ajan nuoruutta esitellen kirjoituksia nuoruudesta, ajastamme ja sen nuorista, jotta työ ankkuroituisi tähän hetkeen. Tarkemmassa esittelyssä ovat mm. Zygmunt Baumanin kuvaukset postmodernista ajasta, sekä Thomas Ziehen aikalaisdiagnoosi postmodernin nuorista, unohtamatta kotimaisia kirjoituksia. Nämä kaksi kokonaisuutta muodostavat työn tukiseitin, joihin peilaan työn tuloksia.

Luvussa kolme esittelen tutkimuksen toteutusta. Tutkimus on tehty fenomenografian hengessä, ja tarkastelun kohteena ovat nuorisotyöntekijöiden käsitykset. Työn ontologinen perusta on konstruktivistinen, viestien, että tuloksena on yhteisesti tuotettu näkemys, johon ovat vaikuttaneet mm. kysymysten asettelu ja tutkimustilanne. Tutkimusaineistona olen käyttänyt Bridge-projektin nuorisotyöntekijöille pidetyistä työpajoista kerättyä aineistoa. Työpajoihin osallistui yhteensä 15 kunnallista nuorisotyöntekijää eteläisestä Suomesta, kaupungeista ja pienemmistä kunnista. Työpajoissa nuorisotyöntekijät keskustelivat annettujen tehtävien ympärillä.

Aineistonkeruumenetelmiä voisi kuvata puolistrukturoiduiksi haastatteluiksi ja teemahaastatteluiksi, joita varioitiin projektiivisilla menetelmillä. Analyysimenetelmänä olen käyttänyt aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

Työni lopussa esittelen tutkimuksen tulokset. Nuorisotyöntekijöiden näkemykset tämän päivän nuoruudesta koostuvat useasta eri ilmiöstä, ja tuloksena on moniulotteinen ja värikäs kuvaus aikamme nuoruudesta. Johtopäätöksissä pohditaan myös nuorisotyöntekijöiden käsityksiä suhteessa nuorisotyöstä tehtyihin jäsenyyksiin.

1. NUORISOTYÖSTÄ JA SEN TEKIJÖISTÄ

Nuorisotyöllä on pitkä ja rikas historia Suomessa (ks. esim. Niemi 2008). Nuorisotyölle on ominaista ajan virtaan kytkeytyminen ja sen myötä nuorten tarpeet ja kulttuurien muutokset heijastelevat nuorisotyöhön (Kiilakoski & Kivijärvi & Honkasalo 2011, 11). Pitkästä historiastaan huolimatta nuorisotyöstä on tehty akateemista tutkimusta varsin vähän (Soanjärvi 2011, 36). Ville Pöysä (2013) on selvittänyt nuorisotyön tutkimuksen sisältöjä viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Hän jakaa tehdyt tutkimukset neljään teemaan: 1) osallisuus ja yhdenvertaisuus, mahdollisuuksien tasa- ja eriarvoisuus 2) työmenetelmät, tekemisen tavat ja tilat 3) nuorisotyön identiteetti, etiikka ja itsetutkiskelu 4) nuorisotyön historia. (Pöysä 2013, 35.) Jaottelua voisi vieläkin yksinkertaistaa ja karkeasti jakaa tehdyt tutkimukset kahteen linjaan. Osa tutkimuksista pyrkii sanallistamaan nuorisotyötä ja sen olemusta. Niillä kuvataan mitä työ on, miten sitä tehdään ja miksi. Tämän suuntaista tutkimusta on tehnyt mm. Juha Nieminen, joka on pyrkinyt kuvaamaan nuorisotyön ydintä sen tehtävien kautta (ks. esim. Nieminen 2008). Myös Tomi Kiilakoski on aktiivisesti toiminut yhdessä nuorisotyön kentällä toimivien kanssa ja tuottanut kuvauksia nuorisotyöstä nimenomaan kunnallisessa kehyksessä (ks. esim. Kiilakoski 2015). Toinen ”tutkimuslinja” keskittyy kuvaamaan yksittäisiä nuorisotyön työmuotoja ja menetelmiä. Tutkimuksen teemoista on nähtävissä sillä hetkellä käynnissä oleva keskustelu ja

pinnalla olevat teemat. Esimerkiksi 2010-luvulla on tutkittu etsivää nuorisotyötä ja verkkonuorisotyötä (ks. esim. Puuronen 2014; Lauha & Tuuttila 2014). Voisikin siis sanoa, että nuorisotyön tutkimus on hyvällä alulla Suomessa. Nuorisotyön kansainvälisiäkin kirjoituksia on hyvin saatavilla (ks. esim. Sapin 2013; Sercombe 2010). Niiden käyttäminen ja niihin peilaaminen on paikoittain haastavaa, sillä tutkimukset nivoutuvat kansallisiin yhteiskuntajärjestelmiin (Soanjärvi 2011, 14).

Merkillepantavaa on se, että nuorisotyötä käsittelevissä teoksissa ja tutkimuksissa kirjoitukset keskittyvät nuorisotyön sisältöihin enemmän kuin sen tekijöihin. Esimerkiksi vuonna 2008 ilmestynyt teos Nuorisotyöt on tehtävä (Hoikkala & Sell 2008) pitää sisällään kattavasti artikkeleita, joissa sanallistetaan nuorisotyötä ja esitellään eri menetelmiä ja työmuotoja. Nuorisotyöntekijöitä sivutaan osassa artikkeleita esitellyn menetelmän tai työmuodon yhteydessä (ks. esim. Ruotsalainen 2008, 177-178; Kylmäkoski 2008, 398-399). Toisaalta nuorisotyöstä tehtyjä kirjoituksia lukiessa ei aina ole selvästi erotettavissa oleva rajaa, puhutaanko nuorisotyöstä vai nuorisotyöntekijöistä.

Suomalaiselta tutkimuskentältä löytyy joitain tutkimuksia, joissa on keskitytty nuorisotyöntekijöihin. Kirsi Leino (2002) on pro gradu- työssään tutkinut nuorisotyön ammattilaisia, ja miten nuorisotyöntekijyydestä puhutaan alan ammattilehdessä (ks. Leino 2002). Pisimmälle nuorisotyöntekijöitä koskevan tutkimuksen on vienyt Katariina Soanjärvi (2011), joka on kirjoittanut väitöskirjan Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä, jossa hän pohtii ammatillista nuorisotyötä tuomalla nuorisotyöntekijöiden äänen kuuluviin. Soanjärvi on omalla tutkimuksellaan halunnut selkeyttää nuorisotyöntekijöiden identiteettiä, jota hän kuvaa hämäräksi. (Soanjärvi 2011, 11.) Soanjärven mukaan ammatti-identiteettiin heijastuu työkohteen määrittelemättömyys. Hänen mukaansa tutkijoilla, hallinnolla ja työntekijöillä, ei ole yhtenäistä näkemystä siitä, mitä tai ketä nuorisotyön nuoriso on, ja tulkinta jätetään käytännön työntekijöille (Soanjärvi 2011, 98). Pro

gradu-tutkielmallani liityn tieteelliseen keskusteluun nuorisotyöstä ja tartun Soanjärven nimeämään ongelmaan määrittelemättömästä työkohteesta tarkastelemalla nuorisotyöntekijöiden käsityksiä tämän päivän nuorista – työnsä kohteesta.

Esittelen seuraavaksi työni viitekehysten, jossa pyrin määrittelemään nuorisotyötä sen tehtävien kautta ja kuvaamaan sen olemusta tarkastelemalle siitä kirjoitettua eetosta. Esittelen myös kirjoituksia nuorisotyöntekijöistä ja heidän osaamisestaan.

1.1 Nuorisotyö

Suomessa nuorisotyö perustuu nuorisolakiin. Nuorisolaki (L72/2006) määrittelee nuorisotyön seuraavasti: ”Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten oman ajankäyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuorten kasvua ja itsenäistymisen tukemista ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta.” Nuorisotyön – ja politiikan tehtäväksi määritellään nuorten kasvatuksellinen ohjaus, harrastusmahdollisuuksien mahdollistaminen, tieto- ja neuvontapalvelut, monikulttuurinen nuorisotoiminta, ympäristökasvatus ja nuorten työpajapalvelut. Nuorisotyön omimmaksi toiminta-alueeksi voidaan määritellä siten nuoren kasvun tukeminen, jota toteutetaan ohjauksella, palveluilla, tuella ja toiminnalla. (Raitakari & Virokangas 2009, 9.) Nuorisolaki luo perustan nuorisotyölle, mutta nuorisotyön olemuksen ymmärtämiseksi on tarpeen tarkastella nuorisotyötä syvemmin sen tehtävien kautta.

1.1.1 Nuorisotyön funktiot

Nuorisotyöllä on ollut aina tehtäviä, ne ovat osittain muuttuneet ja jalostuneet ajan myötä. Juha Nieminen (2008) määrittelee nuorisotyön tehtäviksi neljän funktiota:

socialisaatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio, resurssi ja allokoitiofunktio. Socialisaatiofunktion tehtävänä on nuoren liittäminen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja omaan lähiyhteisöön. Sillä ei kuitenkaan tarkoiteta pelkästään sopeuttamista, vaan siihen sisältyy tietojen, taitojen, toimintatapojen ja arvojen välittämistä nuorelle, jotka mahdollistavat hänen osallistumisensa yhteisön ja yhteiskunnan kehittämiseen ja uudistamiseen. (Nieminen 2008, 23; Hirvonen 2009, 53.) Funktion tarkoituksena on auttaa nuorta kiinnittymään ja löytämään oma paikkansa. Näin ollen socialisaatiofunktio voidaan nähdä nuorisotyön peruselementtinä. Funktiota toteutetaan erilaisilla nuorisotyön menetelmillä, joita erittelen myöhemmin.

Nuorisotyön toinen tehtävä on ohjata ja tukea nuoren persoonallista kasvua ja kehittymistä omaksi itsekseen. Nieminen kutsuu tätä personalisaatiofunktioksi. Funktion toteutuminen edellyttää nuorisotyöntekijältä nuoren yksilöllisyyden, ainutlaatuisuuden ja omaleimaisuuden tunnistamista ja tunnustamista. Nuorisotyö tarjoaa-kin areenoita kasvamiselle ja oppimiskokemuksille. (Nieminen 2008, 24.) Personalisaatiofunktion toteutuminen vaatii työntekijöiltä kykyä yksilöiden kohtaamiseen, mutta myös ymmärrystä nuoruudesta erityisenä ja ainutlaatuisena elämänvaiheena.

Kompensatiofunktion tehtävänä on nuoren socialisaatiossa tai personalisaatiossa ilmenevien puutteiden tasoittaminen ja korjaaminen. Lähtökohtana on, että nuorisotyön avulla autetaan niitä nuoria, joilla on ongelmia yhteiskuntaan liittymisessä tai omassa persoonallisessa kasvussa. Kompensatiofunktiota toteutetaan työskentellessä erityisnuorten kanssa esimerkiksi etsivässä työssä. (Nieminen 2008, 25.) Nuorisotyö kohtaa kaikenlaisia nuoria, ei vain niitä joilla menee hyvin. Elämisen ongelmien kysymykset ovat arkipäivää nuorten kanssa tehtävässä työssä (Pohjola 2009, 29-30).

Nuorisotyön neljäs tehtävä on yhteiskunnan nuorille osoittamiin resursseihin vaikuttaminen, jota Nieminen kutsuu resursointi- ja allokointifunktioksi. Sen toteuttaminen kytkeytyy julkishallintoon ja päätöksentekoon, ja sitä voitaisiin kutsua myös nuorisopolitiikaksi. Kolme ensimmäistä funktiota ovat perusolemukseltaan kasvatuksellisia ja niitä on toteutettu vuosien saatossa eri menetelmillä suomalaisessa nuorisotyössä, eikä niitä ole laajemmin kyseenalaistettu. Sen sijaan julkishallinnon nuorisotyöltä on vaadittu paneutumista kasvu- ja elinolojen parantamiseen. (Nieminen 2008, 25-26.)

Nuorisotyön tehtävien painotukset ovat vaihdelleet. Viimeisinä vuosina nuorisotyöstä käytävä keskustelu on keskittynyt kompensatiofunktion ympärille ja se on aiheuttanut erimielisyyttä kentällä. Gretschelein, Junttiala-Vitikan ja Puurosen (2015) mukaan näkyvintä kamppailua on käyty ennaltaehkäisevän ja kohdennetun nuorisotyön välillä. Puheissa on jopa vilahdellut näkemys nuorisotyön kahtiajakautumisesta ja samalla on korostunut tarve löytää termejä ja määritelmiä, jotka haihduttaisivat muodostunutta jakoa. (Gretschel & Junttila-Vitikka & Puuronen 2015.)

Nuorisotyön tarkastelu sen tehtävien kautta kiteyttää, että nuorisotyön yhteiskunnallinen tilaus rakentuu yksinomaan suhteessa nuoruuteen. On jopa väitetty, että nuorisotyöllä on monopoliasema nuoruuden hallinnoinnissa ja sen tehtävä on nuorten sosiaalistumisen tukeminen muuttuvassa ja yhä hallitsemattomammassa yhteiskunnassa. (Pohjola 2009, 26-27.)

Nuorisotyön yleisissä tehtävissä ei ole määritelty, että ne koskisivat erityisesti kunnan tai järjestön tuottamia palveluita. Tämä tutkimus käsittelee kunnallista nuorisotyötä, joten on aiheellista tarkastella sitä erikseen. Petri Cederlöf (2004) on tutkinut kunnallista nuorisotyötä ja on määritellyt laadukkaan kunnallisen nuorisotyön piirteitä:

- 1) Vastaa paikallisiin nuorten tarpeisiin ja mielekkäisiin toiveisiin (on myös hyvin tietoinen niistä) sekä tarjoaa tai mahdollistaa sen mukaista palvelua ja toimintaa avoimesti kaikille nuorille ja teemallisesti tietyille ryhmille.
- 2) Seuraa nuorten toimintaa ja tarjoaa yksittäisille nuorille luottamuksellista tukea ja ohjausta, sekä tekee tarvittaessa interventioita nuorten elämään.
- 3) Edistää nuorten mahdollisuuksia sekä nuorisosioiden huomiointia ja niihin vaikuttamista muiden toimijoiden piireissä.

(Cederlöf 2004, 52-53.)

Kunnallinen nuorisotyö on iso toimija nuorisotyön kentällä. Cederlöfin määrittelemissä kunnallisen nuorisotyön piirteissä korostuu nuorten keskiössä oleminen, nuorten maailman seuraaminen ja ymmärtäminen sekä nuorisopolitiikka.

1.1.2 Nuorisotyön oppimisympäristöt ja menetelmät

Nuorisotyön tehtäviä toteutetaan erilaisissa ympäristöissä. Nuorisotyön oppimisympäristöjä voidaan eritellä rakenteellisten tekijöiden kautta, jotka ovat kohde-ryhmä, sosiaalimuoto, tila ja organisointimuoto. Kohderyhmällä tarkoitetaan sitä, mille nuorisoryhmälle toiminta on suunnattu. Sen erittelyperusteita voivat olla esimerkiksi ikäryhmä, sukupuoli tai erityisyys, kuten työttömät nuoret tai vammaiset nuoret. Sosiaalimuodolla tarkoitetaan oppimisympäristön rakennetta, eli toteutetaanko toiminta yksilölle, ryhmälle, yhteisölle tai esimerkiksi kansainvälisesti. Tilalla tarkoitetaan oppimisympäristön fyysisiä puitteita, kuten esimerkiksi yksityistä sisätilaa, julkista ulkotilaa tai luontoa. Organisointimuoto erittelee toiminnan järjestämistapaa, kuten onko toiminta projektiluontoista vai pysyvää, ja vastaavatko sen järjestämisestä vapaaehtoiset vai ammattilaiset. (Nieminen 2008, 31.) Karkeasti eriteltynä jako voisi tarkoittaa myös sitä, tarjoaako toiminnan järjestö vai kunnallinen nuorisotyö. Vaikkakin jako tämän päivän nuorisotyön kentässä ei ole kovinkaan selkeä. Järjestöissä toimii nuorisotyön ammattiin koulutettuja työntekijöitä, ja he toteuttavat laissa määritellyjä palveluita, ja kunnallisen nuorisotyön areenoilla on etsitty keinoja valjastaa vapaaehtoistoimijoita nuorisotyön pariin.

Nuorisotyön erilaisissa oppimisympäristöissä toteutetaan nuorisotyön tehtäviä erilaisilla menetelmillä. Menetelmien määrittelemisen rikkaaseen oppimisympäristöjen kirjoon ei ole yksinkertaista, eikä alan sisälläkään vallitse yksimielisyyttä siitä, mitä nuorisotyön menetelmillä tarkoitetaan. Niitä on jäsennetty, mallinnettu ja sanallistettu melko vähän. Pedagogisista nuorisotyön menetelmistä ohjaaja löytää ohjenuoran miten toimia erilaisissa tilanteissa. (Nieminen 2008, 32.)

Nuorisotyön sisällä on useita erilaisia nuorisotyönteorioita, jotka tuovat oman filosofiansa nuorisotyön tekemiseen, ja usein teorioista löytyy myös suosituksia ja kuvauksia teoriaan liittyvistä menetelmistä. Esimerkkinä voisi mainita Seikkailukasvatuksen ja Kriittisen pedagogiikan. Seikkailukasvatus korostaa luontosuhdetta vahvistavien menetelmien käyttöä, kuten retkeilyä ja muita luontokokemuksia tarjoilevia vaihtoehtoja (ks. esim. Telemäki & Bowles 2001; Pulkamo 2008). Kriittisen pedagogiikan teorian päämääränä on vahvistaa ihmisen osallisuuden tunnetta ja toimintakykyä. Teoria ei anna suoraan suosituksia menetelmistä, mutta ne ovat päätehtävissä teoriasta. (Ks. esim. Suoranta 2010; Kiilakoski 2008.) Nuorisotyön tehtäviä toteutetaan siis erilaisissa oppimisympäristöissä, erilaisilla menetelmillä, erilaisten nuorisotyön teorioiden siivittäminä.

1.1.3 Nuorisotyön eetos

Nuorisotyön luonteen kuvaamiseen ei riitä, että eritellään sen tehtävät, ympäristöt ja menetelmät, vaan työn omaleimaisuuden kuvaamiseksi on tarvetta tarkastella myös eetosta, jonka päälle nuorisotyö rakentuu. Nuorisotyöllä on Suomessa pitkä historia, ja sitä on tehty aatteellisissa järjestöissä sekä ”neutraalisti” kunnallisena palveluna.

Nuorisotyön eetosta tarkasteltaessa puhutaan nuorisotyön yleisestä eettisestä luonteesta, jolla tarkoitetaan arvosidonnaista suhtautumistapaa maailmaan ja ihmisiin. Se tulee erottaa yksittäisten nuorisotyön organisaatioiden eetoksesta. (Nieminen

2008, 33.) Nieminen (2008) on eritellyt nuorisotyön eetoksen viiteen peruskiveen. Nuorisotyön eetoksen lähtökohtana voidaan pitää voluntarismia, vapaaehtoisuuden periaatetta. Nuorisotyön kulmakivenä pidetään sitä, että siihen osallistutaan vapaaehtoisesti, eikä sen toimintoihin voida velvoittaa ketään. Voluntarismi erottaa ja luo erityispiirteen nuorisotyölle suhteessa nuorten parissa toimiville muille tahoille, kuten koululle ja sosiaalitoimelle. Vapaaehtoisuuden eetos ylettyy myös nuorisotyön organisointiin, ja edelleenkin kentällä toimii yhdistyksiä, joiden toiminnasta vastaavat vapaaehtoiset työntekijät. (Nieminen 2008, 34.) Voluntarismi on ollut myös koetuksella, kun nuorisotyön ”uudet” toimintamuodot ovat lähentyneet niin sosiaalityön kuin työvoimahallinnon palveluita, esimerkiksi Etsivän työn tai nuorten työpajatoiminnan kautta (ks. esim. Raitakari & Virokangas 2009).

Nuorisotyön eetoksen yksi elementti on nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Nuorisotyö rakentuu nuorten tarpeille, ja nuoret saavat itse päättää minkälaisessa työssä he ovat mukana. Eetos on rakentunut voluntarismin luomalle pohjalle. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että nuorisotyössä kaikki nuorten tarpeet ja toiveet huomioitaisiin tai hyväksyttäisiin. Nuorisotyössä on aina ollut käsityksiä siitä, minkälaista työtä tulisi tehdä, ja mihin nuorten tarpeisiin tulisi vastata. (Nieminen 2008, 35.) Nuorisotyö on laajentunut ja vastannut yhä enemmän huonosti voivien nuorten tarpeisiin ja luonut työmuotoja, joissa voluntarismin eetos on joutunut koetukselle. Näissä toiminnoissa on silti pystytty, tai ainakin pyritty, kunnioittamaan nuorten tarpeita ja heidän itsemääräämisoikeuttaan. Esimerkkinä voidaan tarkastella työpajatoimintaa, joka ei aina perustu puhtaasti vapaaehtoisuudelle, vaan osallistumattomuudesta voi seurata yhteistyökumppaneiden asettamia sanktioita, mutta itse toiminnan sisällä nuorten toiveita ja itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan, ja työntekijöiden työote noudattaa tätä eettistä peruskiveä. Näin olen sitä voitaisiin pitää jopa voluntarismia tärkeämpänä eetoksena.

Nuorisotyön eetoksen kolmas peruskivi on nuorten kansalaisuuden lujittaminen. Nuorisotyön lähtökohtana on tukea nuorta yhteisönsä kykeneväksi, osallistuvaksi ja aktiiviseksi jäseneksi. Peruskivistä tämä on ollut nuorisotyössä mukana aina

1800-luvulta lähtien. Neljänneksi peruskiveksi Nieminen määrittelee aikuisten kasvatusoikeuden – ja vastuun tarkoittaen, että aikuisilla on ollut hyväksytty rooli nuorisotyössä. (Nieminen 2008, 35-36.) Syvennyn tähän kulmakiveen myöhemmin tarkastelllessani nuorisotyöntekijöitä.

Nuorisotyön eetoksen viimeinen ja viides peruskivi on arvoperustan relatiivisuus ja pluralistisuus. Tämä tarkoittaa, ettei nuorisotyössä ole yhtä yhteneväistä arvoperustaa, josta voitaisiin johtaa koko kenttää ohjaavat kasvatustavoitteet ja toimintasäännöt. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nuorisotyön kentälle mahtuu erilaisista arvoperustoista ponnistavia organisaatioita, yhteisöjä, toimintatapoja ja teorioita. (Nieminen 2008, 37.)

Niemisen ajattelun rinnalle on esitetty myös toisenlaista lähestymistapaa, jossa nuorisotyön eetokseen liitetään investoinnin ajatus. Nuoriin tulee investoida, jotta tulevaisuus on turvattu heille itselle ja heidän vanhemmilleen. Toivon kipinä elää nuorissa, mikä antaa työlle oikeutuksen, ja työn tulee kehittää entistä tehokkaampia keinoja aikuistumisen ja kunnan kansalaisuuden vahvistamiselle. (Komonen & Suurpää & Söderlund 2012, 19-20.)

Suomalaisen nuorisotyön eetos on konkretisoitunut vuonna 2012. Silloin ilmestyi nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus. Se on rakennettu ammattikunnan väli-neeksi käsitellä työnsä periaatteita. Ohjeistus on luotu palvelemaan käytännön työtä, nuorisotyön erityispiirteet huomioiden. (Rauas 2014, 19.) Voidaankin sanoa, että arvopluralistisessa nuorisotyössä on aina eettinen ulottuvuus. Sekä arvopluralismi että eettisen ulottuvuuden läsnäolo voivat olla syynä vaikeuteen määrittellä nuorisotyön ydintä yksiselitteisesti.

1.2 Nuorisotyöntekijät ja vaadittava osaaminen

Nyt, kun ääriviivat nuorisotyöstä on piirretty, on hyvä keskittyä tarkastelemaan ihmisiä, jotka ammatikseen työskentelevät nuorisotyön parissa. Nuorisotyötä toteuttavat koulutetut nuorisotyöntekijät ja vapaaehtoistyöntekijät. Kunnallinen nuorisotyö työllistää n. 3000 henkilöä (Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto 2013, 30). Suomessa nuorisotyöhön pätevöittäviä tutkintoja ovat toisen asteen nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto, korkea-asteen yhteisöpedagogi (amk) ja sosionomi (amk). Lisäksi ylemmän korkeakoulututkinnon voi suorittaa ammattikorkeakouluissa (yamk) sekä erillisesti rahoitetuissa maisterikoulutusohjelmissa. Alan työpaikkoihin hakevien koulutustausta voi olla myös sosiaali- ja kasvatustieteiltä sekä liikunta-, musiikki- ja taidealoilta. (Cederlöf 2007, 49–50.) Nuorisotyöhön liittyvillä ammattinimikkeillä toimii myös henkilöitä, joilla ei ole alalle soveltuvaa koulutusta (Soanjärvi 2011, 29-30).

1.2.1 Kuvauksia nuorisotyöntekijöiden osaamisvaatimuksista

Nuorisotyöntekijöiden osaamista voisi kuvata niiden menetelmien kautta, joita työssä käytetään tai alan oppilaitosten opintokuvausten kautta. Siltikin nuorisotyöntekijöiden osaamisesta ja ydinosaamisalueista kirjoitetaan usein työn eettisen pohdinnan kanssa samassa kirjallisuudessa (ks. esim. Sercombe 2010; Sapin 2013; Rauas 2014). Pelkkien menetelmätaitojen kautta nuorisotyö voisi näyttäytyä liian yksinkertaisena, eettisen kehyksen kautta työn vaatima osaaminen syvenee ja monimutkaistuu.

Nuorisotyöntekijät kohtaavat työssään monenlaisia nuoria, ja nuorisotyöntekijöiden ydinosaamisalueiksi nimetään usein nuorten kohtaaminen. Sitä korostetaan ja sen luonnetta värittävät edellä esitetyn eetoksen henki; nuoria kunnioitetaan ja heitä kuunnellaan pyrkien avoimeen ja rehelliseen vuorovaikutukseen. (Sapin 2013,

3; Rauas 2014, 22.) Työn keskiössä ovat nuoret ja nuorten maailma. Sanotaankin, että työ saa oikeutuksensa nuorilta, ja työntekijät kokevat olevansa työroolissa nuoria varten. Työntekijöillä on tinkimätön luottamuksen periaate suhteessa nuoriin. Ainutlaatuinen ja arvokas suhde korostuu, kun nuorisotyöntekijät erittelevät työnsä ydintä ohjaajan ja nuoren välisen luottamussuhteen kautta. Luottamussuhteen rakentumista saattaa helpottaa se, ettei nuorisotyö välttämättä määriy nuorille ensisijaisesti viralliseksi julkistoimijaksi. (Cederlöf 2004, 19, 24-25.) Myös nuorisokulttuurien tuntemus, erilaisuuden arvostaminen, vierellä kulkemisen taito, toiminnan organisointi ja ryhmänohjaustaidot yhdistetään nuorisotyöntekijöiden osaamiseen (Kiilakoski & Nieminen 2008, 186-187; Cederlöf 2004, 22).

1.2.2 Osaamisen kuvaaminen työntekijöiden ominaisuuksien kautta

Työssä vaadittavien taitojen lisäksi nuorisotyöntekijöiden osaamisesta puhuttaessa eritellään myös ominaisuuksia, joista katsotaan olevan hyötyä työssä. Rauaksen (2014) mukaan tällaisia piirteitä ovat aikuisuus, vastuullisuus, ennakkoluulottomuus, ymmärtäväisyys ja kärsivällisyys. Nuorisotyöntekijä on luotettava aikuinen, joka on aidosti kiinnostunut nuorten asioista. (Rauas 2014, 22.) Nuorisotyöntekijällä on sellaista auktoriteettia, joka ei perustu pelkoon, vaan sisäiseen vakuuttuneisuuteen ja joka ei herätä aggressioita, vaan myönteistä luottamusta (Köykkä 2014, 81-82). Työntekijöiden ominaisuuksista puhuminen osaamisen yhteydessä kuvastaa, että persoonalla on iso merkitys ihmistyössä, joka pohjaa kohtaamiseen ja aitoon vuorovaikutukseen. Nuorisotyöntekijöiden osaamisesta puhuttaessa kohtaa usein termin oman persoonan käyttö, jolla viitataan siihen, että työ vaatii menetelmien ja tekniikoiden lisäksi jotain muuta – omaa aitoa panosta (ks. esim. Rauas 2014, 22). Alalle hakeutuukin ihmisiä, jotka haluavat työskennellä ihmisten kanssa, joilla on myönteinen suhde nuoruuteen ja jonkinlainen huoli heidän asemastaan yhteiskunnassa sekä laajemmin ihanteina ns. pehmeitä arvoja (Cederlöf 2004, 120). Nuorisotyön sisällä käydäänkin keskustelua työn kutsumuksellisuudesta (ks. esim. Nuorisotyön perinteen tallentaminen Nuoperi 2009, 9-39).

1.2.3 Nuorisotyöntekijät yhteistyökumppaneiden silmin

Nuorisotyöntekijöitä on mielekästä tarkastella myös heidän verkostoyhteistyössä saamien roolien kautta sekä suhteessa muihin nuorten parissa toimiviin tahoihin. Hirvonen (2009) kuvaa nuorisotyötä ja nuorisotyöntekijöitä viestintuojina. Nuorisotyöntekijät tapaavat nuoria heidän vapaa-ajallaan ja heidän omilla reviireillään. Heillä on mahdollisuus havaita ja tunnistaa nuoren elämässä asioita, jotka eivät tule ilmi koulussa tai edes kotona. (Hirvonen, 2009 57.) Nuorisotyössä nähdään ja kuullaankin usein ensimmäisenä nuoriin ja nuoruuteen liittyvistä ilmiöistä. Voidaankin sanoa, että nuorisotyössä on erityistä tietoa nuorista. Tätä viestintuojan tai välittäjän roolia, joka toimii kentän äänitorvena, korostavat muut toimijat, joiden rajapinnoilla nuorisotyö toimii. (Määttä & Tasanko 2012, 30.) Myös nuorisotyöntekijät itse kokevat toimivansa viestintuojan roolissa (Soanjärvi 2011, 64). Rooli on oikeutettu, koska nuorisotyölle on tyypillistä itseymmärrys, joka korostaa nuorisolähtöisyyttä. Työn pyrkimyksenä on ymmärtävä ja empaattinen työote, jossa ammattikunta kohottaa nuorten toiveet, pelot, haaveet ja kehittymistarpeet ja voi täten toimia nuoruuden asiantuntijana. (Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 39.)

Nuorisotyöntekijän toinen rooli on toimia nuoren luottohenkilönä esim. verkostotapaamisissa. Tämä on rooli, jota nuoret arvostavat nuorisotyöntekijän työssä. Tässä roolissa nuorisotyöntekijä toimii rohkaisijana, konkreettisen tuen antajana ja kuilun kaventajana esimerkiksi verkostotapaamisissa. Nuorisotyöntekijä on nuoren oma aikuinen, joka auttaa ja puhuu hänen puolestaan tarvittaessa. Moniammatillisessa yhteistyössä nuorisotyöntekijöillä on usein koollekutsujan ja koordinaattorin rooli. Perusteluna käytetään, että nuorisotyöntekijä tuntee parhaiten nuoren, jonka asioita käsitellään. (Hirvonen 2009, 57-58.)

Nuorisotyön rajapinnoilla olevat toimijat, kuten sosiaalityö, koulu ja seurakunta, näkevät nuorisotyön aktiivisena toimijana, jolla on suora yhteys nuoriin ja heidän arkeensa. Työllä tavoitetaan laajalti nuoria. Yhteistyökumppanit näkevät, että nuorten

haasteet ja ongelmat näyttäytyvät ensimmäisenä nuorisotyöntekijöille. Toisaalta suhteellisen pienenä toimijana nuorisotyö saattaa joutua ponnistelemaan ja olemaan oma-aloitteinen, jotta se saa äänensä kuuluviin ja löytää paikkansa muiden toimijoiden rinnalta (Määttä & Tasanko 2012, 30.)

2. NUORUUS POSTMODERNISSA AJASSA

Tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan nuorisotyöntekijöiden käsityksiä tämän päivän nuorista, joten avaan seuraavaksi kirjoituksia nuoruudesta ja aikamme nuorista. Nuoruus ei ole käsitteenä yksiselitteinen. Nuoruuden sisarkäsitteeksi voidaan nimetä nuoret, joilla tarkoitetaan nuoruuttaan eläviä ihmisiä. Käsitteen määrittelyssä on vaarana, että termillä tarkoitetaan samankaltaista ihmisjoukkoa, jota yhdistää automaattisesti jokin muukin kuin iän tuomat elinolosuhteet (Lähteenmaa 2000, 50). Käsitteen määrittelyn hankaluutta lisää se, että siitä ovat kiinnostuneet monet tieteenalat ja sitä kautta termiä on määritelty monesta suunnasta. Tässä luvussa esittelen muutamia lähestymistapoja nuoruuteen aloittaen kehityspsykologiasta. Lopuksi tarkastelen nuoruutta postmodernissa ajassa eritellen Baumanin ja Beckin ajatuksia ajastamme sekä miten nuorisotutkijat ovat tulkinneet postmodernia nuoruutta.

2.1 Nuoruus

Nuoruus on ihmiselämässä ajanjakso, joka sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden väliin. Sen olemassa olosta ja tunnistamisesta on ristiriitaisiakin tulkintoja. Yksi tulkinta on, että nuoruus on tunnistettu omana ajanjaksona vasta 1950-luvulla, jolloin nuoriso tunnustettiin omaksi ryhmäkseen lähinnä kuluttamisen ja nuorisokulttuurien

kautta. Toisaalta ajatellaan, että nuorisoa on aina ollut, kuten myös nuoruuteen liittyviä kulttuurisia käytäntöjä. Nuoruus on näin myös kulttuurisesti sidonnainen käsite. Tietyistä yhtäläisistä kehityspiirteistä huolimatta, on olemassa kansallisia erityispiirteitä, jotka ovat vaikuttaneet siihen, minkälaiseksi nuoruus on kussakin yhteiskunnassa muodostunut. Suomessa nuoret on huomioitu omana ryhmänään yli sadan vuoden ajan, ainakin heille ikäryhmän mukaan suunnattujen toimenpiteiden valossa. Lakeihin on kirjoitettu omia säädöksiä nuorille henkilöille jo 1300-luvulla. Nuoruuden kehitysteoriat ovat rantautuneet Suomeen 1900-luvulla, jolloin syntyi myös murrosiän käsite. (Aapola & Kaarninen 2003, 14-20.)

Nuoruuden määrittelystä ovat olleet kiinnostuneet monet tieteenalat. Nuoret ja nuoruus ovat iso osa kasvatustieteellistä tutkimusta. Perinteisesti kasvatustiede on ollut välineellisesti ja tarkoitushakuisesti kiinnostunut nuorista. Kasvatuksen avulla nuoria on valvottu ja pyritty estämään joutumasta huonoille teille. Yksi ehkä tunnetuimmista kasvatustieteellisistä nuorisotutkimuksellisista teemoista on sosialisatio. (Telemäki 1991, 244.) Myös sosiologiassa tutkitaan nuoria. Tosin sosiologit ovat tutkineet nuoria vasta, kun ne ovat alkaneet ”olla olemassa” niin kouluissa kuin nuorisokulttuureissa, eli näkyneet omana tunnustettuna ryhmänä yhteiskunnassa. Sosiologisen nuorisotutkimuksen voidaan katsoa alkaneen vasta 1950-luvulla. Sosiologiselle nuorisotutkimukselle on ollut tyypillistä empiristinen ote, jolloin tutkittavat kysymykset ovat lähteneet ennemminkin arjen ilmiöistä, kuin olemassa olevien teorioiden testaamisesta. Käytännössä se on tarkoittanut tutkimusta, jolla on pyritty selvittämään, mitä tietyssä iässä olevat ihmiset ajattelevat tai tekevät. (Uusitalo 1991, 247.)

Keskityn työssäni tarkastelemaan lähemmin kehityspsykologian näkemystä nuoruudesta. Kehityspsykologista kuvaa nuoruudesta leimaa ajatus nuoruudesta elämänvaiheena, johon liittyy kriisejä tai kehitystehtäviä, joiden ratkaiseminen luo pohjaa tasapainoiselle aikuisuudelle. Kehityspsykologiassa nuoruus nähdään siirtävävaiheena aikuisuuteen, johon liittyy niin fysiologisia, biologisia, psykologisia kuin

sosiaalisia muutoksia (Nurmi 1998, 256). Yksi klassikko on Eriksonin (1968) tutkimukset identiteetin rakentumisesta. Hän kuvasi nuoruuden kehitystä termillä identiteetin kehittyminen. Sitä voidaan Eriksonin mukaan kuvata tapahtumasarjana, jossa yhteiskunnan haasteet ja vaatimukset pakottavat nuoret tulevaa elämää koskeviin valintoihin ja päätöksiin. Ihmisen kehitys tapahtuu Eriksonin mielestä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Haasteet ja vaatimukset johtavat nuoren kriiseihin, jotka pakottavat miettimään, kuka minä itse asiassa olen, eli puberteettia ja nuoruusikää leimaa ristiriita identiteetin ja hajaantumisen välillä. Eriksonin mukaan nuoruusvaiheen aikana yksilö muodostaa suhteellisen pysyvän aikuisen ihmisen identiteetin. Tämän vaiheen onnistunut läpikäyminen ilmenee kykynä säilyttää läheiset ihmissuhteet konflikteista ja arvostusten erilaisuuksista huolimatta. Epäonnistuminen taas merkitsee roolien hajaannusta. Nuoruuden perusristiriidan ratkaisu on uuden eheän identiteetin vahvistuminen ja vastauksen löytäminen kysymykseen: kuka minä olen? (Erikson 1968, 128-130; Nurmi 1998, 262.)

Toinen klassikkoteoria on Havighurstin 1940-luvulla luoma teoria eri elämänvaiheiden kehitystehtävistä, ja se erittelee nuoruuden kehitystehtäviä laajemmin. Havighurst määrittelee nuoruudelle kahdeksan keskeistä kehitystehtävää; suhteiden luominen kumpaakin sukupuolta oleviin ikätovereihin, sukupuoliroolin omaksuminen, oman fyysisen olemuksen hyväksyminen, emotionaalisen itsenäisyyden saavuttaminen vanhemmista ja muista aikuisista, avioliittoon ja perhe-elämään valmistautuminen, työelämään valmistautuminen, ideologian ja maailmankatsomuksen kehittäminen ja sosiaalisesti vastuullisen käyttäytymisen omaksuminen. (Havighurst 1972). Havighurstin teoria on ajankestävä ja se on edelleen pohjana monelle kehityspsykologian teorialle nuoruudesta (Nurmi 1998, 259).

Kehityspsykologian käsitykset nuoruudesta pitävät sisällään oman paikan löytämisen, aikuisuuteen valmistautumisen ja oman itsensä tunnistamisen ja hyväksymisen. Käsitystä leimaa ajatus nuoruudesta siirtymävaiheena, joka valmistaa aikuisuuteen. Nuoruus ymmärretään ajanjaksona, johon vaikuttavat biologia ja fyysiset muutokset. Siihen kuuluu myös kasvaminen uuteen rooliin yhteisön jäsenenä.

2.2 Postmoderni aika

Ennen kuin siirryn pohtimaan nuoruutta postmodernissa ajassa, tarkastelen sosiologien kuten Ulrich Beckin ja Zygmund Baumanin kuvauksia postmodernista ajasta. Aikaa, jota elämme, kuvataan useilla termeillä. Puhutaan myöhäismodernista ja postmodernista, joilla tarkoitetaan teollistumisen jälkeistä aikaa, muutosta modernista yhteiskunnasta postmoderniin aikaan. Ulrich Beck luonnehtii aikaamme riskiyhteiskunnan käsitteellä, Anthony Giddens puhuu jälkitraditionaalisesta yhteiskunnasta ja Scott Lash informaatioyhteiskunnasta (Beck & Giddens & Lash 1995).

Ulrich Beckin käsite riskiyhteiskunta tarkoittaa modernin yhteiskunnan kehitysvaihetta, jossa niin poliittiset, taloudelliset, kuin yksilöllisetkään riskit eivät enää ole yhteiskunnan seuranta – ja turvainstituutioiden otteissa. Yhteiskunnan kollektiivisuus murenee, ja esimerkiksi luokkatietoisuus ja usko edistykseen hiipuvat. Riskiyhteiskunnassa kriisit ja uhat ovat ennakoimattomia, eikä niihin ole yksiselitteisiä ratkaisuja. Ne tunnistetaan ja käsitellään sisäisen ristiriidan – ambivalenssin vallitessa. Ymmärretään, että tämän päivän uhat ja riskit ovat suuruusluokaltaan isoja, eikä vastaavia ole aikaisemmin kohdattu. Ne pyritään ratkaisemaan todennäköisyyksien kautta, mikä luo epävarmuuden tunnetta yhteiskuntaan ja aikaan, jossa elämme. (Beck 1995, 16-19, 21.)

Zygmund Bauman luonnehtii aikaamme notkeaksi moderniksi. Ajaksi, jossa kaikki on mahdollista ja jossa tarjous toisensa perään on houkuttelevampi. Tarjousten perässä voi siirtyä kohti seuraavia uusia haasteita. Baumanin notkean modernin maailmassa on virkistävää elää, juuri mikään ei ole ennalta määrättyä ja kaikki on pyörrettävissä, tappiot eivät ole lopullisia, vahingot eivät ole korvaamattomia, mutta myöskään voitot eivät ole ratkaisevia. Elämme ajassa, jossa mahdollisuuksia on loputtomasti tai vähintäänkin enemmän kuin tarpeeksi. Ajan henkeä leimaa eetos ”vapaus tulla miksi tahansa”. Ajatus on palkitseva ja miellyttävä, mutta samalla se luo

keskeneräisyyden ja määrittelemättömyyden tilaa, joka koetaan riskialttiiksi ja ahdistavaksi. (Bauman 2002, 78-79.)

Aikaamme leimaa myös työmarkkinoiden muutokset ja siitä johtuva (taloudellinen) epävarmuus. Yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten seurauksena teollisen yhteiskunnan tarjoamat työllisyysmahdollisuudet ovat muuttuneet. Nykyisin työelämä on luonteeltaan nopeatempoista ja joustavaa. Suhteellisen hyvin koulutetun amerikkalaisen arvioidaan vaihtavan työpaikkaa elämänsä aikana yksitoista kertaa. Työsuhteet ovat määräaikaaisia sekä lyhyitä ja luovat siksi epävarmuutta. Tämä uudenlainen epävarmuus poikkeaa aiemmasta. Ennen epävarmuuteen ja epäkohtiin puututtiin liittymällä yhteen, vastustamalla yhdessä kollektiivisella voimalla. Nykyisin epävarmuus koetaan vahvasti yksilön tasolla. Uhkia ei voida ennustaa, ei tiedetä ketä ne koskettavat, joten sen sijaan, että liityttäisiin yhteen, nykyaika ajaa yksilöt erilleen kohtaamaan yksin onnistumisen ja epäonnistumisen työelämässä. (Bauman 2002, 177-179.) Epävarmuutta työmarkkinoille luo myös Euroopan laajuinen talouskriisi, joka näyttäytyy Suomessa todellisuutena, jossa työttömiä on reilu kahdeksan prosenttia ja nuorisotyöttömyys lähentelee 15 prosenttia (Suomen virallinen tilasto, 2015). Yhteiskunta, jossa ei ole töitä, on todellinen yhä useammalle.

Postmodernia aikaa kuvaavissa kirjoituksissa käsitellään yksilöllisyyttä. Yksilöllistyminen ei ole sattumalta ajassamme korostunut, vaan siihen ovat vaikuttaneet yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset, siirtyminen modernista yhteiskunnasta postmoderniin aikaan. Ajassamme yksilöllistyminen merkitsee lisääntyneen vapauden myötä yksilöiden kasvanutta vastuuta elämänsä suunnittelussa. Yksilöllistyneessä yhteiskunnassa yksilöt joutuvat yksin käsittelemään ja ratkaisemaan omina asioinaan elämänsä kerralliset valinnat, mitkä aikaisemmin oli mahdollista ratkoa kyläyhteisössä tai tukeutumalla yhteiskuntaluokkaan. Tämä tarkoittaa sitä, että aikaisemmin yhteiskunnan tai ryhmän ongelmia nähdyt asiat ovat tänä päivänä yksilön ongelmia. (Beck 1995, 20, 27-28.) Beckin tavoin Bauman esittelee yksilöllisyyden yhtenä aikamme piirteenä. Bauman luonnehtii, että yksilön identiteettiä ei enää pi-

detä annettuna, vaan se mielletään tehtäväksi, jonka onnistuminen on yksilön vastuulla. Perimä, historia, luokka tai sijainti eivät enää yksin muodosta identiteettiä, vaan yksilö voi muovata sitä tekemillään valinnoilla. (Bauman 2002, 42.)

2.3 Postmodernin nuoret

Aikamme nuorista on tehty joitakin aikalaisdiagnooseja. Tunnetuimpien joukossa on Thomas Ziehen kirjoitus Uudesta nuorisosta (1991). Suomalainen tutkija Mikko Salasuo on tutkinut 2000-luvun alussa pääkaupunkiseudun nuoria teoksessa Atomisoitunut sukupolvi (2006), ja se on edelleen yksi kattavimmista suomalaisen nuoruuden kuvauksista 2000-luvulla. Erittelen seuraavaksi näiden kahden teoksen kautta tarkemmin minkälainen kuva postmodernin ajan nuorista ja nuoruudesta välittyy. Esittelen myös 2010-luvulla käynnissä olevaa keskustelua nuorista sekä tätä aikaa elävien nuorten ajatuksia.

2.3.1 Uusi nuoriso

Saksalaistutkija Thomas Ziehe on tullut Pohjoismaissa tunnetuksi nuorisotutkijana, ja hän on luonut käsitteistöä, jolla nuoruuden muutosta modernista ajasta postmoderniin on voitu analysoida ja teoreettisesti tarkastella (Puuronen 2006, 153). Ziehen 1980-luvun alussa kirjoittaman aikalaisdiagnoosi postmoderneista nuorista on edelleen kiintoisa. Ziehen kuvauksessa korostuu yhteiskunnallisista muutoksista johtuva kulttuurinen vapautuminen, jonka vaikutukset on nähtävissä monilla elämän osa-alueilla. Ziehe kirjoittaa suurten uskonnollisten uskontunnusten merkitysten murenemisestä elämän ja arkipäivän ohjenuorana, joka näkyy mm. seksuaalikäyttäytymisen muuttumisena ja sukupuoliroolien purkautumisena ja problematisoitumisena. Mureneminen heijastuu myös työetiikan höllyttämiseen ja suhtautu-

miseen auktoriteetteihin. Ziehe tulkitsee, että yhteiskunnalliset muutokset ovat joh-
taneet myös arvojen muutokseen ja että vallalle on päässyt kapitalistinen ajattelu
kasvusta ja taloudellisesta dynaamisuudesta, jonka erityisesti nuoret kokevat päälle
tunkevana todellisuutena. (Ziehe 1991, 17-18, 33.)

Perinteen murtuminen on vapauttanut ihmisen näkemään uusia mahdollisuuksia
tulkita itseään. Kulttuurin vapautumisen myötä käsitys identiteetistä ja sen muo-
dostumisesta on muuttunut. Ihminen ei enää omaksu yhtä pysyvää identiteettiä,
jonka viitoittamaa tietä uskollisesti noudatettaisiin, vaan identiteettejä voi nyt ko-
keilla, muuttaa ja perua. Ziehe pohtiikin, tekevätkö tämän ajan nuoret merkittävää
pioneerityötä uudenlaisessa identiteetin muodostamisessa. Identiteetin valitsemi-
sen lisäksi nuoret voivat mielensä mukaan valita elämänmuotoja ja tapoja. Valinta-
mahdollisuuksia on paljon, ja valintatilanteita kohtaa jokainen nuori. Ziehen kuiten-
kin kyseenalaistaa rajattomat mahdollisuudet ja uskoo, että edelleen nuoria ohjaa
sosiaaliset ja psyykkiset ennalta jäsentymiset, mutta ajatuksen tasolla rajattomat
valintamahdollisuudet ovat olemassa erilailla kuin aikaisemmin. Tunne rajattomista
mahdollisuuksista luo myös paineita, joita Ziehe kuvaa kokon puserumisen tun-
teena, joka johtuu kasvavasta tietoisuudesta siitä, että nuori ei kuitenkaan pysty
käyttämään näitä mahdollisuuksia hyväkseen. Samaan aikaa painetta kasautuu, kun
kulttuurinen oletus on, että ihminen on itse vastuussa itsestään ja on velvollinen te-
kemään itsestään jotain. Se tarkoittaa, että yksilön on itse siedettävä murtumakoke-
muksia sekä puutteentunteita ja käsiteltävä niitä yksilöllisesti. (Ziehe 1991,27,34-
37.)

Nuorten maailmaa leimaa Ziehen analyysissä valtava ennakkotiedon määrä, jonka
takkia maailma on jo ennakkoon tunnettu ennen kuin se koetaan. Mitä nuori päät-
tääkin elämällään tehdä, siitä on jo olemassa etukäteistietoa yhteiskunnallisesti tuo-
tetuilla kuvilla ja tulkinnoilla. Tämä vaikuttaa myös nuorten identiteettiin, ja antaa
nuorisosta varhaiskypsän vaikutelman. (Ziehe 1991, 37-38.) Ziehen analyysi on

tehty 1980-luvulla, jolloin ennakkotieto välittyi vain television ja lehdistön välityksellä. Ennakkotiedon määrä on Ziehen ajoista räjähtänyt Internetin ja mukana kulkevien mobiililaitteiden myötä.

Muuttuneen yhteiskunnan myötä myös vanhemmuus on osin murentunut ja lasten ja nuorten rooli perheessä muuttunut. Kiihtyvät muutokset ovat syöneet vanhempien uskottavuutta siinä, että ikään liittyisi suurempi todennäköisyys ratkaista elämän eteen tuomia haasteita. Muuttuneen aikuisuuden myötä nuoruudesta on tullut myytti, jota ihannoidaan ja johon aikuisten laaja enemmistö piilevästi suuntautuu. Nuoruuteen ladataan myös odotuksia toiveikkaana tai huolissaan, pystyvätkö tulevat sukupolvet ratkaisemaan ne tehtävät, joita itse ei kyetä ratkaisemaan. (Ziehe 1991, 38-50.)

Ziehen hahmottelema teoria on saanut myös osakseen kritiikkiä. Jaana Lähteenmaa on mm. kritisoinut Ziehen teoriaa enemmänkin aikalaisdiagnoosiksi kuin teoriaksi. Lähteenmaan mukaa Ziehe esittää maailmasta vain hämäriä ja perustelemattomia, jopa virheellisiä väittämiä, joille ei ole empiiristä pohjaa. Lisäksi teoria unohtaa kokonaan sukupuolen ja nivoo nuoret yhdeksi joukkioksi. (Lähteenmaa 2000, 22-23.)

2.3.2 Atomisoitunut sukupolvi

Suomalainen tutkija Mikko Salasuo (2006) on tutkinut nuoria 2000-luvun alussa. Salasuon tutkimus perustuu käytäntöön, eikä ole luonteeltaan yhtä teoreettinen kuin Ziehen analyysi. Yhtymäkohtia niistä on kuitenkin löydettävissä.

Nykyiset nuoret ovat eläneet koko elämänsä myöhäismodernin vaikutuksessa, tietoyhteiskunnan ja median hypetyksessä (Salasuo 2006, 16). Aika on vaikuttanut nuorten alakulttuureihin, arvoihin ja vapaa-ajan viettoon, jossa tieto ja yhteisöt ovat

koko ajan läsnä. Salasuon tutkimuksessa nousee esille selkeiden alakulttuurien katoaminen. Nuorten ryhmissä on edelleen havaittavissa tyyliuuntauksia, mutta nuorten ryhmistä välittyy sirpaleinen kuva. Ryhmät tarjoavat kollektiivisen identiteetin sijaan yksilöllisiä tyyliävalintoja. Nuori ei välttämättä kuulu tiettyyn ryhmään, vaan voi luontevasti sukkuloida eri tyylien välillä. Myöskään pukeutuminen ei ole sidoksissa tiettyyn, määriteltyyn tyyliin. ”Se mikä tuntuu hyvältä” on vallitseva ajatus. (Salasuo 2006, 12, 36-44, 52.)

Salasuon tutkimuksessa kartoitettiin myös nuorten suhtautumista työntekoon ja tulevaisuuteen. Tutkimukseen osallistuneista nuorista vain pieni osa oli pohtinut vakavammin tulevaisuuttaan, valloilla oli pikemminkin ”tässä ja nyt – ajattelu”. Tulevaisuudessa työtä pidettiin tärkeänä, mutta se koettiin niin kaukaisena asiana, ettei puhe ankkuroitunut nykyhetkeen. Mielenkiitoinen yksityiskohta on, että noin puolet tutkimukseen osallistuneista nuorista haaveili käsityöammateista. Salasuo tulkitseekin, että tämä voisi johtua siitä, että elämää ja vapaa-aikaa vietetään abstrakteissa ympyröissä, älypuhelimien, konsolipelien, Internetin ja median ryöpytyksessä, joten se on saattanut lisätä nuorten halua tehdä jotain konkreettista. (Salasuo 2006, 59-60.)

Nuorten usko tulevaisuuteen näyttäytyi positiivisena ja optimistisena. Nuoret eivät nähneet edessään isoja uhkia. Puheissa nousi ajoittain esille sodat, luonnonkatastrofit ja väkivalta, mutta ei todellisena kauhukuvana, vaan pikemminkin mediasta opittuna puheena. (Salasuo 2006, 60.) Helena Helve on tutkinut 1990-luvun lama-ajan nuoria ja heidän arvojaan ja odotuksiaan. Helven tutkimus osoitti, että myös vakavan taloudellisen epävarmuuden aikana nuoret kokivat tulevaisuutensa hyvin myönteisenä. Myös peloissa on Helven ja Salasuon tutkimuksissa yhtymäkohtia – lama-ajan nuoret puhuivat myös sodasta, mutta eniten pelkoja herättivät itseensä kohdistuvat vaikeudet, kuten sairastuminen parantumattomasti tai elämän kokeminen merkityksettömäksi. (Helve 2002, 150,152.) Tutkimus lama-ajan nuorista on ajankohtainen tälläkin hetkellä, sillä aikaamme leimaa samankaltainen vahva taloudellinen epävarmuus.

Nautinnon haku ja elämykset liitetään vahvasti postmoderniin aikaan ja mm. Salasuo tulkitsee, että päihteiden ja erityisesti huumeiden käyttö on vahvasti kytköksissä aikaamme. Ajan henki suosii elämyksellisiä kokemuksia, joita päihteet voivat edustaa. Yksilöllisyyden korostuminen ja ”olla mitä haluaa” – eetos voi tuottaa joko positiivisia tai negatiivisia asenteita päihteitä kohtaan. Toisaalta yksilöllisyyden korostuminen voi heikentää ryhmäpainetta ja antaa helpommin mahdollisuuden kieltäytyä päihdekokeiluista. (Salasuo 2006, 62-63.) Samansuuntaista pohdintaa on esittänyt Alan France (2007), joka kuvailee nuoria riskinottosukupolvena. Riskinottosukupolvi hakee elämyksiä asioista, joihin sisältyy riskejä. France tulkitsee, että riskien vaara luo nautintoa, ja huumeet edustavat yhtä riskialtista tapaa saavuttaa nautinto. Asenteet huumeita kohtaan ovat myös muuttuneet. Väitetään, että nuorten osuus, jotka hyväksyvät huumeiden hallitun käytön osana elämää, on kasvanut. (France 2007, 137-138.) Suomessa tehty Kouluterveyskysely antaa samansuuntaisia tuloksia, ja kannabiksen ja muiden huumeiden kokeilu on kasvussa (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2014). Toisaalta ilmassa on puhetta, että asenteet päihteitä kohtaan ovat kiristyneet (ks. esim. Keskinen 2011). Nautinnon hakua ja elämyksiä tässä ajassa tarjoavat muutkin kuin päihteet. Yksi vastavoima ajan hektisyydelle on Hidas liike (Slowmovement), joka kannustaa ihmisiä pysähtymään ja luopumaan kii-reestä ja suorittamisesta sekä hakemaan nautintoa arjen rauhoittamisesta (ks. esim. Slowmovement 2015). Riskinottokykyä vaaditaan myös, kun luovutaan ajatuksesta hyvin palkatusta työstä ja käännetään ajatuksia kohti joutilaisuutta.

Nuorten niin kuin aikuistenkin elämässä teknologialla ja sen tuomilla mahdollisuuksilla on iso rooli. Salasuo käyttää tutkimuksessaan termiä mobilisoitunut nuoruus, tarkoittaen nuoruutta mobiilina aikana, jolloin rakennetaan sosiaalisia suhteita ja liikutaan erilaisissa toimintaympäristöissä sekä henkisesti että fyysisesti. Kehittynyt teknologia on oiva väline nopeatempoiseen aikakauteemme. (Salasuo 2006, 64-66.) Sen roolia ja vaikutuksia ei ehkä vielä täysin ymmärretä.

2.3.3 2010-luvun nuorisokeskustelun piirteitä

1980-luvun ja 2000-luvun kirjoitukset nuorista ovat jo osittain vanhentuneita, eivätkä ne suoraan päde 2015-luvun nuoruuteen. Keskustelu nuoruudesta on jatkunut 2010-luvullakin. Kansainvälisessä keskustelussa käsitellään nuorten ja nuoruuden eriarvoistumista. Muun muassa Dan Woodman ja Johanna Wyn (2015) ovat tarkastelleet miten yhteiskunnan rakenteet ja prosessit luovat eriarvoistumista. He kyseenalaistavat yksilöllisyyden ja sen tuoman mahdollisuuden rakentaa omaa identiteettiään ja elämänpolkujaan. He esittävät, että kaikilla nuorilla ei ole edelleenkään mahdollisuutta valita ja toteuttaa itseään, vaan yksilölliset mahdollisuudet koskettavat vain ylemmän keskiluokan valkoisia nuoria. He väittävät, että elämäpolkuihin vaikuttaa yhä enemmän luokan, sukupuolen ja etnisen taustan lisäksi vammaisuus, seksuaalisuus ja terveys. (Woodman & Wyn 2015, 9, 49-50.) Eriarvoistumisen rinnalla he kuvailevat aikamme nuoriin vaikuttavina tekijöinä työelämän isoja muutoksia ja teknologisoitumista. Työelämässä uusliberalismin lupaus koulutuksen takaa-
masta toimeentulosta on petetty, ja yhä useammin korkeasti koulutettu nuori on työtön tai epävarmassa taloudellisessa tilanteessa (Woodman & Wyn 2015, 31). Myös James Côté pohtii muuttuneen työelämän vaikutuksia nuoriin. Hän esittää, että nuoret tulevat yhä myöhemmin taloudellisesti itsenäisiksi ja joutuvat sen takia venyttämään nuoruutta (Côté 2014, 112). Isona teemana aikamme nuoria koskevassa keskustelussa on teknologisoituminen. Woodman ja Wyn (2015) kuvaavat sitä digitaalisuuden vallankumoukseksi. Keskusteluissa pohditaan mm. teknologisoitumisen vaikutuksia ihmissuhteille. (Woodman & Wyn 2015, 130-134.)

Myös Suomessa nuorista on kirjoitettu eri tieteenalojen julkaisuissa 2010-luvulla, ja teemat mukailevat kansainvälistä keskustelua. Nuorisotutkimuksen saralla Sami Myllyniemi toimittaa lähes vuosittain Nuorisobarometrin, jossa tarkastellaan nuorten asenteita ja arvoja vaihtelevista teemoista. Tuoreimmassa vuoden 2014 barometrissa tarkasteltiin syrjintää ja erilaisuutta (Myllyniemi 2014). Nuorisobarometrien rinnalla julkaistaan Nuorten elinolo kirjaa, jossa tarkastellaan nuorten elämää eri aihealueiden valossa. Vuoden 2014 teoksessa käsitellään syrjäytymistä, nuorten

huono-osaisuutta, sosiaalisia ja terveydellisiä riskejä ja taloudellista epätasa-arvoa (Gissler & Kekkonen & Känkänen ym. 2014). Tieteellistä keskustelua on leimannut nuoruuden kuvaaminen vastaparien avulla, ja nuoruuden eriarvoistuminen näkyy kirjoituksissa.

Hanna Wass ja Pilvi Torsti (2011) esittävät mielenkiintoisen määritelmän aikamme nuorista. He ovat tutkineet eri aikakausilla eläneiden sukupolvikokemuksia. Suomessa 2010-luvulla nuoruuttaan eläviä he nimittävät teknologian, kansainvälisyyden ja terrorismin sukupolveksi. Tämän ajan nuoret nimesivät tutkimuksessa teknologian ja kouluampumiset sukupolvensa avainkokemuksiksi. (Wass & Torsti 2011, 174.) Keskustelu aikamme nuorista ja nuoruudesta käy vilkkaana eri tieteenalojen saroilla niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

2.3.4 Nuorten omia ajatuksia nuoruudesta

Nuorisotutkimuksellisten tulkintojen jälkeen on mielenkiintoista tarkastella, miten postmodernissa ajassa elävät nuoret kuvaavat nuoruuttaan. Nuorten omia ajatuksia nuoruudesta on tutkittu viime vuosina nuoruuden historian tutkimuksen yhteydessä ja nuorten omien kirjoitusten valossa. Vuonna 2014 ilmestyi tutkimus Nuoruuden sukupolvet, jossa tutkittiin suomalaista nuoruutta 1920-luvulta tähän päivään kunakin aikakautena nuoruutta eläneiden muistelukirjoitusten kautta (ks. Vehkalahti & Suurpää 2014a). Tämän ajan nuorten kirjoituksissa korostui koulu ja erityisesti siirtymät alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Kouluun liittyvien teemojen lisäksi nuoret kirjoittivat vanhemmistaan ja perheistään. Iso teema teksteissä oli myös identiteetti ja oman minuuden pohdinta sekä aikuiseksi kasvaminen ja siihen liittyvät siirtymät. Useat nuoret viestittivät kirjoituksissaan aikuiseksi kasvamista ja siihen liittyvien siirtymien monimutkaisuutta ja kahtiajakoisuutta. Koettiin, että jokin työntää kahtaalle; toisaalta kohti perinteistä putkea, johon kuuluvat lukion jälkeen suora siirtymä yliopistoon, valmistuminen määrääjässä, työntekoa ja lapsien hankkiminen. Toisaalta aikuiseksi

kasvamiseen nähtiin liittyvän mahdollisuuksia seikkailuista väli vuosien muodossa opiskelujen ja töiden välissä. Useat kirjoittajat olivat päätyneet vaihtoehtoon, joka sisältää seikkailuja. (Jokinen 2014, 257-259, 268.)

Myös Olli Sinivaaran (2010) toimittamassa teoksessa Muistikuvia 00-luvusta, nuoret kirjoittajat pohtivat nuoruutta 2000-luvulla. Yksi kirjoittaja avaa oman paikan löytymistä ja integroitumista yhteiskuntaan, prosessin tulosta eli oman paikan löytymistä kuvataan harmonisena ja onnellisena olotilana (ks. Mäki 2010). Toisissa kirjoituksissa nuoruutta kuvataan keveäksi ja onnelliseksi ajanjaksoksi, johon liitetään hauskanpito, vapaus ja väliaikaisuus. Nuoruuden huolettomuuteen liittyy myös syyllisyys, yhtä aikaa aikamme kutsuu meitä nautiskeluun ja hurvitteluun, mutta myös työskentelemään tehokkaasti kuin robotit. Balanssin löytäminen ei aina ole helppoa. (ks. Helenius 2010.) Huolettomuuden ja hauskanpidon rinnalla nuoruutta kuvataan haastavana ajanjaksona, johon liittyy yksinäisyyttä ja pahan olon kanavoimista mm. syömisen kontrolloinnilla (ks. Manninen 2010). 2000-luvun nuoruus näyttäytyy monikasvoisen, värikkäänä ja tunteellisena.

Niin Ziehen, Salasuon kuin nuorten omissa kirjoituksissa välittyy kuva nuoruudesta, jossa korostuu yksilön valinnan vapaus. Omat päätökset ja erilaisuus, eivät enää ole erikoista, vaan tavallista. ”Olla mitä haluaa” – eetos luo selkärangan nuoruudelle ja se heijastuu nuorten arkeen monin eri tavoin.

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusta tehtäessä tulee miettiä, mikä on oma suhtautuminen tietoon ja totuuteen. Oma maailmankuva vaikuttaa tutkimuskysymyksen valintaan ja tutkimuksen toteuttamiseen, jopa kysymyksiin, joita esitetään tutkimustilanteissa, aina siihen miten kerättyyn aineistoon suhtaudutaan ja miten se analysoidaan. (Baumfield &

Hall & Wall 2013, 16-17.) Esittelen seuraavaksi tutkimuksen lähtökohdat; mihin tutkimussuuntaukseen se kiinnittyy sekä, miten tutkimus käytännössä toteutettiin, aina aineistokeruusta sen analysointiin. Aloitan tutkimuksen toteutuksen esittelyn täsmentämällä tutkimusongelmaa ja esittelemällä tutkimuskysymyksen.

3.1 Tutkimusongelman täsmennys

Tutkimukseni kohdistuu nuorisotyöhön ja sitä tekeviin nuorisotyöntekijöihin. Työni kehyksenä toimii kunnallinen nuorisotyö ja koulutuksen saaneet ammattikseen nuorisotyötä tekevät nuorisotyöntekijät, joista kerron lisää kohdassa 3.4. Tutkimuksen tavoitteena on luoda käsitys siitä, mitä nuorisotyöntekijät ajattelevat tämän päivän nuorista ja nuoruudesta. Työlläni tartun haasteeseen nuorisotyön määrittelemättömästä työnkohteesta, joka heikentää Soanjärven (2011) mukaan nuorisotyön ammatti-identiteettiä (Soanjärvi 2011, 98). Työni tarkoitus on tuoda nuorisotyöntekijöiden ääntä kuuluviin ja antaa tilaa heidän ajatuksilleen keskustelussa tämän päivän nuorista. Työssäni keskitynkin tarkastelemaan miten nuorisotyötä tekevät määrittelevät työn ydintä; tämän päivän nuoria ja nuoruutta. Tutkimukseni vastaan kysymykseen:

Minkälaisia käsityksiä kunnallisilla nuorisotyöntekijöillä on tämän päivän nuorista ja nuoruudesta?

Nuorisotyössä nuorilla on avainasema. Sanotaan, että työ saa nuorilta oikeutuksensa, ja he ovat työn keskiössä (ks. luku 1). Nuorisotyön erityispiirteeseen kuuluu, että työn kohde määrittää työn sisältöjä. Ne muodostavat ikään kuin parin, joita tulee tarkastella samassa yhteydessä. Työssäni pohdinkin nuorisotyöstä tehtyjen, ja viitekehyksessäkin esiteltyjen, jäsenysten ajankohtaisuutta ja painotuksia tulosten valossa.

3.2 Fenomenografinen tutkimus

Pro Gradu-tutkielmassa tarkastellaan nuorisotyöntekijöiden käsityksiä nuorista ja nuorten maailmasta. Kerätty aineisto ei kerro absoluuttista totuutta nuorisotyöntekijöiden näkemyksistä, eikä tämän päivän nuorista. Työn ontologinen perusta on relativistinen ja siihen liittyy läheisesti sosiaalinen konstruktionismi. Käsitteet ovat sosiaalisia konstruktioita ja niihin vaikuttavat tilanne, jossa teemaa käsitellään ja status, jonka läpi asiaa tarkastellaan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Tutkittavana kohteena on se, mitä nuorisotyöntekijät ajattelevat nuorista ja nuorten maailmasta, miten sitä kuvataan, ja minkälainen kuva siitä syntyy yhteisissä keskusteluissa. Työ on tehty soveltaen fenomenografista tutkimusta.

Fenomenografisen tutkimuksen kohteena ovat ilmiöitä koskevat käsitykset ja niiden erilaiset ymmärtämistavat. Tutkimussuuntauksessa ajatellaan, että ihmisillä on lähtökohtaisesti hyvin poikkeavat käsitykset tutkittavasta ilmiöstä. (Rissanen 2006.) Se on laadullinen tutkimussuuntaus, jonka tavoitteena on kuvailla, analysoida ja ymmärtää erilaisia käsityksiä ilmiöistä sekä käsitysten keskinäisiä suhteita. Fenomenografista tutkimusta on käytetty paljon kasvatuksen ja koulutuksen kentällä erityisesti Pohjoismaissa, Isossa-Britanniassa ja Australiassa. Fenomenografian tieteenfilosofinen tausta sijoittuu konstruktionismiin ja fenomenologiaan. Sanoitaankin, että se sijoittuu realismiin ja konstruktivismiin välimaastoon. Fenomenografiassa ei tehdä todellisuutta koskevia väittämiä, vaan tarkoituksena on kuvata ihmisten käsityksiä todellisuuden ilmiöistä. (Huusko & Paloniemi 2006, 162-164.) Tutkimuksessa tarkastellaan nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä tämän päivän nuorista. Tutkimuksen tuloksena ei lähtökohtaisesti synny todellista kuvaa postmodernin ajan nuorista. Tuloksissa kuvataan nimenomaan ammattiryhmän käsityksiä työnsä kohteesta. Työssäni en keskity tarkastelemaan käsitysten eroavaisuuksia ja suhteita, sen sijaan tarkoituksena on ollut koota ja kuvata laajasti, minkälaisista ilmiöistä käsitykset koostuvat.

Fenomenografisessa tutkimuksessa tutkimusaineistona voidaan käyttää erilaisia kirjalliseen muotoon muokattuja aineistoja. Aineisto voidaan kerätä erilaisilla haastatteluilla ja niiden sovelluksilla, kuten piirustuksilla. (Huusko & Paloniemi 2006, 163.) Tutkimussuuntaus antaa myös konkreettisia ohjeita aineiston analyysiin. Tutkimuksessani olen soveltanut fenomenografisen analyysin henkeä teemoitteluun. Analyysimenetelmät kietoutuvatkin toisiinsa, eivätkä niiden väliset erot välttämättä ole selviä (Huusko & Paloniemi 2006, 170). Aineiston analyysia avataan myöhemmin.

3.3 Eettiset periaatteet, laatu ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen eettisten periaatteiden pohdinta tulee eteen viimeistään, kun aineistonkeruu alkaa. Laadullisen tutkimuksen eettisistä ulottuvuuksista on kirjoitettu mm. laadullisen tutkimuksen yleisissä menetelmäoppaissa, sekä yksittäisiä tutkimussuuntauksia tai menetelmiä käsittelevissä teoksissa. Baumfield, Hall ja Wall (2013) ovat pohtineet erityisesti toimintatutkimuksen eettisiä elementtejä, mutta ne taipuvat mielestäni koskemaan yleisesti laadullista tutkimusta. Heidän esittelemät eettiset elementit ovat yksilö, tieto, demokraattiset arvot, tutkimuksen laatu ja akateeminen vapaus. Yksilöllä tarkoitetaan tutkimukseen osallistujaa ja hänen kunnioittamistaan. Tiedolla tarkoitetaan sitä, että osallistujat ovat vapaaehtoisesti läheneet mukaan tutkimukseen, ja että heille on tarjottu riittävästi tietoa, mistä tutkimuksessa on kyse, ja mihin tietoa käytetään. Demokraattisilla arvoilla tarkoitetaan toimintatapaa, joka mahdollistaa kaikkien osallistumisen. Akateemisella vapaudella tarkoitetaan tutkittavien yksityisyyden suojaamista tutkimuksesta tehdyissä julkaisuissa. (Baumfield & Hall & Wall 2013, 32-36.) Tämä tutkimus on pyritty tekemään hyvien eettisten toimintatapojen mukaan. Tutkimuksen osallistujia tiedotettiin tutkimuksen tarkoituksesta, työpajojen sisällöistä ja tutkimuksen luottamuksellisuudesta. Aineistonkeruussa on huomioitu yksilöiden kunnioittaminen ja käytetty menetelmiä, jotka mahdollistivat kaikkien osallistumisen ja, jotka korostivat osallistu-

jien asiantuntijuutta. Tutkimusraportti on kirjoitettu niin, ettei siitä pystytä tunnistamaan henkilöitä. Lisäksi kaikilta tutkittavilta pyydettiin kirjallinen suostumus tutkimukseen, ja heillä on ollut oikeus poistua tutkimustilanteesta.

Tutkimuksen laatu on monisyinen teema ja sen määrittäminen laadullisessa tutkimuksessa ei ole ihan yksiselitteistä. Tuomi ja Sarajärvi (2009) erittelevät hyvän laadullisen tutkimuksen piirteitä. Niitä ovat sisäinen johdonmukaisuus, joka tarkoittaa mm. tutkimusraportissa käytettyä argumentaatiota, ja niiden perustana olevia lähteitä. Myös työn ontologian ymmärtäminen, ja sen avaaminen lukijoille on oleellista, sekä tutkimuksen eettinen kestävyys. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 126-127.) Eettisen kestävyuden yhden osan muodostaa tutkimuksen luotettavuus. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden todentaminen ei ole yhtä yksiselitteistä kuin kvantitatiivisen tutkimuksen yhteydessä. Silti sen määrittäminen kaikessa tutkimuksessa on tärkeää, sillä luotettavuus on yksi keskeinen piirre tieteenharjoittamisessa. (Aaltio & Puusa 2011, 153.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus rakentuu useiden eri seikkojen kautta eikä siitä olla täysin yksimielisiä tieteellisessä keskustelussakaan. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella objektiivisuuden kautta. Tutkimuksen tulisi pyrkiä objektiivisuuteen, mutta laadullisen tutkimuksen luonteen takia objektiivisuus on erityinen seikka, sillä tutkija vaikuttaa laadullisen tutkimuksen kulkuun tekemillään valinnoilla, läsnäolollaan ja omilla oletuksillaan sekä aikaisemmilla tiedoillaan. Täydellinen objektiivisuus laadullisessa tutkimuksessa on mahdottomuus ja harvoin siihen edes täydellisesti pyritäänkään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida analysoimalla sen läpinäkyvyyttä ja tarkastelemalla mm. tutkimuksen kohdetta ja tutkimuksen tarkoitusta: miksi tutkija on valinnut juuri kyseisen tutkimusasetelman? Mikä on tutkijan suhde tutkittavaan kohteeseen? Myös annettu kuvaus siitä, miten aineistonkeruu on suoritettu, informantit on valittu, sekä miten analysointi on tehty ja miten lopputuloksiin on päädytty, tulisi olla auki kirjoitettuna tutkimusraportissa, jolloin lukija pystyy arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Läpinäkyvä prosessi on laadullisen

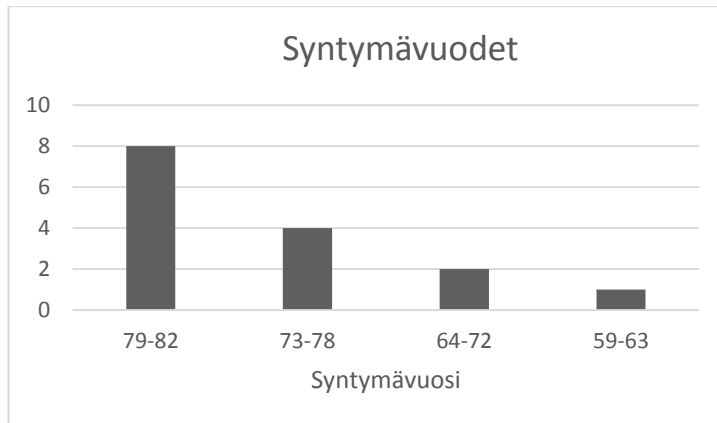
tutkimuksen luotettavuuden mittari. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141.) Tästä näkökulmasta tutkimuksen metodologisten lähtökohtien esittely on oleellinen osa luotettavuuden todentamisessa ja sen kirjottamien riittävän tarkasti ja kuvaavasti, on kriittinen tekijä uskottavan tutkimuksen tekemisessä. Olen pyrkinyt noudattamaan tätä periaatetta kuvatessani tutkimuksen kulkua.

3.4 Informantit

Aineiston hankintaan ryhdyttäessä tulee miettiä, millä menetelmillä aineisto hankitaan, mutta ehkä vielä sitäkin oleellisempaa on miettiä, ketkä tai mitkä muodostavat näytteen, josta saadaan tarkoituksenmukainen aineisto (Eskola & Suoranta 1999, 61). Laadullisessa tutkimuksessa ei voida määrittää suoraan minkä kokoinen tutkitavan ryhmän eli näytteen tulisi olla, tai montako haastattelua on riittävästi. Laadullisessa tutkimuksessa näytteen riittävyys voidaan todeta, kun uudet tapaukset eivät tuota uutta tietoa tutkimusongelmasta. (Eskola & Suoranta 1999, 62-63.) Tähän tutkimukseen osallistui 15 nuorisotyöntekijää, jotka koottiin kahdeksi ryhmäksi. Kiinnostuneiden osallistujien etsimisessä käytettiin apuna suhteita avainhenkilöihin, jotka rekrytoivat omalta alueeltaan kriteerit täyttävät osallistujat. Osallistujien määrä oli riittävä, sillä keskusteluissa teemat alkoivat toistua.

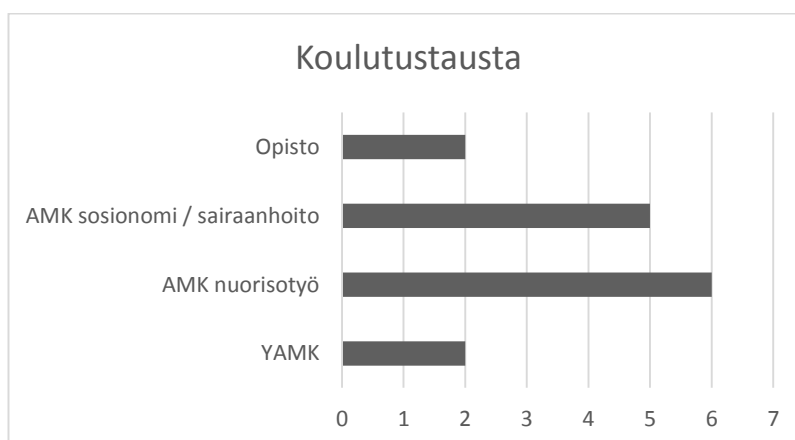
Tutkimukseen osallistuneet nuorisotyöntekijät tulivat kunnallisesta nuorisotyöstä kahden isohkon kaupungin alueelta ja niiden pienistä lähikunnista eteläisestä Suomesta. Osallistuneet nuorisotyöntekijät työskentelivät erilaisissa tilanteissa olevien nuorten kanssa eri toimintaympäristöissä, kuten nuorisotalotoiminnassa ja etsivässä työssä. Voidaankin sanoa, että näytteessä on kattavasti nuorisotyöntekijöitä niin perusnuorisotyöstä kuin sosiaalisesta nuorisotyöstä. Seitsemän (7) osallistujaa teki töitä sosiaalisen nuorisotyönkehityksessä, kuten esimerkiksi etsivässä nuorisotyössä tai nuorten työpajoilla, ja kahdeksan (8) osallistujaa työskenteli perusnuorisotyössä, joko nuorisotalolla tai kulttuurisennuorisotyön ympäristöissä. Yhdistävänä kriteerinä oli toimiminen suoraan 14-29-vuotiaiden nuorten kanssa. Infor-

manteista 14 oli naisia ja yksi mies. Osallistuneilta kerättiin taustatietolomake ennen tutkimustilannetta, jossa selvitettiin syntymävuosi, työkokemus ja opiskelustausta.

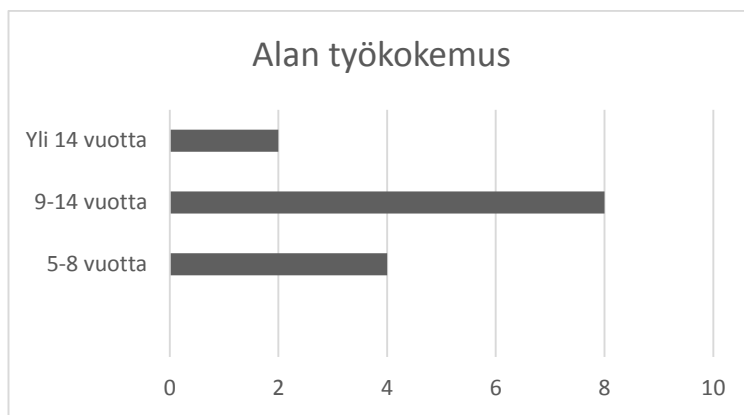

KUVIO 1. Osallistujien syntymävuodet.

Osallistujista suurin osa oli 70-luvun lopussa tai 80-luvun alussa syntyneitä. Mukana oli muutama 50-60-luvulla syntynyt. Koulutustausta osoittaa, että suurimmalla osalla tutkimukseen osallistuneista oli alempi korkeakoulututkinto, joko yhteisöpedagogi amk tai sosionomi amk. Kahdella oli opistoasteen tutkinto ja kaksi oli päivittänyt tutkintonsa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Yksi ei ilmoittanut koulutustaustaansa.

KUVIO 2. Osallistujien koulutustaustat.

KUVIO 3. Osallistujien alan työkokemus.

Osallistujat olivat työskennelleet alalla keskimäärin 9-14 vuotta, kahdella oli työkokemusta reilusti yli 14 vuotta. Työkokemus osoittaa, että osallistujilla on pitkä työhistoria nuorten parissa toimimisesta.

3.5 Aineistonkeruu

Tutkimuksen aineisto on kerätty talvella 2014–2015 dialogisissa työpajoissa, joissa informantit työskentelivät tutkimuskysymyksen ympärille rakennettujen tehtävien parissa. Työpajoissa käytettiin erilaisia menetelmiä, kuten ryhmäkeskusteluja ja luovia menetelmiä. Tilaisuuksien puitteet pyrittiin rakentamaan rennoiksi ja ilma-piiri suotuisaksi kaikkien osallistumiselle. Voitaisiinkin todeta, että aineistonkeruu työpajat pyrittiin pitämään nuorisotyön hengessä. Tutkimuskirjallisuudessa, kuten Eskolan ja Suorannan (1999) teoksessa, tällaista eri menetelmien yhdistämistä kutsutaan menetelmä triangulaatioksi. Sen tarkoituksena on saada tarkempaa tietoa tutkimuskohteesta. (Eskola & Suoranta 1999, 69-71.)

Ennen työpajaa osallistujille lähetettiin henkilökohtainen tervehdys, jossa kerrottiin tutkimuksesta, aineistonkeruusta ja annettiin ohjeita miten työpajaan voi valmistautua (letter of consent). Ennakkotehtävänä nuorisotyöntekijöitä pyydettiin

havainnoimaan omassa työssään nuoria ja heihin liittyviä ilmiöitä sekä yhdessä käytyjen keskustelujen teemoja. Lisäksi osallistujia pyydettiin tuomaan mukanaan kuva, joka ilmentää nuorten elämää tänä päivänä.

3.5.1 Työpajojen sisältö

Työpajat oli suunniteltu kaksituntisiksi. Ensimmäinen työpaja pidettiin nuorisotyöntekijöiden edustaman organisaation tiloissa. Puitteet olivat rennot ja osallistujille tutut. Toinen työpaja pidettiin Tampereen yliopiston tiloissa, eikä se ollut puitteiltaan yhtä vapaamuotoinen. Työpajan suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat Annina Kurki ja Aurelie Mary. Työpajat alkoivat päivän ohjelman esittelyllä ja kahvitarjoilulla. Tunnelma kaikissa työpajoissa oli rento ja välitön, vaikka ensimmäistä työpajaa lukuun ottamatta osallistujat eivät tunteneet toisiaan.

Ensimmäiseen työpajaan osallistui kuusi (6) nuorisotyöntekijää ja he kaikki tunsivat toisensa. Toiseen työpajaan osallistui yhdeksän (9) nuorisotyöntekijää ja he eivät tunteneet toisiaan. Työpajan aluksi osallistujat lämmiteltiin teemaan pyytämällä heitä esittäytymään. Tämän jälkeen osallistujat jaettiin 3-5 hengen ryhmiin, jotka oli etukäteen muodostettu taustatietolomakkeiden avulla. Ryhmiin pyrittiin saamaan edustus eri tehtävissä olevista nuorisotyöntekijöistä. Ryhmät työstimät kolme ryhmätyötä, jotka oli rakennettu tutkimuskysymyksen ympärille. Tehtävien tekemiseen oli varattu aikaa n. tunti ja loppukeskustelulle n. 20 minuuttia ryhmää kohden. Tehtävät etenivät vaiheittain niin, että tutkijat toivat ryhmille aina uuden tehtävän, ja vasta lopuksi kokoonnuttiin yhteen loppukeskustelua varten.

Tehtävät olivat seuraavat:

Ryhmätyö 1)

Tehtävä: Miettikää minkälaisia ovat tämän päivän nuoret ja nuorten maailma? Minkälaista on olla nuori tässä ajassa? (Minkälaiset asiat ilmentävät heitä parhaiten? Mitä he tekevät, mistä puhuvat? Mikä heille on tärkeää? Mistä murehtivat ja iloitsevat?)

Käyttäkää apuna omia käsityksiänne, havaintojanne keskusteluista ja kohtaamisista sekä tuomianne kuvia.

Ryhmätyö 2)

Tehtävä:

Yksilötyö: Kuvaile minkälaisia ajatuksia sinulla on yhteiskunnasta, jossa elämme? Kirjoita yksi ajatus yhdelle post it –lapulle. Liimatkaa laput fläpille. Mikäli lapuilla on samansuuntaisia ajatuksia, ryhmitelkää ne yhdessä. (Fläppi nro 2.)

Ryhmätyö 3)

Tehtävä: Miten nämä kaksi edellä käsiteltyä asiaa linkittyvät toisiinsa? Miten mielestäsi nuoret kokevat yhteiskunnan, jota juuri kuvasitte? Pääsette aiheeseen käsiiksi vertailemalla kahden edellisen fläpin tuotoksia.

Summatkaa ajatuksenne fläpille (Fläppi nro 3) ja valmistautukaa esittelemään:

- Erittely ryhmänne ajatuksista siitä minkälaista on olla tämän päivän nuori. Valmistautukaa perustelemaan näkemyksenne esimerkkien kautta.
- Kuvaus tämän päivän yhteiskunnasta. Mitkä asiat esiintyivät eniten post it- lappu kuvauksissa? Miten teemoittelitte ajatukset?
- Yhteenveto siitä, miten mielestänne esittämänne käsitykset nuorista ja yhteiskunnasta linkittyvät toisiinsa.

Toteutetut työpajat muistuttavat menetelmänä variaatiota ryhmäkeskustelusta. Ryhmäkeskustelu tuottaa yksilöhaastatteluun verrattuna erilaista aineistoa. Siinä ryhmän jäsenet voivat auttaa toisiaan vastauksien muodostamisessa ja osallistujat monesti toimivat niissä, kuin missä tahansa arkielämän ryhmän vuorovaikutustilanteissa. Ryhmäkeskusteluissa korostuu se mikä yksilöille on yhteistä ryhmän jäsenenä ja tätä kautta päästään kiinni kollektiivisesti tuotettuihin merkityksiin. Parhaimmillaan ryhmän jäsenet alkavat kysellä asioita toisiltaan ja pohtivat, mikä on ryhmälle ominainen suhtautumistapa teemaan. Tässä piilee ryhmäkeskustelun arvo. (Alasuutari 1993, 131; Puusa 2011a, 85-86.) Ryhmäkeskustelun toteuttaminen vaatii haastattelijalta herkkyyttä. Ryhmätilanteissa ryhmäprosessia tulee tarkkailla ja erityisenä riskinä ovat ryhmää dominoivat persoonat, jotka voivat toiminnallaan viedä tilaa muilta ryhmän jäseniltä (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 206). Kun ryhmäkeskustelua vielä varioidaan valmiiksi mietityillä ja sanallistetuilla tehtävillä, voisi työpajojen ryhmätöitä luonnehtia myös puolistrukturoiduksi ryh-

mähaastatteluksi tai ryhmäkeskusteluksi. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat etukäteen laadittu ja ne esitetään kaikille tutkittaville samassa järjestyksessä (Puusa 2011a, 81).

Lopussa ryhmät esittelivät tehtävien tuotokset ja tutkijat esittivät tarkentavia kysymyksiä. Loppukeskustelu muistutti teemahaastattelua. Teemahaastattelun metodisiin ominaisuuksiin kuuluu, että haastattelija on etukäteen miettinyt ainakin osan haastattelun lähtökohdista, ja haastattelu etenee etukäteen valittujen teemojen sekä niihin liittyvien tarkentavien kysymysten avulla (Puusa 2011a, 81). Tässä tutkimuksessa edellä esiteltyt ryhmätöiden teemat toimivat loppukeskustelun runkona, ja ryhmästä riippuen syvennyttiin ryhmän nostamiin teemoihin, jättäen muut teemat kevyemmälle käsittelylle.

Ensimmäisessä työpajassa jokainen osallistuja kävi yksitellen esittäytymässä tutkijalle ja näyttämässä valitsemansa kuvan, joka oli ennakotehtävänä pyydetty tuomaan mukana. Ensimmäisestä työpajasta on materiaalina kuusi n. 10 minuutin yksilöhaastattelua. Kuvia voidaan käyttää monella tapaa tutkimusta tehtäessä, ja niiden käyttö on yleistä varsinkin sosiaalitieteissä ja historian tutkimuksessa. Kuvien avulla voidaan lähestyä teemaa uudella tavalla (ks. esim. Tinkler 2013). Kuvia käytetään myös psykologisessa tutkimuksessa ja erityisesti kuvien tuottamista, eli piirtämistä, käytetään usein lapsia tutkittaessa. Itse tuotettujen tai vapaasti valittujen kuvien käyttöä kutsutaan projektiivisiksi menetelmiksi. (Aarnos 2010, 178.) Tässä tutkimuksessa kuvien avulla saatiin jokaisen oma ääni esiin muutoin ryhmäpainotteisten menetelmien tueksi. Lisäksi kuvilla oli teemaan virittävä tarkoitus ja niiden avulla verryteltiin aiheeseen. Verryttely auttaa luomaan tutkimustapahtumalle otollisen ilmapiirin ja poistamaan jännitystä (Grönfors 1982, 107).

Työpajojen lopuksi Aurelie Mary esitteli väitöskirjansa tuloksia ja keskustelutti osallistujia. Työpajojen jälkeen osallistujille lähetettiin kiitostervehdys sähköpostilla

ja pyydettiin lisäksi palautetta työpajojen sisällöstä. Ensimmäisestä työpajasta saattujen kokemusten ja palautteen perusteella toisen työpajan ohjelmaa muutettiin. Työpajan kesto pidennettiin kolmeen tuntiin ja yksilöhaastattelut poistettiin. Työpajan alussa pidettävä esittäytyminen tehtiin tuotujen kuvien avulla. Muutoin tehtävät ja niiden järjestys pysyivät samoina.

Työpajat sekä videoitiin että nauhoitettiin. Toisessa nuorisotyöntekijöiden työpajassa lisäksi nauhoitettiin ryhmätyötilanteet. Teknisiltä ongelmilta ei tässäkään aineistonkeruussa vältytty. Ensimmäisessä työpajassa videokameran akku loppui ja loppukeskustelut ovat tallentuneet kokonaisuudessaan vain nauhurille. Toiseen työpajaan otettiin kaikkiin ryhmiin omat nauhurit, jotta ryhmätöissä käydyt keskustelut tallentuisivat. Toisen ryhmän nauhuri ei toiminut, joten tältä osin dataa puuttuu. Kokonaisuudessaan nuorisotyöntekijöiden työpajoista on n. 40 liuskaa litteroitua aineistoa ja visuaalisena materiaalina tuodut kuvat sekä ryhmätöissä tuotetut fläpit.

3.5.2 Tunnelmia aineistonkeruusta

Aineistonkeruu vuorovaikutuksellisissa työpajoissa, jossa saman alan ihmiset keskustelevat itselle tärkeistä asioista ammattiroolissa, on antoisaa. Tutkijan rooli muistuttaa paljoltikin fasilitaattorin roolia; innostetaan ja kannustetaan aiheiden pariin. Ratkaisu, jossa ryhmät jätettiin toimimaan itsenäisesti, ja keskustelu nauhoitettiin, piti sisällään riskin. Olisi ollut mahdollista, että ryhmät poukkoilevat keskustelussa sivuraiteille ja käyttökelpoinen, tutkimuskysymyksen kannalta oleellinen tieto jää saamatta. Toisaalta tämä metodi mahdollisti sen, ettei tutkija pystynyt ohjailemaan keskustelua, vaan materiaalina on puhtaasti ryhmän tuottamia ajatuksia ja näkemyksiä. Tässä tapauksessa koin, että oman roolini minimointi oli tärkeää, sillä edustan itse nuorisotyöntekijöitä, ja ammatilliseen keskusteluun yhtyminen liian dominoivasti olisi saattanut olla suuri houkutus.

Osallistujat kokivat työskentelytavan mieluisaksi. Saatu palaute työpajoista oli positiivista. Annetut tehtävät koettiin toimiviksi ja ryhmässä käyty keskustelu antoisaksi.

Tuuli: ”Itselleni toimii parhaiten ryhmäkeskustelu muoto, avaa omiakin ajatuksia paljon paremmin. Tehtävät toimivat hyvin, vaikka saattoikin hieman lipsahtaa sivuraiteille aina välillä. Kysymykset eivät olleet helppoja, kun niitä omassa päässä yritti miettiä, mutta ryhmässä niistä sai paljon irti.”

Toisaalta koettiin, että teema oli laaja ja aika tuntui loppuvan kesken.

Aija: ” Oli kiva olla mukana tässä jutussa. Tosiaan aikaa oli liian vähän. Tuntuu ettei päästy ihan vielä vauhtiin, kun tehtävä jo vaihtui. Sitten kun siinä välissä käytiin vielä yksilökeskustelussakin, niin kiirettä piti. Mutta muuten tykkäsin tavasta jolla saitte meidät työskentelemään, yksin ja ryhmässä. Ja tunnelma oli ihanan rento.”

Työpajoista jäi mieleen positiivinen ja innostunut tunnelma. Osallistujien avoimuus ja halu jakaa omaa tietämystään yllätti. Valitut tutkimusmenetelmät tuntuivat toimivilta ja analysoitavaa materiaalia kertyi paljon.

3.6 Aineiston käsittely ja sen analysointi

Aineistonkeruuta ja aineiston analyysia ei voida täysin erottaa eri vaiheiksi tämän kaltaista tutkimusta tehtäessä. Aineistonkeruun aikana aineistosta ja sen sisällöstä alkaa muodostumaan vaikutelmia. Tutkimusprosessi on enemmänkin kiinteä kokonaisuus kuin erillisten vaiheiden ketju (ks. esim. Puusa 2011b, 120; Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 216). Työpajojen jälkeen tunnelmat ja ensimmäiset ajatukset kerätystä aineistosta purettiin. Tätä vaihetta voisi kutsua esianalyysiksi. Jotta esianalyysi ja työpajojen jälkeiset ensimmäiset tunnelmat saatiin säilymään mahdollisimman aitoina, on pidetyt purkukeskustelut nauhoitettu. Purkukeskusteluissa

kuunneltiin myös ensimmäistä kertaa itsenäisten ryhmätöiden nauhat, sekä keskusteltiin nauhojen sisällöistä ja niistä nousseista teemoista.

Työpajojen välillä oli aikaa kahdesta viikosta kuukauteen, ja tällä välillä edellisen työpajan aineisto purettiin työstettävään muotoon eli litteroitiin. Litteroinnin tarkkuus on harkinnanvarainen, nauhat voidaan litteroida kokonaisuudessaan tai sitten valittujen teemojen mukaan (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 217). Tutkimuksessa jokaisen työpajan nauhoitteet on litteroitu joko osittain tai kokonaan. Työpajojen yhteiset ryhmätöiden purkukeskustelut on litteroitu kokonaisuudessaan ja ryhmätöiden nauhoitteista pääteemat. Osallistujien tuomat kuvat järjestettiin sen mukaan mitä niistä kerrottiin. Kuvia ei käsitelty itsenäisinä aineiston osina, vaan ne tukivat keskusteluissa nousseita teemoja. Kuvien merkitys oli ennen kaikkea viritää osallistajat teemaan ja taata niiden avulla jokaisen äänen kuuluminen.

Koko tutkimuksen ajan prosessia on taltioitu päiväkirjaan. Päiväkirjaan on merkitty litteroinnin aikana nousseita havaintoja ja heikkoja signaaleja, mutta myös tutkijan omia tunnelmia prosessin etenemisestä. Päiväkirja on menetelmä tiedonkeruun aikana ja aineiston käsittelystä nousseiden ajatusten säilyttämiseen analysointivaihetta varten (ks. esim. Grönfors 1982, 135-136).

Kun aineisto oli kokonaisuudessaan kasassa ja tarkastettu, alkoi systemaattinen tutustuminen aineistoon, eli litteraatioiden lukeminen ja niistä muistiinpanojen tekeminen.

3.6.1 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi on monitahoinen tutkimuksen vaihe. Laadulliseen aineistoon voidaan suhtautua useammalla eri tavalla. Suhtautuminen aineistoon vaikuttaa analyysitapaan. Aineiston voidaan ajatella edustavan totuutta tutkittavasta kohteesta,

tai siihen voidaan suhtautua suhteellisemmin, ajatellen sen olevan tilanteen ja tarkoituksen mukaan muotoutunutta. Näitä kahta erilaista lähestymistapaa ei välttämättä aina ole helppoa erottaa toisistaan ja käytännössä ne ovatkin nivoutuneita toisiinsa. (Puusa 2011b, 118-119.) Tässä tutkimuksessa aineistoon suhtaudutaan suhteellisuuden kautta ymmärtäen, että ryhmä ja sen jäsenet, annetut tehtävät ja jopa vallitsevat trendit ovat vaikuttaneet puheeseen, josta tutkimusaineisto koostuu.

Vaikka tutkimus on tehty fenomenografisessa kehyksessä, aineiston analyysi ei ole kaikilta osin noudattanut fenomenografisen analyysin vaiheita. Huuskon ja Paloniemen (2006) mukaan fenomenografinen analyysi etenee vaiheittain. Tarkoituksena on löytää aineistosta sellaisia rakenteellisia eroja, jotka selventävät käsitysten suhdetta tutkittavaan ilmiöön. Näiden erojen avulla rakennetaan kuvauskategorioita, jotka kuvaavat erilaisia tapoja käsittää tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. (Huusko & Paloniemi 2006, 166-167.) Tämän tutkimuksen kohteena ovat nuorisotyöntekijöiden käsitykset tämän päivän nuorista ja nuoruudesta. Nuoruus rakentuu useammasta ilmiöstä ja on laaja ja monisyinen purettavaksi fenomenografisen analyysin keinoin Pro gradu- tutkielmalle asetettujen laajuusvaatimusten rajoissa. Siksi olenkin pyrkinyt laajasta aineistosta muodostamaan teemoja, joiden avulla saadaan mahdollisimman kattavasti esiin ilmiöt, joiden kautta nuoruutta kuvataan, sukeltamatta kovinkaan syvälle yksittäisiin ilmiöihin.

Työn analyysi on tehty aineistolähtöisesti. Aineiston analyysitapoja voidaan eritellä peilaamalla teorian roolia siihen; aineistolähtöinen, teoriasidonnainen/teoriaohjaava ja teorialähtöinen (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2009). Tässä työssä analyysi tehtiin aineistolähtöisesti, eikä tavoitteena ollut testata aikaisempia teorioita, vaan prosessia ohjasi aineisto. Puhdas aineistolähtöisyys ei tietenkään ole mahdollista, vaan aikaisempi tieto teemasta vaikuttaa ajatteluprosesseihin, mutta pyrkimyksenä on avoimuus aineistolle, ja tavoitteena on jäsentää aineistossa ilmeneviä merkityskokonaisuuksia (Puusa 2011b, 120-121). Aineiston analyysi on tehty aineistoläh-

töisesti ja sitä voisi kutsua sisällön analyysiksi, joka on tehty teemoittelulla. Suoranta ja Eskola (1999) mukaan teemoittelulla tarkoitetaan sitä, että aineisto järjestetään siinä esiintyvien ja tutkimuskysymystä valaisevien teemojen kautta ja aineistosta nostettujen teemojen analysointi tapahtuu kiinteässä yhteydessä teorian kanssa. Aineistosta nousseiden teemojen tarkastelu teorian ja aikaisempien tieteellisten keskusteluiden valossa luo pohjan uusille tulkinnoille. (Eskola & Suoranta 1999, 175-181.)

Työni pääteemoiksi muodostuivat polarisaatio, nuoruuden ytimeistä nousevat ilmiöt ja ajasta nousevat nuoruuden ilmiöt.

Polarisaatio:	Nuoruuden ytimeistä nousevat ilmiöt:	Ajastamme nousevat nuoruuden ilmiöt:
Hyvinvointi	Identiteetti	Yksilöllisyys ja itsekkyyks
Raha	Ystävyyssuhteet ja ryhmään kuuluminen	Turvattomuus
Harrastaminen		Vapautuminen ja rajattomat mahdollisuudet

TAULUKKO 1. Tulosten pääteemat.

Olen nimennyt identiteettiin, ystävyyssuhteisiin ja ryhmään kuulumiseen liittyvät ilmiöt nuoruuden ytimeistä nouseviksi ilmiöiksi. Näihin liittyvät ilmiöt ovat sellaisia, joita eri tieteenalat tarkastelevat ja liittyvät nuoruuteen. Myös nuoret itse toivat näitä esille pohtiessaan 2000-luvun nuoruutta. Toisena pääteemana on ajastamme nousevat nuoruuden ilmiöt. Teemaan liittyy aiheita, jotka nousivat aineistonkeruun siinä vaiheessa, kun keskustelut sivusivat aikaamme ja yhteiskuntaa, jossa elämme. Polarisaatio on nostettu omaksi pääteemaksi, sillä se ei istunut teemoiltaan suoraan nuoruuden ytimeistä nouseviin ilmiöihin, eikä myöskään ajasta nouseviin nuoruuden ilmiöihin. Halusin tällä valinnalla myös korostaa, etteivät nuoret ja nuoruus ole yhtä yhtenäistä massaa, vaan nuoruus on vähintäänkin kaksinapaista. Tulososiossa esittelen syvemmin pääteemat ja ilmiöt, joista ne muodostuivat.

3.6.2. Käsitusten rakentuminen

Ennen tutkimuksen tulosten esittelyä on hyvä pysähtyä hetkeksi pohtimaan, miten nuorisotyöntekijöiden käsitykset tämän päivän nuorista rakentuivat ja kuinka luotettavaa niiden tarkastelu on. Eivätkö nuoret ole tässä yksilöllisyyttä korostavassa yhteiskunnassa ennen kaikkea yksilöitä, eivätkä ikäryhmäänsä edustavia stereotyyppioita? Usein korostetaan nuoria heterogeenisenä joukkona, joka koostuu yksilöistä erilaisissa elämäntilanteissa, joista on mahdotonta tehdä yleistyksiä (ks. esim. Lähteenmaa 2000, 50). Tutkimuksen lähtökohtana on tarkastella, mitä nuorisotyöntekijät ajattelevat työnsä kohteesta. Keskusteluissa nuorisotyöntekijät painottivat, että nuoret ovat erilaisia ja yksilöitä. Siltikin kysyttäessä ”Millaista on olla nuori tänään?”, kukaan vastaajista ei sanonut määrittelyä olevan hankalaa tai mahdotonta, vaan aiheen ympärillä alkoi vilkas keskustelu. Tarkemman aineistoon tutustumisen myötä huomio kiinnittyi siihen, että nuorisotyöntekijät eivät keskusteluisaan määritelleet pelkästään nuoria, vaan ennemminkin nuoruutta, nuorten arkea ja todellisuutta. Nuoria kuvattiin hyvin vähän adjektiiveilla, sen sijaan heidän elämänsä liittyviä asioita kuvailtiin värikkäästi. Nuoruuteen liittyvien ilmiöiden nimeäminen ja kuvaileminen oli helppoa. Yksilöllisyyden ja yksilön korostamisen taakse on helppoa mennä todeten, ettei yleistäminen ole mielekasta. Tutkimukseni kuitenkin osoittaa, että nuorten kanssa toimivat pystyvät erottelemaan nuoriin ja nuoruuteen liittyviä ilmiöitä, eikä sen koeta olevan ristiriidassa sen kanssa, että nuoret ovat yksilöitä.

Ilmiöistä kerrottiin todellisten nuorten tarinoiden kautta, ja näin ilmiöt saivat kasvot. Tarinoita käytettiin apuna havainnollistamaan keskustelussa olleita ilmiöitä. Tulkintani mukaan todellisten tarinoiden käyttäminen ilmiöiden kuvaamisessa todentaa, miten nuorisotyöntekijöiden asiantuntijuus ja tietovaranto on rakentunut, ja miten se painottuu. Nuorisotyöntekijät kohtaavat työssään paljon nuoria. Heidän asiantuntijuutensa on rakentunut nuorisoalan koulutuksen ja työkokemuksen kautta, mutta myös ennen kaikkea läheisessä kontaktissa nuorten kanssa. Tämän kaltainen asiantuntijuus määritellään sosiaalityössä avoimeksi asiantuntijuudeksi, joka muodostuu tiiviissä yhteistyössä maallikkoasiantuntijoiden kanssa (Karvinen-

Niinikoski 2005, 79-80). Määritelmä soveltuu myös nuorisotyöhön, jossa maallikko-asiantuntijoita ovat nuoret. Tarinat todellisista nuorista ja työssä sattuneista tilanteista kuvastaa, että kuva nuorista ja nuoruuden ilmiöistä rakentuu todellisten kohtaamisten kautta, eikä niinkään koulutuksen tuoman teoreettisen tietovarannon kautta.

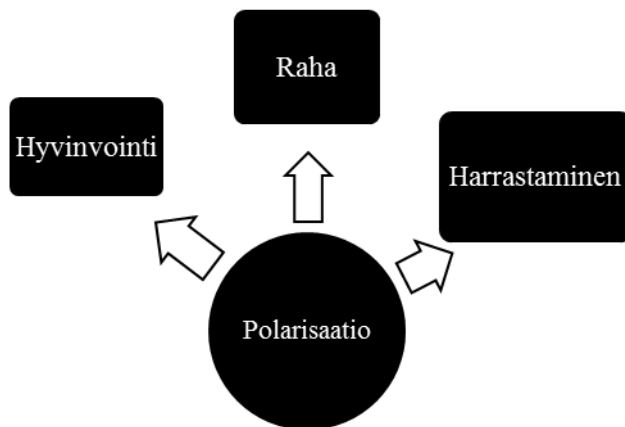
Nuorisotyö onkin hyvin käytäntöorientoitunutta, ja koulutuksen tuoma tietovaranto näyttäytyy hämäränä ja näkymättömänä, joka nousee ajoittain esille ja aktivoituu tarpeiden ja ongelmatilanteiden mukaan. Nuorisotyöntekijät korostavat, että opinnot antavat teoreettisen pohjan, mutta itse työ opitaan käytännössä. (Cederlöf 2004, 183-185.) Toisaalta todellisten tarinoiden käyttämistä saattaa puoltaa tutkimuksen lähtökohta, jossa osallistujille oli painotettu, että oma asiantuntijuus ja arjen kohtaamiset riittävät kriteereiksi osallistua tutkimukseen.

4. TULOKSET

Nuoruus on monimutkainen ja monitulkintainen. Siihen liittyvät nuorisotyöntekijöiden käsitykset ovat runsaita ja vivahteikkaita. Nuorisotyöntekijöiden käsitykset tämän päivän nuorista rakentuivat nuoruutta kuvaavien ilmiöiden kautta. Esittelen tulokset kolmen pääteeman kautta avaten ilmiöt, joista pääteemat ovat muodostuneet. Aloitan tulosten esittelemisen nuoruuden polarisoitumisesta. Sen jälkeen avaan nuoruuden ytimeistä nousevia ilmiöitä, ja lopuksi tarkastelen ajastamme nousevia nuoruuden ilmiöitä.

4.1 Polarisoitunut nuoruus

Nuorten hyvinvoinnista ja ennen kaikkea pahoinvoinnista on keskusteltu läpi koko 2000-luvun eri teemojen yhteydessä. Termiä polarisaatio on käytetty myös nuorisotutkimuksen piirissä. Polarisaatioon kytkeytyy ajatus hyvinvoinnin ja pahoinvoinnin kasautumisesta ja kaksinapaisuudesta. Termi mielletään usein negatiiviseksi, vaikka siihen kytkeytyy myös hyvinvoivien määrän lisääntyminen. (Myllyniemi 2008, 19.) Tutkimuksessani nuorisotyöntekijöiden keskusteluissa toistui usean teeman kohdalla kahtiajakautuminen. Nuorten hyvinvoinnin lisäksi kahtiajakautumista nähtiin harrastamisessa ja rahan käytössä.

KUVIO 4. Polarisoituneet teemat.

Keskusteluissa ei tuotu esille kuinka suuri joukko voi hyvin ja, mikä on huonosti voivien osuus. Ainoastaan yksi esitti prosenttiarvion, miten hyvinvoivien ja huonosti voivien suhde jakautuu.

Anni: ”Tietysti on joukko, joka voi hyvin.. ja sitten se semmonen, joku sanoo 10-15 %, mutta mä sanon, että 25 % kamppailee hirveesti niiden tuskien kanssa..”

Suomalaisten lasten ja nuorten hyvinvointikeskusteluissa on todettu, että yhä isompi osa voi hyvin ja joukko on kasvussa. Samaan aikaan erityispalveluiden kysyntä on kasvanut nopeasti, ja näyttää, että pienelle osalle lapsista ja nuorista kasautuu yhä vaikeampia ongelmia. Osa hyvinvoinnin mittareista osoittavat eriarvoistumisen suuntaan. Myös nuoret itse ovat sitä mieltä, että sosiaalinen eriarvoistuminen on kasvanut eri väestöryhmien välillä. (Myllyniemi 2008, 20, 47.)

Nuorisotyöntekijöiden mielestä hyvinvointi on polarisoitunut. Nuorten keskuudessa terveet elämäntavat ovat pinnalla. Nuorisotyöntekijät kuvasivat, että nuorissa on iso joukko, joka pyrkii elämään terveellisesti ja fyysistä hyvinvointia tavoitellen.

Anni: "No just tää kasauma.. on jengiä, jotka käyttää siis ihan kaikkea, ja sit on hirveen iso porukka niitä streittareita, jotka ei käytä mitään ja elää hirveen terveellisesti ja niiden peppu on kauheen tiukka ilman mitään kiristelyä, vaan koska ne treenaa. Ja ylipäätään semmonen terveellisyys."

Terveellisten elämäntapojen nimeäminen yhdeksi nuorten keskuudessa havaituksi ilmiöksi, on samansuuntainen vuonna 2008 tehdyn tutkimuksen kanssa, jossa todettiin, että liikunnan harrastaminen on lisääntynyt nuorten keskuudessa (Myllyniemi 2008, 52). Terveellisyyden vastakohtana nähtiin runsas päihteiden käyttö ja niistä puhuttiin jopa samassa lauseessa, niin kuin yllä esitetty sitaatti osoittaa. Päihteiden käytössä nähtiin tapahtuneen myös muutosta suhteellisen lyhyessä ajassa.

Leena: "Nuorisotalotyön näkökulmasta haluan sanoa, että 10 vuotta sitten jengi lähti röökille ja niitä oli vaikka 30. Tänä päivän saattaa kaks käydä. Perjantaisin, jos ollaan nuorisotalolta pois, ni ollaan leffassa, mutta ei ryyppäämässä."

Toisaalta keskustelijat olivat myös erimieltä keskenään päihteiden käytön vähene-
misestä. Ilmoilla oli myös mielipiteitä, joissa esitettiin, että alkoholin rinnalle on tul-
lut enemmän vaihtoehtoja. Alkoholin käyttö on saattanut vähentyä, mutta asenteet
esimerkiksi pilven polttelua kohtaan ovat löystyneet. Tulos myötäilee aiemmin työs-
säni esittelemiä Alan Francen ajatuksia sekä kouluterveyskyselyn tuloksia vuodelta
2013.

Tutkimukseen osallistuneet kuvasivat, että myös nuorten rahankäyttö jakaa nuoria
kahtia. Suomessa tulokehitys on kokonaisuudessaan ollut positiivista, mutta toi-
meentuloerot ovat kasvaneet, mikä näkyy myös nuorten rahankäytössä (Myllyniemi
2008, 47). Raha ja sillä saatavan materiaalin merkitys mietitytti nuorisotyönteki-
jöitä.

Kirsi: ”Siitä puhuttiin sellasta, että kuinka just annetaan sitä rahaa. Ja
mä heitin esimerkkinä kuinka yks nuori saa 5 euroa, kun se vie roska-
pussin.. Mihin mä heti sanoin, että mä tuun viemään teille roskia, jos
saan vitosen joka kerta. Ja sitten taas on niitä lapsia, joille ei oo mitään
rahaa, että mennään ääripäästä toiseen ääripäähän. Että toinen saa
joka kerta, kun se mällää sen mopoauton, niin se saa uuden ja se toinen
ei saa ensimmäistäkään..”

Kaupallistuminen ja sen vaikutus nuorten identiteettiin on puhututtanut myös tut-
kijoita. Elämänmuotoamme ohjaavat erilaiset kulutusvalinnat ja elämä näyttäytyy
supermarkettina, jossa lapset ja nuoret tuottavat identiteettiään kulutusvalinnoil-
laan (ks. esim. Oksanen 2008). Miten käy niiden nuorten, joiden rahat eivät riitä
tuottamaan mieluista omaa itseään?

Materian hankinnan lisäksi raha vaikuttaa nuorisotyöntekijöiden mielestä myös
nuorten ryhmään kuulumisen mahdollisuuksiin.

Elli: ” Ja sit samoiten ne harrastukset ja ryhmään kuulumiset, ja kaikilla ei vaan oo mahdollisuutta kuulua mihinkään ryhmään, että jääkiekko maksaa ihan pirusti, että siihen ei oo kaikilla mahdollisuuksia. Että pitäis olla niitä ryhmään kuulumisen paikkoja myös semmosille perheille joilla ei oo varaa.”

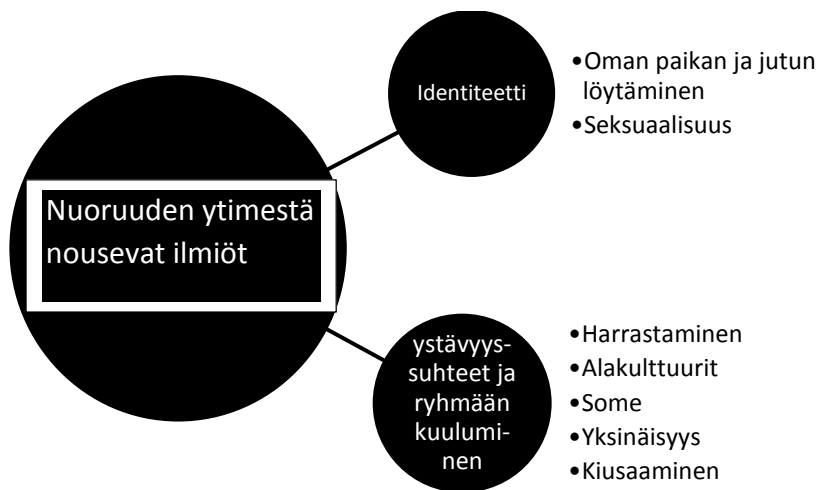
Yhteiskunnallisissa keskusteluissa on tuotu esiin, että nuorten arki harrastusten valossa on eriarvoistunut. Kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset vaikuttavat nuorten harrastamiseen (Helve 2009, 265, 253). Sosioekonominen tausta näkyy erityisesti liikunnan harrastamisessa ja tutkimusten valossa sen saralla nuorten arki on jo eriarvoistunut (Huhta & Salasuo 2014, 200). Nuorisotyöntekijöiden kokemukset nuoruuden eriarvoistumisesta mukailevat tämän ajan polarisaatiokeskustelua. Nuorten kahtiajakoisuus on totta työntekijöiden arjessa. Keskusteluissa sivuttiin tasa-arvoisten elämän lähtökohtien hiljaista heikkenemistä. Nuoret nähtiin jakautuvan yhä enemmän hyvinvoiviin menestyjiin ja niihin joilla on ”kaikki pielessä”, mutta kaikki elää yhtäläillä nuoruutta.

Tiina: ” Jotenkin mun mielestä tää kuvaa tän hetken nuoruutta. On sitten tavallaan kyse niin ku niistä nuorista kenellä asiat on jotenkin huonosti tai hyvin. Mä näen tän jotenkin kahtiajakoisena tänä hetken nuorten tilanteen.. on ne, joilla on kaikki pielessä ja sit on ne, joilla on kaikki hyvin, mutta molemmissa on se, että nuori hakee, että näe ja kuule minut.”

Keskustelu sai polarisaatioteemojen myötä huolipuheen sävyjä. Keskustelu nuoruuden eriarvoistumisesta mukailee mielenkiintoisesti tällä hetkellä nuorisotutkimuksessa käynnissä olevaa kansainvälistä keskustelua.

4.2 Nuoruuden ytimestä nousevat ilmiöt

Nuorisotyöntekijöiden keskusteluista on löydettävissä nuoruuteen kuuluvia ilmiöitä, joita kutsun työssäni nuoruuden ytimestä nouseviksi ilmiöiksi. Viittaan termillä siihen, että näissä ilmiöissä on jotain nuoruuteen olennaisesti kuuluvaa ja joita eri tieteenalat tarkastelevat ja liittävät nuoruuteen. Näitä ovat identiteetti, johon liittyy oman itsensä löytäminen ja seksuaalisuus, sekä ystävyyssuhteet ja ryhmään kuuluminen, joka koostuu useammasta ilmiöstä.

KUVIO 5. Nuoruuden ytimestä nousevat ilmiöt.

4.2.1 Itsensä etsimisen aikaa

Ensimmäinen nuoruuden ytimestä nouseva ilmiö on identiteetin kirkastaminen, ”oman jutun” löytäminen. Tutkittavat toivat esiin monessa eri kohdassa kuinka nuoruus on oman itsensä löytämistä ja aikuiseksi kasvamista. Itsensä etsimiseen liitettiin myös oman paikan löytäminen, jolla viitattiin uravalintaan ja itsenäistymiseen. Tehtävää kuvattiin kipuiluna, kamppailuna ja ponnisteluna. Yksi tutkittavista kuvasi nuoruutta näin:

Lotta: ”Ja siinä joutuu sit ponnistelemaan jonkun verran, ja toisille se on helpompaa ja toisille vaikeempaa. Ja tuli vaan mieleen, että toi on sitte se meidän nuori Pertti siellä pohjimmaisena, ja se yrittää kampailla siellä elämässään eteenpäin. Se ei ole siis negatiivinen asia, vaan siihen tulee kaikki nää itsensä löytämiset ja voittamiset ja, kun onnistuu, nii siitä tulee aina positiivisia kokemuksia.”

Oman itsensä etsimiseen liitettiin myös ristiriitaiset tunteet, jotka toisaalta johtuvat siitä, että nuoret ovat aikuisuuden ja lapsuuden välissä. Yksi tutkittavista eritteli nuoruutta tuomansa kuvan avulla:

Mira: ”Musta tää oli semmonen, mikä kuvasti sitä nuoruuden ristiriitaisuutta, että tässä on jo tämmönen nuori aikuinen, mutta sit sillä on tomonen inkkaripäähine päässä. Aika moni varmaan nuorista on vielä siinä, että oonko mä aikuinen vai lapsi ja voinko mä leikkiä, vai pitääkö mun ottaa nää aikuisten jutut haltuun. Ja sit tää kuva muuten, että tässä on tää tumma tausta, että ehkä se kuvaa sitä maailman ihmeellisyyttä ja tuntematonta, mitä kohti ollaan menossa..”

Toisaalta ristiriitaisten tunteiden nähtiin johtuvan yksilöllisyyden vaateesta, tarpeesta olla erilainen, mutta kuitenkin kuulua massaan.

Sanna: ”..hirveä tarve mennä sen massan mukana ja olla samoja kledjuja käyttävä ja olla samanlainen, mutta kuitenkin löytää se oma juttunsa, jotta on yksilöllinen ja olla jollain lailla erikoinen..”

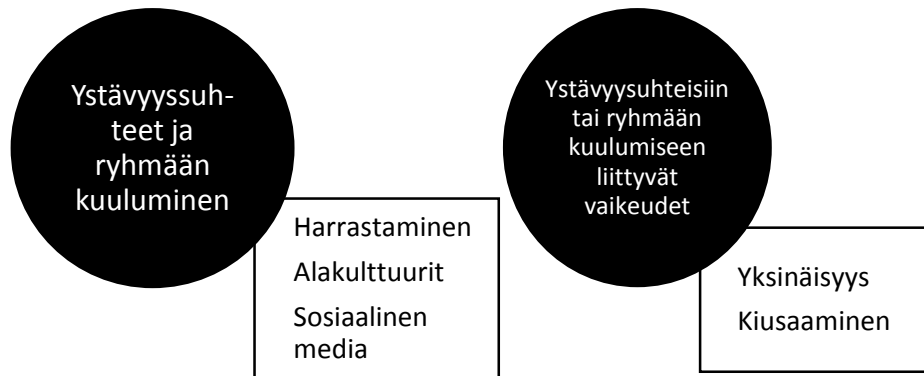
Itsensä etsiminen ja oman paikan löytyminen on aiemmin työssäni esittelemän kehityopsykologisen näkökulman mukainen tapa ajatella nuoruutta. Identiteettiin ja sen selkiytymiseen liittyy osana myös seksuaali-identiteetti. Seksuaalisuus nousi keskusteluissa mielenkiitoiseksi teemaksi ja kummassakin työpajassa tuotiin esille, että seksuaali-identiteetin selkiyttäminen ja oman seksuaalisuuden löytäminen keilemisen avulla on yhä yleisempää.

Anni: ”Ja sitten tää, mikä, kuka mä oon? Ja tää seksuaali-identiteetti ja seksuaalisuus. Ja nää kaikki on kauheen avointa ja niistä puhutaan ja se on trendikästä puhua. Ja sit just mitä Tiina sano, ni et yhden viiden kuukauden aikana voi.. mä voin muuttua heterosta lesboksi, mutta myös sit saman tien takasin. Meillä on näitä nuoria hirveesti, jotka on tänään lesboja ja huomenna ne painaa menemään jätkän kanssa.”

Seksuaalinen vapautuminen nähtiin tämän ajan ilmiönä. Teema on mielenkiitoinen siinä valossa, että nuorista n. 10 % kuuluu tutkimusten mukaan seksuaalivähemmistöihin (Alanko 2014, 19). Nuorista 58 % kertoo, että lähipiiriin kuuluu lesboja, homoja tai bi-ihmisiä (Myllyniemi 2014, 74). Mistä sitten johtuu, että nuorisotyössä koetaan seksuaalisuudella ”leikittelyn” yleistyneen, jos tutkimusten mukaan vähemmistöihin kuuluvien prosentuaalinen osuus ei kuitenkaan ole noussut? Vastaus voisi liittyä kulttuurisen ilmapiirin vapautumiseen, jossa seksuaalisuus, ja sen eri muodot, eivät ole enää niin suuri tabu. Salonen (2008) esittääkin, että seksuaali-identiteetin julkinen kirjo on laajentunut viimeisen parinkymmenen vuoden aikana ja tunnustautuminen homoksi tai lesboksi on aiempaa hyväksyttävämpää. Seksuaalisuus on muuttunut vähitellen yksityisasiasta julkiseksi, ja siihen ovat vaikuttaneet yhteiskunnalliset keskustelut mm. ehkäisytaivoista ja seksuaalisuuden eri muodoista. (Salonen 2008, 266, 272–273.) Samansuuntaista pohdintaa on esittänyt myös Jussi Nissinen (2011), joka toteaa, että homoseksuaalisten tunteiden tunnistaminen ja hyväksyminen on tullut viime vuosina helpommaksi viihdeteollisuuden vaikutuksen myötä. Nykyisin mm. televisio-ohjelmissa homoseksuaalisuudesta on tullut yhä tavallisempi ilmiö. (Nissinen 2011, 17.) Toisaalta vilkasta keskustelua seksuaalisuuden ympärillä voisi selittää aineistonkeruutyöpajojen ajankohta, joka sijoittui aikavälille, jolloin keskustelu tasa-arvoisesta avioliittolaista kävi eduskunnassa kuumimmillaan. Selitystä voidaan hakea myös sosiologiasta ja Thomas Ziehen ajatuksista, jossa nuoret nähdään uudenlaisen identiteetti työn pioneereina. 2010-luvulla identiteeteillä leikittely koskee myös seksuaali-identiteettiä.

4.2.2 Ystävyysuhteet ja ryhmään kuuluminen

Nuoruuden ytimeistä nousevista ilmiöistä ystävyysuhteisiin ja ryhmään kuulumiseen liittyvistä teemoista keskusteltiin eniten ja niitä sivuavia ilmiöitä nousi esiin useita. Ystävyysuhteiden ja ryhmään kuulumiseen liittyen keskusteltiin harrastuksista, alakulttuureista ja uutena ilmiönä sosiaalisesta mediasta. Näiden katsottiin olevan nuorten areenoita löytää ystäviä tai kuulua ryhmään. Keskusteluissa käsiteltiin myös ystävyysuhteisiin tai ryhmään kuulumiseen liittyviä vaikeuksia, kuten yksinäisyyttä ja kiusaamista.

KUVIO 6. Ystävyysuhteisiin ja ryhmään kuulumiseen liittyvät ilmiöt.

Nuorten ryhmään kuulumisen yhteydessä nuorisotyöntekijät keskustelivat harrastamisesta ja niiden luomista mahdollisuuksista kuulua ryhmään. Harrastaminen nähtiin välineenä aktiiviseen elämäntapaan.

Elli:” Siinä ensimmäisessä tehtävässä me paljon puhuttiin siitä ryhmään kuulumisesta ja se oli meillä kaikilla varmaan sellanen pointti, että jos kuuluu johonkin ryhmään, niin se on sellanen aika tärkeä ja hyvä juttu. Ja me koettiin, vielä johonkin muuhun ryhmään, kuin kouluun tai nuorisotalolla käymiseen, vaan sellaseen ryhmään, jolla on jokin päämäärä tai yhteinen kiinnostuksen kohde. Semmoset nuoret on.. tai ylipäättänsä tuntevat iloa helpommin ja ovat aktiivisia. Ja sit on hirveesti niitä nuoria, jotka vaan kelluu ja ne vaan on ja niitä ei kiinnosta mikään ja ne ei halua tehdä mitään.”

Harrastamisen nähtiin estävän syrjäytymistä ja passiivisuudella ja ”kellumisella” nähtiin olevan yhteys harrastamattomuuteen. Harrastusten esiin nouseminen tutkimuksessa oli odotettavissa. Nuorten harrastaminen on osa nuorisotyön ydintä ja se on näkyvissä myös nuorisolaissa (L72/2006, § 7). Harrastamista on tutkittu eri näkökulmista ja harrastuksilla on katsottu olevan merkittäviä vaikutuksia. Helena Helve (2009) on ladannut harrastamiselle painavia tehtäviä. Hän toteaa, että harrastukset eivät ole vain mielekästä vapaa-aikaa. Ne saattavat vaikuttaa nuorten koulutusvalintoihin ja työuraan. Harrastamisella on yhteyttä myös onnellisuuteen ja hyvinvointiin. Nuoret, jotka harrastavat, saavat sosiaalisia ja kulttuurisia taitoja sekä tukea identiteetin rakentamiselle, mikä auttaa heitä myöhemmin selviämään passiivisia ikätovereitaan paremmin. Harrastusten kautta opitaan taitoja, kuten yhdessä tekemistä, luottamusta ja omien tunteiden tunnistamista. Näiden taitojen avulla pärjätään yhä vaativammassa ja valintojen täyteisessä yhteiskunnassa. (Helve 2009, 252–253.)

Harrastamisen yleisestä tärkeydestä keskustelu syventyi käsittelemään nuorten käsityksiä harrastamisesta. Nuorisotyöntekijöiden käsitysten mukaan nuorten ajatus harrastamisesta on muuttunut. Harrastaminen on jotain mitä tehdään tietyinä päivinä ja kellon aikana:

Sanna: ”Ja sit tämmönen, että tavanomainen on kärsinyt inflaation nuorten mielestä. Et ku puhutaan vaikka harrastuksista, et jos sä et oo niin kun järjestetyssä harrastuksessa tietyinä kellonaikana ja viikonpäivänä, ni sitä ei pidetä niin ku minään. Et ne nuoret niin kun ite down greidaa sitä tavallista lukemista, musiikin kuuntelua tämmöstä, mikä on ollu varmaan niin ku meidän ikästen perusharrastuksia.”

Anni: ”Ne ei pidä niitä harrastuksina.”

Sanna: ”Ei nii. Ja sit ne jotka harrastaa, niin se on hirveen ammattimaista.”

Nuorisotyöntekijät kuvasivat miten nuorten käsitys harrastamisesta on muuttunut ammattimaiseksi.

Harrastusten ohella kummassakin työpajassa viritettiin keskustelua alakulttuureista. Alakulttuureilla viitataan kulttuureihin kulttuurien sisällä ja usein sillä tarkoitetaan juuri nuorisokulttuureja (ks. esim. Cohen 1955). Alakulttuuritutkimus eli kukoistuskauttaan 1960-1970 luvuilla ja se rantautui osaksi myös suomalaista nuorisotutkimusta (Puuronen 2006, 105). Postmodernille ajalle tyypillistä on alakulttuurien häviäminen tai ainakin pirstaloituminen. Osa tutkimukseen osallistuneista koki, että nykyään on yhä hankalampi tunnistaa selkeitä nuorisoryhmittymiä:

Kari: ”Ehkä toi fyrkka vaikuttaa vähän enemmän noihin nuorison kulttuuriryhmiin. En tiedä pitäiskö olla semmosia nuorten kulttuuriryhmittymiä mitä ennen oli, mitä muistaa omastakin nuoruudesta, niin kun punkkareita ja tällasii. Ulkonäöllisesti mun on hankalampi tunnistaa mitään erilaisia nuorisoryhmiä, sellasia selkeesti piirrettyjä rajoja. Mun mielestä ne kaikki kuuluu siihen samaan ryhmään, ei ne varmaan kuulu, mutta ne ei oo niin julkisesti nähtävillä..”

Alakulttuurien tunnistamisen vaikeudet tai käsitykset siitä, että nuorten kulttuurit ovat samankaltaistuneet, on linjassa Salasuon (2006) tutkimusten kanssa, joissa todetaan alakulttuurien kadonneen. Toisinaan alakulttuuritermin sijasta nuoria jaetaan tyyliin. Nuorten tyyliin on tyypillistä se että, niillä ei ole vastakkainasettelua muiden ryhmien kanssa, eikä tarvetta asettua yhteiskunnan ulkopuolelle tai sitä vastaan. (Salasuo 2006, 39-40.) Keskustelu alakulttuurien katoamisesta viittaa myös tarpeeseen määritellä termiä uudelleen. Jossain tutkimuksissa se on jo korvattu katukulttuurin käsitteellä, tarkoituksena tuoda esiin, että edelleen 2010-luvulla nuorison keskuudessa on erilaisia ryhmittymiä, vaikka ne eivät täyttäisikään täysin alakulttuureille annettuja kriteerejä (ks. esim. Salasuo & Poikolainen & Komonen 2012). Osa tutkimukseen osallistuneista kokikin, että nuorisokulttuurit ovat edelleen osa nuoruutta, ja yksi osallistujista esitteli ajatuksiaan nuorisokulttuureista tuomansa kuvan avulla näin:

Mari: ”Sen miksi mä tän valitsin on tota .. et miltä nuoret näyttää ja siitä näkökulmasta.. mä oon itse ollut tekemisissä tän ryhmän kanssa töiden puitteissa ja tiedän sisältöä missä he on mukana.. Se on mun mielestä

yksi ilmiö, miltä nuoret näyttää.. Mihin he kiinnittyy tekemisten ja olemisen kautta.. koska kaverit on tärkeitä... että nuoret menee niin kun kauaskin siinä kuvassa ja tekemissä ja kiinnostuksen kohteissaan.. ”

Osallistujien näkemykset alakulttuureista mukailevat edellä esitettyjen tutkimusten tuloksia. Alakulttuureita nähtiin edelleen olevan, mutta niitä on yhä hankalampi tunnistaa. Yksi tutkimukseen osallistunut nuorisotyöntekijä esittää tulkintaa, miksi alakulttuurit, nuorten tyyllisuunnat tai katukulttuurit eivät ole niin näkyviä:

Pauliina: ”Mun mielestä se liittyy siihen, että ne jotka tykkää siitä samasta genrestä, niin ja kuuluu siihen samaan alakulttuuriin, niin ne löytää toisensa sosiaalisen median ja kaiken muun kautta, niin ne ei välttämättä oo enää siellä torilla hengaamassa, vaan ne voi hengata, jonkun luona, jonka ne on tavannut jossakin ja ne on löytäny toisensa..”

Pauliina esittää, että nuorten alakulttuurisia ryhmittymiä on, mutta ne ovat Internetin ansiosta paremmin piilossa aikuisilta. Vaikeuksia tunnistaa eri ryhmittymiä voi selittää myös se, että tässä globaalissa ajassa nuorisokulttuurinen maisema elää ja muokkautuu koko ajan, osa kulttuureista elää hetken ja uusiutuu nopeasti (Salasuo & Poikolainen 2012, 10-11). Ehkä tämä nopeatempoinen kulttuurien syntyminen ja sammuminen, sekä olemukseltaan ja vaatimukseltaan löyhempi ilmentyminen, on vaikuttanut myös nuorisotyöntekijöiden mielikuviin alakulttuureista ajassamme.

Yhdeksi isoksi teemaksi tutkimuksessani nousi teknologian hyödyntäminen ystävyysuhteissa ja ryhmiin kuulumisessa. Käytännössä keskusteluissa käsiteltiin sosiaalista mediaa ja erilaisia teknologiasovelluksia, joissa ystävyysuhteet ja ryhmät todentuvat.

Asta: ”Musta tää kertoo aika paljon nuorten maailmasta, että se kännykkä tai älypuhelin on niin tärkeä, että ilma sit ei elämästä tuu mitään. Pitää olla koko ajan tavoitettavissa nopeesti, yhteydessä, ja se on tietty muuttunutkin se viestintä kaikki whats apit sun muuta ja välillä ihan itteä ärsyttää.”

Nuorisotyöntekijöiden käsitysten mukaan uudet sovellukset vaikuttavat nuorten ystävyys-suhteisiin ja ryhmään kuulumisiin. Yhteydenpito on yhä nopeampaa ja ajasta ja paikasta riippumatonta, mutta siihen sisältyy myös vaade olla jatkuvasti läsnä.

Leena: "Nii just tosta saatavilla olostä kun, keskusteltiin yhden nuoren tytön kanssa, oisko ollu 6-luokkalainen et ku, joku oli sanonu et ku sä et heti vastannu, ni joo mut ku mä oli just sillä hetkellä suihkussa.. Siis ne pitää puhelimia suihkussa.. mut se on siinä sivupöydällä.. mutta myöhästyy asioista, vaikka se on siellä suihkussa siinä saippuateli-neessä, et sillä hetkellä kun just pesee hiuksia ni ei ehdi vastaa, mut heti kun saa silmät auki ni heti vastataan.. siis suihkussa!"

Anni: "Nii ajattele kolmessa minuutissa 78 whats app viestiä, kun on ryhmä ,78 whats app viestiä mihin kaikkiin täytyy reagoida heti.."

Aija: "Jumaleisson et on kiire.."

Leena: "Sä missaat heti kaiken, jos sä et oo saatavilla."

Teknologian nähtiin myös muuttaneen yhdessäolon muotoja. Vaikka ollaan fyysisesti yhdessä, niin olemista leimaa puhelinten "näpyttely":

Tuuli: "..Joo mutta siitä me alotettiin tää keskustelu, et kellä oli tää kännykän kuva, et miten se on nykyään se kanssakäyminen, et vaikka ol-taisiin ringissä sohvilla, niin kaikilla on kännykät ja ne whats appaa toi-silleen. Enää ei puhuta, ollaan mykkiä kaikki ja näpytellään vaan.."

Nuoruuden teknologisoitumista on tutkittu viime vuosina eri kulmista, se on eittä-mättä tämän hetken nuoruutta leimaava ilmiö. Nuorten verkkokulttuuritutkimuk-sissa on tuotu esille, että Internet toimii välineenä identiteetin rakentamiselle, yh-teisöllisyydelle ja vuorovaikutukselle sekä vaikuttamiselle (Lehtikangas 2015, 22). Usein puhetta teknologisoitumisesta tai verkkokulttuurista leimaa hyvä-paha-ase-telma (ks. esim. Kangas & Kuure 2003, 136.) Teknologia on mielenkiintoisesti esillä tämänkin tutkimuksen tuloksissa ja nuorisotyöntekijät sivusivat sitä keskusteluis-saan useassa kohdassa.

Ystävyys-suhteisiin ja ryhmään kuulumisen yhteydessä tutkittavat ottivat esille myös näihin teemoihin liittyviä ongelmia. Kiusaaminen kiinnittyi keskusteluissa Internetissä ja mobiililaitteiden sovelluksissa toimiviin yhteisöihin.

Kirsi: ”Ja sit puhuttiin taas kuinka julmaa se on siinä mielessä, et sit siitä Whats appi ryhmästä heitetään pihalle, kun ei olla enää kavereita, tai tulee joku riita. Tai sit susta lähetellään jotain epämääräisiä kuvia siellä ryhmässä, koska meillä on tullu nyt riita, niin mä lähetän susta kuvan sit muille.”

Kiusaaminen kokonaisuudessaan jäi keskusteluissa pieneksi teemaksi, vaikka se on ollut paljon esillä mm. erilaisten projektien ja kampanjoiden kautta (ks. esim. KiVa Koulu 2015).

Ystävyys-suhteisiin liittyvä ongelma on nuorten yksinäisyys. Se voitaisiin nähdä ryhmään kuulumisen vastakohtana. Molemmissa työpajoissa teeman ympärille virisi vilkasta keskustelua.

Kirsi: ”Ja ehkä tää mun kuva, mikä mulla on mukana, liittyy niihin enemmänkin, että tässä on tämmönen osittain yksinäinen ja vähän syrjäytynyt nuori. Ja niitä noissa meidän pienryhmissä on paljon. Että ei hyväksytä heitä sit jostain syystä porukkaan, tai sitten heillä on muute elämässä semmosia asioita, ettei he haluakkaan olla muitten kanssa tekemisissä. Ja tietenkin se on semmonen, mikä sit huolestuttaa, ja jos et 13-vuotiaana kuulu mihinkään, niin haluat päättää päiväsi, niin se ei oo kauheen positiivista. Niin tää nyt oli mulla tällä hetkellä mikä kuvasti nuoruutta.”

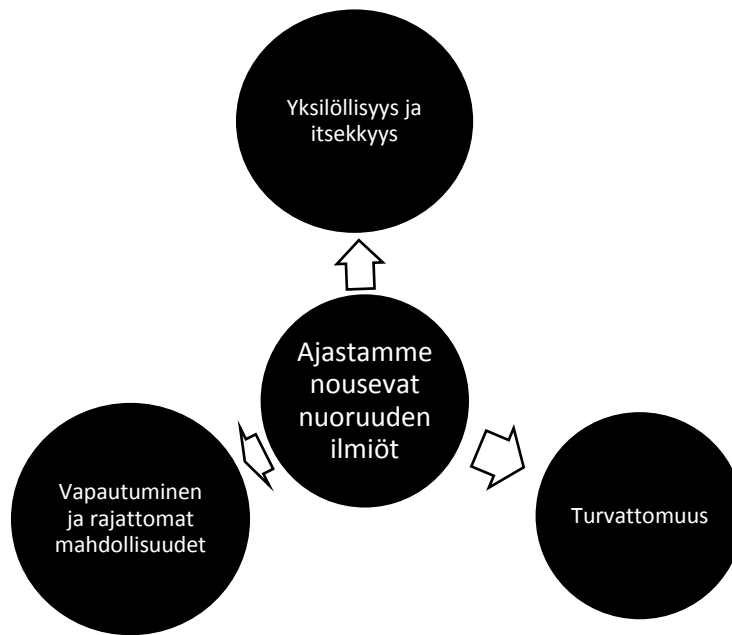
Yksinäisyys on yksi 2010-luvun Suomen keskeisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä (ks. esim. Saari 2009; Juntila 2015). Yksinäisyydellä on monia ulottuvuuksia ja niin kuin edellinen sitaatti osoittaa, yksinäisyys liitetään myös syrjäytymiskeskus-

teluun. Niina Junntila (2015) esittääkin, että yksinäisyys on merkittävä syrjäytymisen osatekijä. Erityisesti pojat kokevat tyttöjä enemmän emotionaalista yksinäisyyttä ja kaipaavat ystävää, jolle voisivat kertoa omista asioistaan. (Junntila 2015, 96, 64-65.)

Edellä esitellyt tulokset osoittavat, että nuorisotyöntekijät jäsentävät nuoruutta nuoruuden ytimestä nousevien ilmiöiden kautta ja liittävät siihen oman paikan löytämisen sekä ystävien ja vertaissuhteiden korostumisen. Ilmiöitä sävyttävät kuitenkin ajankohtaiset vivahteet ja ilmenemismuodot sekä huoli niistä nuorista, jotka kohtaavat ongelmia näiden teemojen saralla.

4.3 Ajastamme nousevat nuoruuden ilmiöt

Nuoruuden ytimestä nousevien ilmiöiden rinnalla nuorisotyöntekijät keskustelivat tästä ajasta ja sen vaikutuksesta nuoruuteen. Nämä teemat nousivat kysymyksestä: miten tämä aika näkyy nuorissa? Jolloin siirryttiin tarkastelemaan nuoruutta sosiologisessa raamissa. Keskustelu soljui ajassamme, ja kysymysten asettelun kautta yleisestä ajankuvauksesta päästiin syvemmälle tarkastelemaan, miten tämä aika heijastelee nuoriin ja toisin päin, mitä nuoruuden ilmiöt kertovat tästä ajasta. Pääteemoiksi muodostuivat 1) yksilöllisyys ja itsekkyyys 2) turvattomuus 3) vapautuminen ja rajattomat mahdollisuudet.

KUVIO 7. Ajastamme nousevat nuoruuden ilmiöt.

4.3.1 Yksilöllisyys ja itsekkyyds

Ensimmäisenä esittelen ajastamme nousevana ilmiönä yksilöllisyyden, vieden sitä syvemmälle kohti itsekkyyttä. Puhuttaessa tämän päivän nuorista tutkittavat nuorisotyöntekijät korostivat ajan hengelle tyypillisesti yksilöllisyyttä. Yksilön korostamisen kääntöpuolella on itsekkyyds, ja keskusteluissa yksilöllisyyttä sivuavat teemat syventyivät ja saivat vivahteita itsekäistä toimintatavoista. Nuoruuden kuvassa näkyy hedonismisia piirteitä. Itsekkyyds nuorissa näkyy tietoisuutena omista oikeuksista ja minäminäminä-kulttuurina, jossa tunteet ohjaavat tekoja.

Mielenkiitoina ilmiönä nuorisotyöntekijät nimesivät molemmissa työpajoissa nuorten tietoisuuden omista oikeuksistaan. Yllättäen omien oikeuksien tietäminen nähtiin ylikorostuneen ja saaneen negatiivisia piirteitä.

Sanna: ”Ja sit sellanen ilmiö, me tällasia laitettiin kun, että nuorella on oikeudet tiedossa, ne on oman itsensä asianajajia. Ja ne shoppailee palveluita, eli ne valitsee. Ne tietää sen, että, mä oon niikun 25-vuotiaaksi asti.. kaupunki tarjoaa mulle tällaisia ja tällaisia palveluita, et ne on hirveen tietosia niistä ja ne osaa käydä kauppaa niillä asioilla.”

Omien oikeuksien korostumiselle löydettiin myös selityksiä, kuten yleinen auktoriteettien rapautuminen ja auktoriteettiuskon mureneminen sekä aina mukana kulkevat tallennuslaitteet, kuten puhelinten kamerat ja verkkofoorumit, joihin kuka tahansa pystyy tuottamaan uutisen.

Kari: ”Ja auktoriteetit on sillalailla rapautunut, että aikasemmin, niin hyvässä kuin huonossa me uskottiin enemmän auktoriteetteihin. Oli se sitten mutsi tai faija tai muu, niin ei sitä tarvinnut sillalailla perustella ja selvittää kaikkia asioita..”

Omien oikeuksien tietämiseen liittyy myös valtaa ja vallan tunnetta. Omien oikeuksien korostuminen voisi liittyä vanhempien ja nuorten valtasuhteen muuttumiseen. Elämme aikaa, jossa ei lähtökohtaisesti voida olettaa, että vanhemmat tietävät asian paremmin pelkästään iän tuoman kokemuksen kautta (ks. esim. Mead 1971). Nuoret ovat tietoisia maailman uutisista, ja tieto on kaikkien saatavilla. Aika korostaa yksilöitä ja yksilöllisiä valintoja, joka nuorisotyöntekijöiden mukaan näkyy myös nuorissa.

Toisena itsekkyyttä ja hedonismia korostavana ilmiönä nousi esille toimintatapa, jossa tunteet ja erityisesti ”kiva” ohjaa tekemistä. Yksi osallistujista nimesi sen minäminä-kulttuuriksi.

Tiina: ”..on sellanen minäminä -kulttuuri. Lähtee omasta halusta.. on oma oikeus ja haluun sitä ja tätä ja mäen halua, jos en halua niin sitten en tee..”

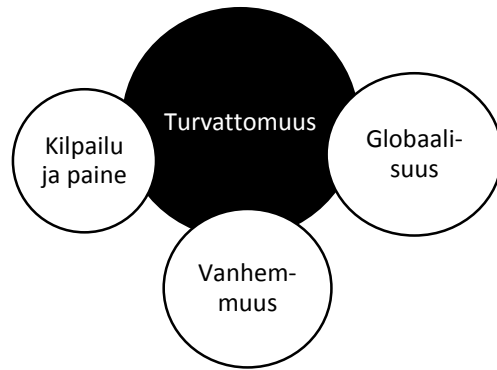
Keskusteluista välittyi kuva, jossa nuorten toimintatapaa ja valintoja ohjasi kiva ja mukava. Lähtökohtaisesti asioiden tulisi tuottaa mielihyvää ja olla kivoja ja mieluisia.

Kirsi: ”Ja nyt sit ainakin meillä on, et nuoret sanoo, että mitä jos mä en tykkääkään olla hoitaja, mä haluan kyllä mennä sinne, mutta mitä, jos mä en tykkääkään olla hoitaja?”

Työn alussa esittelin kuvauksia postmodernista ajasta, joissa yksilöllisyys on korostunut ja mm. protestanttinen työetiikka murentunut ja sen tilalle on astunut henkilökohtaisten elämän polkujen valitseminen. Kultalahti ja Viitala (2014) esittävätkin, että tämän ajan nuoret ovat eläneet hyvinvointiyhteiskunnassa, jossa pula taikka niukkuus eivät ole olleet läsnä. Sen sijaan he ovat kasvaneet yhteiskunnassa, jossa tapahtuu nopeita ja ennakoimattomiakin muutoksia (esim. traagiset kouluampumiset), ja nuorista on muokkautunut taloudelliseen pärjäämiseen luottavaisesti ja optimistisesti suhtautuvia. He tunnistavat, että elämä voi loppua tai muuttua yllättäen. Näin ollen he haluavat ennen kaikkea nauttia elämästä. (Kultalahti & Viitala 2014, 115.) Nuorisotyössä tämä toimintaa ohjaava voima on tunnistettu.

4.3.2 Turvattomuus

Keskusteluissa korostui ajan vaativuus, kilpailu omasta paikasta, paine pärjätä ja globaalien teemojen iholle tulo sekä heikentynyt vanhemmuus. Aiheet viestivät turvattomuudesta.

KUVIO 8. Turvattomuus.

Nuorisotyöntekijät kuvasivat aikaamme ennakoimattomana ja nuorten arkea siinä kilpailun ja paineen sävyttämiksi.

Elli: ” Mulla oli siinä kohtaan, kun oli lukenut ton ennakkotehtävän, niin henkilökohtainen keskustelu yhden nuoren kanssa. Ja meillä oli just puhetta siitä, että kun hän on hirveen epävarma siitä, kun tässä maailmassa pitää kilpailla niin hirveästi.. Että nyt hänkin niin kun.. lasketaan pisteitä hullunlailla, että millä lailla pääsee eteenpäin. Ja se ei takaa tavallaan yhtään mitään, vaikka niitä pisteitä laskee, kun ei voi tietää mikä se taso tulee olemaan, kun esimerkiksi yhteishakuja tehdään. Niin tää oli se, kun mä kerroin mihin juttuun mä oon menossa, niin hän, että toi on niin hyvä kuva, et ota toi. Siinä luki vielä että `Kova kilpailu, opiskelijoilla menee kesä pesää etsiessä `”

Turvattomuutta käsittelevien keskusteluiden kohdalla kuva nuoruudesta muuttui huolen täyttämäksi. Aikaamme kuvattiin epävarmaksi ja ennakoimattomaksi ja sen katsottiin vaativan nuorilta yhtä parempia työkaluja selviytyäkseen.

Sanna: ” Ja sit tähän pärjäämiseen niin liittyy myös se, että koko ajan tapahtuu jatkuvia nopeita muutoksia ja se arki ja elämä ja yhteiskunta on aika ennakoimaton ja siinä tavallaan korostuu se, että sulla pitää olla

itellään aika hyvät pelimerkit, et sä pysyt tommosessa menossa mukana.”

Nuorisotutkimuksessa on kartoitettu säännöllisesti nuorten ajatuksia epävarmuudesta ja turvattomuudesta. Vuoden 2014 Nuorisobarometrin mukaan joka kolmas nuori kantaa huolta arkiseen pärjäämiseen liittyvistä asioista, kuten omasta toimeentulosta tai työn saamisesta. Kuitenkin kokonaisuudessaan nuorten epävarmuuden tunteet ovat vähentyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Jopa 79 % suhtautui omaan tulevaisuuteen optimistisesti. (Myllyniemi 2014, 61, 65.) Nuoruuden kuvaaminen vaativana, voisi johtua siitä, että nykynuoruutta koskevassa tutkimuksessa ei usein ole mahdollista ilmiöiden suhteuttaminen laajempaa ajalliseen perspektiiviin tai pitkän aikavälin muutosten ja jatkuvuuksien pohdintaan. Ajankohtais keskustelu nuorista kärjistyy tällöin historiattomaksi kriisin kokemukseksi: nuorten ja nuoruuden nähdään olevan juuri nyt ennennäkemättömien ongelmien uhkaamia, eikä huolipuhetta osata asettaa pidempään historialliseen kontekstiin. (Vehkalahti & Suurpää 2014b, 12.)

Globaalisuuden, tiedon jatkuvan läsnäolon ja helposti saavutettavuuden katsottiin myös lisäävän turvattomuutta erilailla kuin ennen.

Sanna: ”Ja tähän liittyy myös sellanen vastuunkanto, et tulee myös kaikki ongelmat ja kriisit ja ilmiöt jotenkin iholle ja pelätään ebolaa. Ja nuoret 16-vuotiaatkin keskustelelee jostain tälläsistä mitä ei niin kun..mitä ite ei oo 16-vuotiaana yhtään miettinyt..”

Nuorisotutkimuksissa on selvitetty nuorten asenteita maailman tulevaisuutta kohtaan, ja tutkimukset osoittavat, että yhä suuremmalla osalla nuorista on mielipide maailman tulevaisuudesta. Tämä todentaa, että globaalit teemat ovat osa nuorten arkea. Mielenkiintoista on, että vain 36 % nuorista näkee maailman tulevaisuuden optimistisesti. (Myllyniemi 2014, 65.) Nuorisotyöntekijät ovat työssään havainneet, että globaalit teemat ja maailman tapahtumat ovat osa nuorten arkea ja saattavat lisätä osaltaan turvattomuuden tunteita.

Isoksi teemaksi keskusteluissa nousi vanhemmuus, jonka katsottiin olevan nuoria suojaava elementti. Keskustelu vanhemmuudesta painottui vanhemmuuden puutteeseen, kiireiseen arkeen, jossa nuorelle sysätään vastuuta omasta pärjäämisestä liian aikaisin ja joille ei ole arjen kiireessä aikaa.

Tiina:”.. niin tietyllä tavalla ehkä vanhemmuuskin on osalla ihmisitä ehkä vähän heikoissa kantimissa. Johtuu se sitten niistä yhteiskunnan vaatimuksista työelämää kohtaan, joka sit heijastuu toki sinne kotioihinkin. Siihen, ettei olla läsnä niille lapsille ja taas sitä, että lapsi on tosi rajaton tai sitten sille annetaan ..ollaan kaverisuhteessa siihen lapseen. Ja sitten vaaditaan kauheen paljon 9-10- vuotailta, ja ne on jo tosi itsenäisiä, kun on yksin kotona, kun vanhemmat on paljon töissä ja joutuu hoitamaan ja ottamaan vastuuta asioista liian aikaisin.”

Nuorten suhteita vanhempiin ja kokemuksia lapsuuden perheestä on kartoitettu mm. vuoden 2012 Nuorisobarometrissä. Tutkimuksen mukaan yhdeksän kymmenestä kokee lapsuuden kodin ilmapiirin vähintäänkin melko rakastavaksi ja kannustavaksi (Myllyniemi 2012, 71-72). Yli 90 %:lla nuorista on hyvä keskusteluyhteys vanhempiinsa (Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos 2013). Toisaalta 40 % nuorista koki, että kodin ilmapiiri on kiireinen. Kiireiseksi koetuissa kodeissa perheessä vietettiin vähemmän aikaa yhdessä. Kiireisyys vaivaa erityisesti korkeasti koulutettuja vanhempia. (Myllyniemi 2012, 71-72.)

Vanhemmuus on teema, josta nuoret itse kirjoittivat ja kertoivat kuvatessaan nuoruuttaan Jokisen (2014) tutkimuksessa. Myös Ziehe (1991) kirjoittaa aikalaisdiagnoosissaan muuttuneesta vanhemmuudesta ja nuorten varhaiskypsästä asenteesta. Nuorisotyöntekijöiden esiin nostamana vanhemmuus viestittää nuorten maailman ja heille tärkeinä pitämien asioiden tuntemista.

Vanhemmuuden yhteydessä keskusteltiin myös muuttuneesta läsnäolosta. Nuorisotyöntekijät kokivat, että teknologia on vienyt perheen yhteistä aikaa ja syönyt vuorovaikutustilanteita.

Tuuli: ”Ja sit just tää vähentynyt läsnäolo. Ja tää nyt on aikuisilla ihan sama homma, et näkyy sit kotona, et ne aikuiset mieluummin juttelee aikuisten kanssa siellä somessa ja lapset leikkii sit keskenään tai yksinään. Et ollaan läsnä, mut ei olla läsnä.”

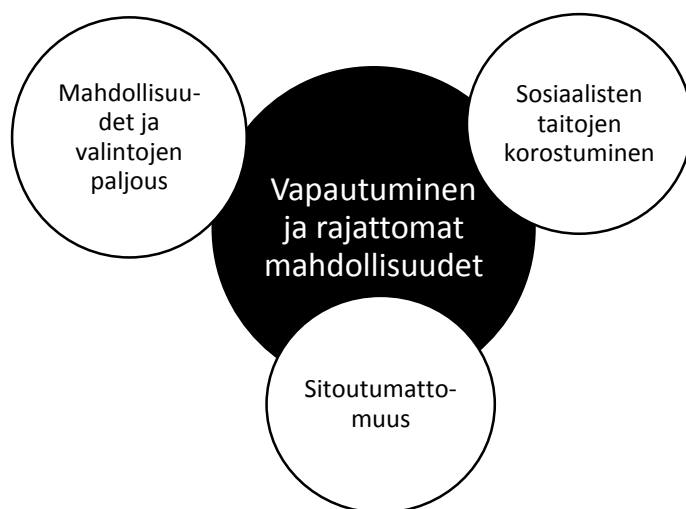
Perheiden kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa medialaitteiden läsnäolo on arkipäivää, eikä niiden rooli ole täysin ongelmaton. Medialaite tuo mukanaan rinnakkaisen toiminnon, jonka huomiosta vuorovaikutustilanteissa kilpaillaan. (Mantere & Raudaskoski 2015, 225-226.) Miten medialaitteet muokkaavat vanhempien ja lasten vuorovaikutusta, on tärkeä kysymys, jota myös nuorisotyöntekijät pohtivat.

Nuorisotyöntekijät mieltävät tämän päivän nuoruuden turvattomaksi. Sen katsottiin johtuvan ajan vaativuudesta, vaatimuksesta kilpailla ja pärjätä sekä globaalien aiheiden iholle tulosta. Myös heikentynyt ja muuttunut vanhemmuus ja läsnäolo heijastelevat turvattomuutta. Nuorisotyöntekijät mielsivät, että nuorten arkea tulisi rauhoittaa ja vakauttaa. Yksi osallistujista kiteyttääkin nuorten tunteja:

Sanna: ”..mut se on jännää.. jännä ilmiö, että nuoret kaipaa vakautta ja raameja ja sellasta ennakoitavuutta jotenkin..”

4.3.3 Vallinnat, rajattomat mahdollisuudet ja vapautuminen

Nuorisotyöntekijöiden keskusteluissa nousi esille rajattomat mahdollisuudet ja vapautuminen. Nuorilla on erilaisia mahdollisuuksia, ja arki muodostuu valintojen paljoudesta, joihin voi olla vaikea sitoutua.

KUVIO 9. Vapautuminen ja rajattomat mahdollisuudet.

Keskusteluiden isoksi temaksi nousi nuorten arjessa monet valinnan mahdollisuudet. Nuorisotyöntekijät kokivat, että nuorilla on monenlaisia mahdollisuuksia ja sitä myötä runsaasti valinnan paikkoja.

Pauliin: ”Ja tää kuvastaa sitä, että valintoja on tehtävä hirveesti, ja vaihtoehtoja on kauheesti. Ja ei voi tietää mikä siellä minkäkin matkan päässä odottaa. Ja toisaalta tää kuva kuvastaa sitä, että kun se juna tulee, niin sä et voi tietää ketä sä siellä tapaat ja mihin se tie oikeesti vie. Ja siksi mä valitsin tän. Ja tässä näkyy, vaikka tää on musta-valkonen, niin se uhka ja mahdollisuus, että voit valita sen väärän raiteen tai sit osua oikeelle, mutta ne on kuitenkin niitä omia valintoja mitä pitää tehdä.”

Lukuisat valinnat nousevat aikalaisdiagnooseissa aikaamme leimaavaksi piirteeksi. Se yhdistetään yksilöllisyyttä korostavaan yhteiskuntaan. Muun muassa Bauman (2008) näkee, että yksilöllisyys rakentuu juuri valinnoista ja vastuusta, jonka yksilö ottaa tekemistään valinnoista ja niiden seurauksista (Bauman 2008, 53). Hyvinvointiyhteiskuntamme tuottaa erilaisia mahdollisuuksia elämän kaikilla saroilla, valintojen määrä koskettaa kaikkia ihmisryhmiä. Runsaiden valintojen mahdollisuuksien nähtiin vaikuttavan nuorten maailmaan myös negatiivisesti.

Aija: ”Nuorempana ja nuorempana pitäisi tehdä valinnat, mikä musta tulee ja mitä mä haluaisin tehdä ja milloin olen riittävän hyvä.. Ja sit yhden kerran, kun epäonnistuu eli toisen portin sulkee, niin kuinka paljon se voi vaikuttaa mielenterveyteen jos esim. on yksinäisyys taustalla eikä oo sitä tukea.. kenen kanssa jutella.. että semmonen pärjääminen, vaativuus ja niitä valintoja on ihan mahdottomasti...”

Vallinnanvaikeus liitettiin keskusteluissa sitoutumattomuuteen, ja nuorisotyöntekijät nimesivät yhdeksi aikamme ilmiöksi nuorten sitoutumattomuuden omiin päätöksiin.

Tiina: ”Tietyllä tavalla valintojen vapaus, joka sitten aiheuttaa sitä epävarmuutta.. On niin paljon mitä valita.. sitten toisaalta sitouttamattomuus niihin omiin päätöksiin.. Ensi ei osata tehdä niitä ja sitten on vaikea sitoutuakaan niihin..”

Tulokset myötäilevät aiemmin esittelemiäni Baumanin ajatuksia ajastamme. Nuorisotyöntekijöiden nimeämä sitoutumattomuus on valintojen täyteen maailman kääntöpuoli. Niin kuin Bauman totesi, juuri mikään ei ole ennalta määrättyä ja kaikki on pyörrettävissä, tappiot eivät ole lopullisia, vahingot eivät ole korvaamattomia. Ajan henki suosii löyhää kiinnittymistä, mielipiteen ja valintojen muuttamista eli sitoutumattomuutta.

Toisaalta mahdollisuuksien täyttämisen maailman nähtiin tarjoavan nuorille mahdollisuuksia toteuttaa itseään vapaammin ja olla oma itsensä helpommin. Aikaamme kuvattiin suvaitsevaisena ja vapaana.

Tiia: ”Että haasteita on, mutta sitten toisaalta taas mahdollisuuksia on. Ja mä ajattelin, että tää ilonen väritys tuo sitä, ettei tää nyt niin synkkää oo kaikessa kauheudessaan tää kokonaisuus. Ja on sitä suvaitsevaisuutta ja voi olla oma ittensä nykypäivänä ehkä helpommin kuin vaikka silloin kuin itte on ollu nuori..”

Puhuessaan nuorista nuorisotyöntekijät eivät usein eritelleet nuoria sukupuolen mukaan. Syrjäytymistä sivuavat teemat tekivät poikkeuksen. Molemmissa työpaikoissa pojat nousivat erityiseksi keskustelunaiheeksi, kun teemaksi nousi pärjääminen. Pärjääminen liitettiin puheliaisuuden ja sosiaalisten taitojen korostumiseen, jonka katsottiin heijastelevan negatiivisesti erityisesti poikiin.

Kari:” Sit oli tollanen vrt. duunarimenttaliteetti, ni sellanen jurous, ni ei ehkä oo kauheen suosiollista tälle ajalle. Ja suosiollista on sellanen, että pitää hallita small talkit ja ehkä jopa vähän epäsuomalaiset, jos niin ku historiallisesti kattoo, kun tässä yhteiskunnassa tuut kilpailemaan.. jotkut ajat suosii ehkä enemmän sellasta perus duunarityyppiä, et ehkä oo mikään maailman supliikein, mutta nöyrä ja teki työnsä. Nyt on ihan sama, tai ei ihan sama, et teetkö työs hyvin, kuhan osaat puhua siitä työstä. Tavallaan sellasta supliikkia arvostetaan hyvin pitkälle, että kilpailussa voi pärjätä aika paskakin työntekijä, jos se osaa puhua... Nii et se on suosiollista ja sen jopa näkee, että varsinkin pojat, joiden sanavarasto on saman ikäsiin tyttöihin verrattuna huonompaa, koska ne ei oo vielä kehittyny, ni enitenhän koulupudokkaista on poikia. Tavallaan, jos ajatellaan niin eniten noista juroista tyypeistä oli poikia, niin ne ottaa nyt runtua koulumaailmassa ja opiskelija maailmassakin, että sieltä ei lähde niin hyvin sellasia sosiaalisia verkostoitumistaitoja, ku miten tytöiltä lähtee ja se näkyikin.”

Toisaalta ajan henki, joka korostaa sosiaalisuutta ja puhumista on saanut myös pojat puhumaan ja hakemaan apua ongelmiin:

Sanna: ”Ja sitä yksinäisyyttä on paljon, ja sit esimerkiksi mä huomaan, et omassa työssäni ja myös Aija on huomannu hyvin sen, kun tekee yksilötyöt, niin nuoret aikuiset miehet on alkanut puhua. Ja sit me mietittiin et mikä on muuttunut, et ne on alkanut puhua. Mut ei me oikein keksitty siihen mikä on.. ”

Nuorisotyöntekijöiden nimeämät ajastamme nousevat nuoruuden ilmiöt ilmentävät sosiologien, kuten Baumanin esittämiä kuvauksia ajastamme. Merkittävää on se, että aikamme kuvauksissa painottui negatiivissävytteiset teemat positiivisten asioiden sijaan. Aika nähtiin epämääräisenä ja vaativana ja nuoret tarvitsevat taitoja selvittääkseen ajassamme. Havainto on mielenkiitoinen siinä valossa, että suomalaiset

nuoret voivat yhä paremmin ja ovat yhä tyytyväisempiä elämäänsä (Pelli & Tolonen 2015). Joitain osallistujiakkin hämmensi se, että kuvaus ajastamme näyttäytyi negatiivisena:

Pauliina: ”Ehkä se hämmensi itseäni, että kauheen semmosta negatiivisävyytteistä. Nousee kaikki semmoset ikävät asiat esille.. Mutta, jos mieltii vaikka tätä yhteiskuntaa, niin ajatellaanko me kaikki oikeesti, että yhteiskunta on niin.. Se mua jotenkin hämmensi.”

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa on tarkasteltu nuorisotyöntekijöiden näkemyksiä tämän päivän nuorista ja nuorten maailmasta, tutkimuskysymyksen ollessa minkälaisia käsityksiä kunnallisilla nuorisotyöntekijöillä on tämä päivän nuorista ja nuoruudesta? Tutkimuksen tarkoituksena on ollut kartoittaa mitä nuorisotyön ammattilaiset ajattelevat työnsä kohteesta. Pohdin tutkimuksen tuloksia kahdesta suunnasta. Ensin tarkastelen muodostuneita käsityksiä yleisesti ja yhteenvetäen, jonka jälkeen keskityn tarkastelemaan nuorisotyöstä tehtyjä jäsennyksiä tulosten valossa. Lopuksi pohdin tutkimuksen luotettavuutta ja mahdollisia jatkotutkimusten aiheita.

5.1 Nuorisotyöntekijät taitavina havainnoitsijoina

Tulokset osoittavat, että nuorisotyöntekijöillä on monipuolista tietoa nuorista ja nuoruudesta. Käsitusten yhdeksi elementiksi muodostuivat nuoruuden ytimeistä nousevat ilmiöt; identiteetti ja ystävyysuhteet ja ryhmään kuuluminen. Teemoja käsiteltiin myös ajankohtaisten ilmiöiden kautta sekä niihin liittyviä ongelmia, kuten kiusaamista ja yksinäisyyttä sivuten. Nuorisotyöntekijöiden näkemykset muokkavat kehityspsykologista näkökulmaa, ja nuoruus nähdään erityisenä ja arvok-

kaana elämänvaiheena, johon kuuluu tehtäviä, jotka tulee ratkaista. Nuoruuden ytimestä nousevat ilmiöt olivat odotettujakin tutkimustuloksia. Oikeanlaisella kysymysten asettelulla näkemykset syvenivät ja kuva nuoruudesta ankkuroitu tiukemmin aikaamme.

Ajasta nousevat nuoruuden ilmiöt kertovat, että nuorisotyöntekijöiden käsityksistä huokui tarkka ymmärrys ajan asettamista haasteista nuoruudelle. Nuorisotyöntekijöiden näkemykset mukailivat sosiologien, kuten Baumanin ja nuorisotutkimuksen aikalaisdiagnooseja tehneiden tutkijoiden, kuten Ziehen ajatuksia. Polarisoituneet teemat, jotka eivät analyysivaiheessa tuntuneet taipuvan muiden teemojen alle, lunastivat paikkansa omana erillisenä teemana, mukaillessaan kansainvälistä keskustelua 2010-luvun nuorista ja nuoruuden eriarvoistumisesta.

Mielenkiintoista on, että melko nopeasti nuorisotyöntekijöiden käsityksistä alkoi muodostua huolikuva nuoruudesta ja nuorten pärjäämisestä. Ensimmäisenä tuloksena esitelty nuoruuden polarisoituminen todentaa, että nuorisotyöntekijät ovat tietoisia, että osa nuorista voi hyvin ja osa yhä huonommin. Silti keskustelu tarttui enneminkin huonosti voiviin kuin niihin, joilla on kaikki hyvin. Palaan tuonnempana pohtimaan syitä huolikuvan muodostumiseen.

Tuloksia on kiintoisaa tarkastella myös sen kautta, mistä teemoista ja ilmiöistä ei puhuttu. Laajasta aineistosta puuttui kaksi teemaa, joista toista ei sivuttu laisinkaan ja toista vain vähän; monikulttuurisuus ja sukupuoli. Monikulttuurisuus on osa yhteiskuntaamme ja arkeamme. On löydettävissä ainakin kaksi selitystä, miksi se ei noussut nuorisotyöntekijöiden keskusteluihin tutkimustilanteissa. Ensinnäkin, mukana tutkimuksessa oli pienten kuntien edustajia, ja on täysin mahdollista, ettei näissä kunnissa ole selkeitä monikulttuurisia nuoria. Lisäksi kunnallista nuorisotyötä on kritisoitu siitä, ettei se tavoita kovin hyvin monikulttuurisia nuoria tai maahanmuuttajataustaisia nuoria ja osallistumiselle saattaa olla asenteellisia tai rakenteellisia esteitä (ks. esim. Honkasalo & Kivijärvi & Kiilakoski 2011, 51-52). Toinen

selitys, miksi monikulttuurisuus ei noussut keskusteluihin, voisi olla se, että nuorisotyössä kohdataan nuoria, eikä etnisellä taustalla ole työssä korostunutta merkitystä. Nuori on nuori, omine yksilöllisine juttuineen, eikä monikulttuurisuus tästä syystä noussut erilliseksi teemaksi. Tutkimukseen osallistuneet korostivat tätä seikkaa, kun tapasimme aineistonkeruu työpajojen jälkeen ja keskustelimme yhdessä alustavista tuloksista. Keskusteluissa ei myöskään eritelty nuoria tyttöihin tai poikiin ja sukupuolen huomioiminen jäi hyvin vähäiseksi. Nuorisotyötä on kritisoitu siitä, että se on luonteeltaan maskuliinista ja nuorisotyön nuorilla tarkoitetaan usein poikia (ks. esim. Honkasalo 2011). Nuorisotyöntekijät erottelivat nuoret sukupuolen mukaan ainoastaan, kun keskustelut sivusivat syrjäytymistä ja vaikeuksia pärjätä. Tällöin pojat nousivat erilliseksi huolen kohteeksi. Muutoin keskusteluissa puhuttiin yleisesti nuorista erottelematta heitä sen tarkemmin.

Nuorisotyöntekijät kuvasivat nuoruutta laajasti eri ilmiöiden kautta, ja analyysi nuoruudesta oli ajoittain hyvinkin tarkkaa, kun sitä peilattiin aikaisempiin tutkimuksiin tai kuvauksiin ajastamme. Nuorisotyöntekijöiden näkemykset ja tarkoiltakin tuntuvat jäsenyykset todentavat, että nuorisotyöntekijät ovat taitavia havainnoimaan ja ymmärtämään nuorten maailmaa, niin kehityopsykologisessa viitekehysessä kuin ajassa, jossa elämme. Tutkimus osoittaa, että nuorisotyössä on ainutlaatuista tietoa nuorista, jopa sellaista tietoa, joka ei ehkä muita viranomaisia tavoita yhtä nopeasti. Nuorisotyölle on soviteltu viestintuojan manttelia, tämän tutkimuksen valossa rooli saa oikeutusta.

5.2 Nuorisotyön jäsenysten tarkastelua tulosten valossa

Nuoret määrittävät nuorisotyön sisältöjä. Se on yksi nuorisotyön lähtöajatuksista ja työn keskiö. Peilaan seuraavaksi tuloksia nuorisotyön sisältöihin, ja pohdin, miten nuorisotyön funktiot (Nieminen 2008) heijastelevat nuorisotyöntekijöiden käsityksiin tämän päivän nuorista ja nuoruudesta, ja taustoittavat muodostuneita käsityk-

siä. Tulokset osoittavat, että käsitys nuoruudesta ankkuroitui oman itsensä ja paikkansa löytämiseen, ystävyysuhteisiin ja ryhmään kuulumiseen, ja niihin liittyviin ongelmiin. Teemat heijastelevat sosialisatiofunktioita ja sen tehtävää yhteiskuntaan ja lähiyhteisöihin kiinnittäjänä.

Personalisaatiofunktio, yksilöllisen kasvun kehittyminen ja sen tukeminen, näkyi myös tuloksissa. Nuoret nähtiin yksilöinä ja osan katsottiin tarvitsevan enemmän tukea pärjätäkseen elämässä eteenpäin. Nuorisotyön tehtävistä kompensatiofunktio korostui. Nuorisotyöntekijöiden kuva nuorista on huolen sävyttämä. Huoli niistä, jotka eivät pärjää ja joilla on ongelmia vertaissuhteissa tai pysyä vaativan maailman menossa mukana. Onkin mielenkiitoista pysähtyä pohtimaan, miksi huolikuva alkoi muodostua. Tulokset osoittavat, että nuorisotyöntekijät ovat tietoisia polarisoitumisesta ja sen kautta hyvinvoivien lisääntyneestä määrästä. Aineistossa tuotiin esille, sekä huonosti voivat, että hyvin voivat. Miksi sitten puhe painottui nuorten pärjäämiseen ja nuoruus kuvattiin vaativana? Huolikuva heijastelee yleistä nuorisotyön trendiä. Nuorisotyön trendinä ja valtionohjauksen painopisteenä on viimeiset vuodet ollut sosiaalinen nuorisotyö, kuten etsivänuorisotyö, joten siihen on panostettu kunnissa erityisesti (Kalliomaa 2015, 88-89). Ehkä tämä painotus alkaa näkyä kauttaaltaan nuorisotyössä tai ainakin siinä, minkälainen käsitys työntekijöillä on nuorista. Toinen selitys huolikuvan muodostumiselle voisi olla se, että tässä tehokkuutta ja kilpailua korostavassa yhteiskunnassa pehmeitä arvoja edustavaa nuorisotyötä ei itsessään nähdä tärkeänä, mutta jos nuorisotyö profiloituu kunnassa tai yhteiskunnassa ongelmien ratkomiseen, auttamiseen ja muita heikommassa asemassa olevien nuorten kanssa työskentelemiseen, se voi erilailla hakea oikeutusta olemassa ololleen. Ainakin rahasta kilpailtaessa, huoli- ja riskipuhetta on käytetty argumentaationa, kun halutaan vaikuttaa nuorisotyön resursseihin (Lähteenmaa & Virokangas 2006, 105-106). Tähän tutkimukseen osallistuneet eivät kuitenkaan olleet hakemassa rahoitusta tai oikeutusta työlleen, vaan työpajoissa keskusteltiin muiden alan ihmisten kanssa ja puheesta välittyi aidot, kohdatut nuoret ilmiöitä kuvaavien tarinoiden takana. Huolikuva oli vakuuttava ja aito. Niin kuin Cederlöf (2004) kirjoittaa nuorisotyötä tekevät edustavat usein pehmeitä arvoja ja kantavat huolta nuorten asemasta yhteiskunnassa.

Huolikuva pohtiessa on syytä palata informanteihin. He edustavat niin ennaltaehkäisevää nuorisotyötä kuin sosiaalista ns. korjaavaa nuorisotyötä. He kaikki ovat kunnallisen nuorisotyön työntekijöitä. Kunnallisen nuorisotyön katsotaan olevan kaikille avointa toimintaa ja sen ajatellaan tavoittavan laajalti nuoria. Tulosten valossa onkin asiallista kysyä, keitä nuoria kunnallinen nuorisotyö kohtaa ja, mihin suuntaan nuorisotyö on kallistumassa, jos kuva työkohteesta on huolen värittävä, vaikka suurimmalla osalla nuorista menee paremmin kuin koskaan.

Kansainvälisessä nuorisotutkimuksessa käytävää keskustelua mukailien, yhdeksi mielenkiitoiseksi yksityiskohdaksi tutkimuksen tuloksista voisi nimetä teknologian näyttelemän roolin. Teknologiaa, kuten älypuhelimia ja somen sovelluksia, sivuttiin useiden teemojen kohdalla. Mielenkiitoista on se, että nuorisotyöntekijät toivat teknologisoitumista esiin sen negatiivisten puolien kautta. Nuorisotyön yhdeksi ydinosaamiseksi määritellään avoin ja rehellinen vuorovaikutus nuorten kanssa eli nuorten kohtaamisen taito, ja nuorisotyö on luonut perustansa kasvokkain kohtamiseen. Teknologisoitumisen myötä kehittynyt uudenlainen yhteydessä olo ja vuorovaikutus haastavat nuorisotyön ydinosaamista ja on inhimillistä ja ymmärrettävää, että nuorisotyö hakee vielä suhtautumistapaa työn ydinosaamiseen vaikuttavaan muutokseen, ja sen tähden uuteen suuntaan suhtaudutaan vielä torjuvasti.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että nuorisotyöntekijöiden käsityksiä on mahdollista pohtia nuorisotyöstä tehtyjen jäsenysten kautta, ja niiden voisi ajatella kehystävän ja taustoittavan nuorisotyöntekijöiden käsityksiä tämän päivän nuorista. Lisäksi tulokset kertovat, että nuorisotyön erityisosaamista on nuorisotyöntekijöiden ymmärrys nuorista niin kehityspsykologisessa kuin sosiologisessakin raamissa. Tulokset kannustavat myös kunnallista nuorisotyötä arvioimaan ja analysoimaan rehellisesti kenelle tuotetut palvelut on suunnattu ja määrittelemään työn kohdetta selkeämmin. Nykyisin profilointi jää usein pelkkien ikärajojen määrittämiseen (ks. esim. Soanjärvi 2011, 64). Tulokset osoittavat, että tietoa ja taitoa määritellä ja kuvailla kohdattuja nuoria on paljon.

Tulokset haastavat miettimään myös politiikkaohjauksen roolia nuorisotyössä. Ajoittain on hyvä pysähtyä miettimään mistä nuorisotyö saakaan oikeutuksensa ja mikä työn sisältöä ohjaa, politiikkaohjaus vai nuorten tarpeet. Resursointi ja allokointifunktion tehtäviä mukailleen nuorisotyöntekijät voisivat pyrkiä vaikuttamaan nuorista käytävään poliittiseen keskusteluun ja tuoda näkyväksi tietämystään nuorista ja pyrkiä vaikuttamaan rohkeammin työn sisältöihin ja resursseihin oman osaamisen ja nuorilta tulleiden viestiä avulla.

5.3 Tulosten luotettavuus ja ajatuksia jatkosta

Tutkimusta tehtäessä eettiset pohdinnat ovat jatkuvasti läsnä ja tutkijan vastuu tehostyistä ratkaisuksista painaa koko prosessin ajan. Olen pohtinut tulosten luotettavuuteen vaikuttavia seikkoja. Ensimmäisenä tarkastelen tutkimuksen toteutuksen vaikutuksia luotettavuuteen. On hyvä muistaa, että osallistuminen tutkimukseen oli vapaaehtoista, mikä auttoi aiheesta kiinnostuneiden ja innokkaiden osallistujien valikoitumisen näytteeseen. Työpajoihin osallistui työntekijöitä, sekä sosiaalisesta nuorisotyöstä, että perusnuorisotyöstä. Tutkimustilanteissa tutkittavat itse olivat hyvin tietoisia, ja toivat esille seikkoja, jotka vaikuttivat heidän kertomiinsa ilmiöihin. Tutkittavat uskoivat, että työmuoto, jonka kautta nuoria kohdataan, vaikuttaa käsityksiin tämän päivän nuoruudesta. Varsinkin sosiaalista nuorisotyötä tekevät korostivat, että kuva nuoruudesta on rajoittunut, kun omaa työtä kehystää aina jokin nuoren ongelma. Aineistonkeruu työpajoissa osallistujat sekoitettiin työmuodon mukaan ryhmiin niin, että kaikissa ryhmissä oli sosiaalisen nuorisotyön kehiksestä sekä perusnuorisotyön kehiksestä osallistujia, jotta keskustelu olisi mahdollisimman monipuolista ja siinä olisi kattavasti edustettuna nuorisotyön erivivahteita. Keskusteluun nousseet ilmiöt olisivat voineet olla erilaisia, mikäli ryhmät olisi muodostettu niin, että samansuuntaista työtä tekevät olisivat olleet samassa ryhmässä. Pidän kuitenkin luotettavuuden kannalta tärkeämpänä sitä, että määrällinen tasapaino sosiaalisen- ja perusnuorisotyön tekijöiden välillä oli näytteessä hyvä.

Aineistonkeruumenetelmä korostaa, että tuloksena on ryhmässä tuotettu kuva, joka heijastelee mielenkiintoisesti aikamme nuoruutta. Muodostuneisiin näkemyksiin ovat vaikuttaneet tilanne, jossa aihetta käsiteltiin ja jossa puhuttiin muille ammattilaisille vapautuneesti ja ilman paineita. Ratkaisu, että osallistujat tekivät ryhmätöitä keskenään ilman tutkijan puuttumista keskusteluun, on saattanut poistaa jonkinlaista sensuuria ja vapauttaa keskustelua.

Tulosten yleistettävyyttä ja siirrettävyyttä on hyvä pohtia, vaikka täysin yleistettäviä päätelmiä ei tämän tyylisen tutkimuksen ja aineiston pohjalta voida tehdä. Uskon, että tulokset antavat suuntaa siitä, miten kunnallisessa nuorisotyössä ammatikseen nuorisotyötä tekevät jäsentävät nuoruutta, ja tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää nuorisotyöstä käytävässä keskustelussa. Tutkimus on kokonaisuudessaan tehty eettisten toimintatapojen mukaan. Tehdyt valinnat ovat läpinäkyviä ja perusteltuja ja tekevät tutkimuksesta luotettavan.

Tutkimuksen edetessä ja laajaa aineistoa analysoitaessa esiin nousi useita mielenkiintoisia jatkotutkimuksen aiheita. Nuoruutta voisi tutkia syvemmin paneutumalla tästä ajasta nouseviin ilmiöihin tai tarttumalla nuoruuden ytimeistä nouseviin ilmiöihin tarkastelemalla nuorten seksuaali-identiteetin muodostamista ja haastaa väitettä seksuaali-identiteetillä leikittelystä. Nuorisotyöntekijöitä koskevaa tutkimusta voisi viedä pidemmälle ja tarkastella kuinka paljon nuorisotyöntekijät käyttävät tietämystään nuoruudesta, kun uusia palveluita suunnitellaan, ja kuinka nuorisotyö tarttuu havaittuihin, ajankohtaisiin nuorten keskuudesta nouseviin ilmiöihin. Nuorisotyön sisällä kunnallisen nuorisotyön uudelleen arviointi voisi olla kiintoisaa ja tuoda selkeyttä, keille palvelut on suunnattu ja keiden tarpeita ne palvelevat. Kokonaisuudessaan kentällä käytävä keskustelu nuorisotyön painopisteestä on kriittinen nuorisotyön tulevaisuuden kannalta. Kilpaillaanko hyvinvoivista nuorista kaupallisten palveluntarjoajien kanssa, vai lipuuko nuorisotyö yhä lähemmäs sosiaalityötä? Nuorisotyöntekijöiden tietämys ja nuorten maailman ymmärtäminen voisi olla avainasemassa nuorisotyön tulevaisuutta suunniteltaessa.

LÄHTEET:

Aalberg, Veikko (1991) Nuoruus psykoanalyysissa. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) Törmäävät tulkinnat. Kirja nuorista ja nuoruudesta. Helsinki: Gaudeamus. 233-238.

Aaltio Iiris & Puusa Anu (2011) Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Menetelmäviidakon raivaaja. Perusteita laadulliseen tutkimuslähestymistavan valintaan. JTO. 153-166.

Aapola, Sinkikka & Kaarninen, Mervi (2003) Näkökulmia suomalaisen nuoruuden ja nuorison historiaan. Teoksessa Sinikka Aapola & Mervi Kaarninen (toim.) Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura & Nuorisotutkimusseura. 9-32.

Aarnos, Eila (2010) Kouluun lapsia tutkimaan: Havainnointi, haastattelu ja dokumentit. Teoksessa Juhani Aaltola & Rainen Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. 172-188.

Alanko, Katariina (2014) Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa? Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisu 72. Seta, Seta-julkaisu 23. (Viitattu 20.8.2015) Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisu/sateenkaarinuori.pdf>

Alasuutari, Pertti (1993) Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Bauman, Zygmund (2002) Notkea moderni. Suomentanut Jyrki Vainonen. Tampere: Vastapaino.

Bauman, Zygmunt (2008) The art of life. Cambridge: Polity Press.

Baumfield, Vivienne & Hall, Elaine & Wall, Kate (2013) Action Research in Education. London: Sage.

Beck, Ulrich (1995) Poliitiikan uudelleen keksiminen: kohti refleksiivisen modernisaation teoriaa. Teoksessa Ulrich Beck & Anthony Giddens & Scott Lash Nykyajan jäljillä. Refleksiivinen modernisaatio. Suomentanut Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino. 11-82.

Beck, Ulrich & Giddens, Anthony & Lash, Scott (1995) Nykyajan jäljillä. Refleksiivinen modernisaatio. Suomentanut Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino.

Cederlöf, Petri (2004) Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 45.

Cederlöf, Petri (2007) Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Cohen, Albert (1955) Delinquent Boys: The Culture of the Gangs. New York: Free Press.

Côté, James (2014) Youth studies. Fundamental issues and debates. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Erikson, Erik (1968) Identity. Youth and Crisis. New York: Norton.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1999) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

France, Alan (2007) Understanding Youth in Late Modernity. Berkshire: McGraw-Hill, Open University Press.

Gissler, Mikale & Kekkonen, Marjatta & Känkänen, Päivi & Muranen, Päivi & Wrede-Jänttilä, Matilda (toim.) (2014) Nuoruus toisin sanoen. Nuorten elinoloit-vuosikirja 2014. Tampere: Juvense Print oy.

Gretschel, Anu & Junttila-Vitikka, Pirjo & Puuronen, Anne (2015) Tunnuslukuja rakentamassa. Nuorisotyön tunnuslukujen verkostomainen kehittäminen –hanke. (Viitattu 12.5.2015) Saatavissa:http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/tapahtumatiedostot/TunnuslukujaRakentamassa_AnnePuuronen1604.pdf

Grönfors, Martti (1982) Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Juva: WSOY.

Haavisto, Petra (2015) Nuorisotyö on paljon muutakin kuin biljardia ja pingistä – tueksi uunituore opetussuunnitelma. Yle uutiset, 1.10.2015. (Viitattu 7.10.2015) Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/nuorisotyö_on_paljon_muutakin_kuin_biljardia_ja_pingista_tueksi_uunituore_opetussuunnitelma/8343684

Havighurst, Robert (1972) Developmental tasks and education. (3. painos) New York: McKay

Helenius, Elisa (2010) Iloinen tyttöys 2000-luvulla. Teoksessa Olli Sinivaara (toim.) Muistikuvia 00-luvusta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 104. 43-48.

Helve, Helena (2002) Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.

Helve, Helena (2009) Nuorten vapaa-aika, luottamus ja sosiaalinen pääoma. Teoksessa Mirja Liikanen (toim.) Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudeamus, 250-269.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (2007) Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Hirvonen, Elna (2009) Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokangas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 41-62.

Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) (2008) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.

Honkasalo, Veronika (2011) Tyttöjen kesken: monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 109.

Honkasalo, Veronika & Kivijärvi, Antti (2011) Kehittämistyötä monikulttuurisesta näkökulmasta – välähdyksiä nuorisotyön arjesta. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Helsinki: Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 114 & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto- Kanuuna.

Huhta, Helena & Salasuo, Mikko (2014) Ainahan voi kerätä käpyjä ja kävellä metsässä! Nuorten liikunnan harrastamisen eriarvoistuminen ja työttömien todellisuus. Teoksessa Anu Gretschel & Kari Paakkunainen & Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.) Nuorisotakuun arki ja politiikka. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 150. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 199-203.

Huusko, Mira & Paloniemi, Susanna (2006) Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. Kasvatus 37(2), 162-173.

Junttila, Nina (2015) Kavereita nolla. Lasten ja nuorten yksinäisyys. Helsinki: Tammi.

Jokinen, Kimmo (2014) Nykynuoret ja siirtymät aikuisuuteen. Teoksessa Kaisa Vehkalahti & Leena Suurpää (toim.) Nuoruuden sukupolvet. Monitieteisiä näkökulmia nuoruuteen eilen ja tänään. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 152. 250-271.

Kalliomaa, Johanna (2015) Valtion ohjaus kuntien nuorisotyössä. Miten Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma ohjaa kuntien nuorisotyötä. Pro Gradu – tutkielma. (Viitattu 20.9.2015) Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201503021153>

Kangas, Sonja & Kuure, Tapio (toim.) (2003) Teknologisoituva nuoruus. Nuorten elinolot - vuosikirja 2003. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 84, Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 38, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes).

Karvinen-Niinikoski, Synnöve (2005) Sosiaalityön opetus, tutkimus ja kehittyvä asiantuntijuus Teoksessa Mirja Satka & Synnöve Karvinen-Niinikoski & Marianne Nyland & Susanna Hoikkala (toim.) Sosiaalityön käytäntötutkimus. Helsinki: Palmenia-kustannus. 73-98.

Keskinen, Vesa (2011) Nuoret Helsingissä 2011-tutkimus. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. (Viitattu 4.11.2014.) Saatavissa: http://www.hel2.fi/tietokeskus/Nuoret_Helsingissa_2011/

Kiilakoski, Tomi (2015) Viides luku: Tomi Kiilakoski. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 169. 120-151. (Viitattu 30.9.2015) Saantitapa: <http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/09/Kiilakoski-14-09-2015--uusi.pdf>

Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Honkasalo, Veronika (2011) Johdanto: Nuorisotyön professionalisaatio, tutkijoiden roolit ja kehittämisen luonne. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 114 & Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto - Kanuuna. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 11-48.

Kiilakoski, Tomi (2008) Kasvu moneen suuntaan – Kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 57-77.

Kiilakoski, Tomi & Nieminen, Juha (2008) Tuhti 9-seminaarin tiivistelmä. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.185-190.

KiVa Koulu (2015) (Viitattu 20.8.2015) Saatavissa: www.kivakoulu.fi/hanke

Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (2012) Johdanto. Kehittämisen arvo ja itseisarvo. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 128. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 7-20.

Kultalahti, Susanna & Viitala, Riitta (2014) Ikätörmäyksiä työpaikoilla. Teoksessa Riitta Viitala & Maria Järnlström (toim.) Henkilöstöjohtaminen uuden edessä. Henkilöstöbarometrin nostamat kehityshaasteet. Vaasan yliopiston julkaisuja: Tutkimuksia 302, Liiketaloustiede 107. Johtaminen ja organisaatiot. 114-133. (Viitattu 14.8.2015) Saatavissa: http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-537-4.pdf

Kylmäkoski, Merja (2008) Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 393-409.

Köykkä, Arto (2014) Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Lastenkeskus ja kirjapaja.

Lauha, Heikki & Tuuttila Leena (toim.) (2014) Verkko nuorisotyössä. Nuorisotyö verkossa. Helsinki: Verke – verkkonuorisotyön kehittämiskeskus.

Lehtikangas, Annukka (2015) Mitä verkko merkitsee nuorelle? Teoksessa Heikki Lauha (toim.) Verkko nuorten kokemana ja kertomana. Helsinki: Verke. 21-28.

Leino, Kirsi (2002) Nuorisotyön ammattilaiset. Diskurssianalyysi nuorisotyöntekijyyden rakentumisesta Nuorisotyö-lehdessä. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto: Kasvatustieteidenlaitos. Julkaisusarja A 60.

Lähteenmaa, Jaana (2000) Myöhäismodernin nuorisokulttuuri. Tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisen ulottuvuuksista. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 14.

Lähteenmaa, Jaana & Virokangas, Elina (2006) Nuoret ja päihteet ehkäisevän päihdetyön tuotetarjottimella – määritelmiä ja niiden seurauksia. Teoksessa Anne Puuronen (toim.) Terveystaju. Nuoret, politiikka ja käytäntö. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 63. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Manninen, Satu (2010) Höyhen. Teoksessa Olli Sinivaara (toim.) Muistikuvia 00-luvusta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 104. 43-48.

Mantere, Eerik & Raudaskoski, Sanna (2015) Kun matkapuhelin vie vanhemman huomion. Teoksessa Anja-Riitta Lahikainen & Tiina Mälkiä & Katja Repo (toim.) Media lapsiperheessä. Tampere: Vastapaino. 205-226.

Mead, Margaret (1971) Ikäryhmien ristiriidat, sukupolviuuden tutkimusta. Suomentanut Ulf E. Qvickström. Helsinki: Otava.

Myllyniemi, Sami (2008) Tilasto-osio. Teoksessa Minna Autio & Kirsi Eräranta & Sami Myllyniemi (toim.) Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot - vuosikirja 2008. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 26. Helsinki: Yliopistopaino.

Myllyniemi, Sami (toim.) (2014) Ihmisarvoinen nuoruus. Nuorisobarometri 2014. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisosaian neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto.

Myllyniemi, Sami (toim.) (2012) Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisosaian neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto

Mäki, Anna Maria (2010) Yksityiset harhat ja integraatio. Teoksessa Olli Sinivaara (toim.) Muistikuvia 00-luvusta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 104. 31-42.

Määttä, Tarja & Tasanko, Pia (2012) Nuorisotyön tehtävä ohjelma (yhteis)kunnassa. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 128. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 23-35.

Niemi, Kalevi (2008) Valistuseetos ja nuorisokasvatusliikkeiden ensimmäinen aalto. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 21-43.

Nieminen, Juha (2008) Vastavoiman hahmo. Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 21-43.

Nissinen, Jussi (2011) Luottamuksen rakentuminen moninaisuutta kunnioittaen. Teoksessa Liisa Tuovinen & Olli Stålström & Jussi Nissinen & Jorma Hentilä (toim) Saanko olla totta? Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus. Helsinki: Gaudeamus. 11-34.

Nuorisolaki 72/2006 (Viitattu 15.6.2015) Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>.

Nuorisotyön perinteen tallentamine Nuoperi (2009) Nuorisotyön mieli ja merkitys. Turku: Turun yliopisto.

Nurmi, Jari-Erik (1998) Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Paula Lyytinen & Mikko Korkiakangas & Heikki Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY. 256-274.

Oksanen, Atte (2008) Lapsuus jättömaana: Teknologisen bränditalouden paisteessa vai pimennossa? Teoksessa Anja Riitta Lahikainen & Raija-Leena Punamäki & Tuula Tamminen (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: Wsoy. 45-59.

Pelli, Petja & Tolonen, Ruut (2015) Eurostat: Suomen nuoret ovat Euroopan vähiten syrjäytyneitä ja toiseksi tyytyväisempiä. (Viitattu 14.8.2015.) Saatavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/a1439433162129?jako=343a76396fdaea64c5694c42223811ee&ref=og-url>

Pulkamo, Hannele (2008) Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 496-520.

Puuronen, Anne (2014) Etsivän katse. Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 144.

Puuronen, Vesa (2006) Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.

Puusa, Anu (2011a) Haastattelu laadullisena tutkimusmenetelmänä. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) Menetelmäviidakon raivaaja. Perusteita laadulliseen tutkimuslähestymistavan valintaan. JTO. 73-87.

Puusa, Anu (2011b) Laadullisen aineiston analysointi. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) Menetelmäviidakon raivaaja. Perusteita laadulliseen tutkimuslähestymistavan valintaan. JTO. 114-125.

Pöysä, Ville (2013) Aktiivisten havainnoinnista ulkopuolisten kuunteluun? Nuorisotyön tutkimuksen sisällöt, menetelmät ja katvealueet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 59. (Viitattu 23.9.2015) Saatavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/aktiivisten_havainnoinnista_ulkopuolisten_kuuntelemiseen.pdf

Rissanen, Riitta (2006) Fenomenografia. Luku 5.1. Kokonaisuudesta Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto (viitattu 24.9.2015) Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Ruotsalainen, Leena (2008) Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 168-184.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna (2006) KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. (viitattu 20.10.2014) Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Saari, Juho (2009) Yksinäisten yhteiskunta. Helsinki: WSOY.

Salasuo Mikko (2006) Atomisoitunut sukupolvi. Helsingin kaupungin tietokeskus tutkimuksia 2006 /6. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Salasuo, Mikko & Poikolainen, Janne & Komonen, Pauli (toim.) 2012 Katukulttuuri. Nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 124. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Salasuo, Mikko & Poikolainen, Janne (2012) Johdanto – monimuotoinen katukulttuuri. Teoksessa Mikko Salasuo & Janne Poikolainen & Pauli Komonen (toim.) Katukulttuuri. Nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 124. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Salonen, Marko (2008) Mitä seksuaali-identiteettejä käsittelevissä keskusteluissa tapahtuu? Teoksessa Anja Riitta Lahikainen & Raija-Leena Punamäki & Tuula Tamminen (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajan. Helsinki: Wsoy. 266-279.

Sapin, Kate (2013) Essential Skills for Youth Work Practice. London: Sage Publications Ltd. 2nd Edition.

Sercombe, Howard (2010) Youth Work Ethics. London: Sage Publications.

Sinivaara, Olli (toim.) (2010) Muistikuvia 00-luvusta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 104.

Slowmovment (2015) (Viitattu: 21.7.2015.) Saatavissa: www.solwmovment.com.

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry & Suomen Kuntaliitto (2013) Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuudenodotukset 2013. Somero: Sälekarin Kirjapaino Oy.

Soanjärvi, Katariina (2011) Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2015) Työvoimatutkimus. Helsinki: Tilastokeskus (Viitattu 23.9.2015) saatavissa: http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2015/08/tyti_2015_08_2015-09-22_tie_001_fi.html

Suoranta, Juha (2010) Radikaali kasvatus nuorisokasvatuksessa. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisu 73. 313-318.

Syrjälä, Leena & Ahonen, Sirkka & Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo (1994) Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä.

Telemäki, Matti & Bowles, Steven (2001) Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö. Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutusyksikön julkaisuja. Sarja B: Opetusmonisteita ja selosteita 15.

Telemäki, Matti (1991) Nuoriso kasvatustieteessä. Teoksessa Hoikkala, Tommi (toim.) Törmäävät tulkinnat. Kirja nuorista ja nuoruudesta. Helsinki: Gaudeamus. 239-248.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2014) Kouluterveyskysely 2013. Helsinki: THL (Viitattu 3.11.2014) Saatavissa: <http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely/tulokset/tulokset-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet>

Tinkler, Penny (2013) Using Photographs in Social and Historical Research. London: SAGE.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2013) Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.

Raitakari, Suvi & Elina Virokangas (2009) Yhteisiä teemoja etsimässä. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokangas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 5-20.

Rauas, Minna (2014) Pieniä tekoja, suuria asioita, Nuorisotyön eettinen näkökulma. Kirjasarja B. projektiraportit ja selvitykset 30.

Pohjola, Anne (2009) Nuorisotyön ja sosiaalityön rajapinnoilla. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokangas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 21-40.

Uusitalo, Ritva (1991) Sosiologian nuorisokuvat. Teoksessa Hoikkala, Tommi (toim.) Törmäävät tulkinnat. Kirja nuorista ja nuoruudesta. Helsinki: Gaudeamus. 247-254.

Vehkalahti, Kaisa & Suurpää, Leena (toim.) (2014a) Nuoruuden sukupolvet. Monitieteisiä näkökulmia nuoruuteen eilen ja tänään. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 152.

Vehkalahti, Kaisa & Suurpää, Leena (2014b) Johdanto: Nuoruus, sukupolvet ja oman elämän kirjoittaminen. Teoksessa Kaisa Vehkalahti & Leena Suurpää (toim) Nuoruuden sukupolvet. Monitieteisiä näkökulmia nuoruuteen eilen ja tänään. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 152. 5-30.

Wass, Hanna & Torsti, Pilvi (2011) Limittyvät sukupolvet ja jaetut näkemykset: suomalaiset yhteiskunnalliset sukupolvet ja sukupolvittaiset erot poliittisessa käyttäytymisessä. *Politiikka* 53 (3). Helsinki: Valtiotieteellinen yhdistys. 167-184.

Woodman, Dan & Wyn, Johanna (2015) Youth and generation. Rethinking change and inequality in the lives of young people. London: Sage Publication Ltd.

Ziehe, Thomas (1991) Uusi nuoriso. Epätavanomaisen oppimisen puolustus. Suomentanut Raija Sironen ja Jussi Tuormaa. Tampere: Vastapaino.

LIITE 1. Tiedote osallistujille

Minkälaista on olla nuori tänä päivänä? – osallistujan tiedote

Hei,

olet kiinnostunut olemaan mukana tutkimuksessa, jossa selvitetään nuorisotyöntekijöiden ja nuorisotutkijoiden käsityksiä tämän päivän nuorista eli siitä millaista on olla nuori tänä päivänä. Tutkimuksen toteuttajina toimii Tampereen yliopiston yhteiskunta- ja kulttuuri-tieteiden yksikön maisteriopiskelija Annina Kurki ja tutkija Aurelie Mary. Oheinen kirje pitää sisällään tietoa tutkimuksesta ja ohjeita tutkimustilanteeseen.

Tutkimus pitää sisällään kaksi keskustelutilaisuutta, joihin molempiin sinun toivotaan osallistuvan. Tutkimustilanteissa sinua pyydetään osallistumaan tutkijoiden ohjaamiin toiminnallisiin ryhmäkeskusteluihin, joissa keskustellaan aiheeseen liittyvistä asioista muiden nuorisotyöntekijöiden kanssa sekä yhdessä nuorisotutkijoiden kanssa.

Ensimmäinen tilaisuus pidetään **torstaina 4.12.2014 klo 10-12.**

Ensimmäisessä tutkimustilanteessa muita nuorisotyöntekijöitä tulee olemaan seitsemästä kymmeneen (7-10) kahden tutkijan lisäksi. Voit valmistautua tilaisuuteen seuraavasti:

- Havainnoi nuorten kanssa käymiesi keskustelujen teemoja.
- Pohdi minkälaisia ilmiöitä nuorten keskuudessa on viime aikoina ollut.
- Mieti minkälaisia mielikuvia sinulla liittyy nyky-yhteiskuntaan.
- ***Tuo mukanasasi tilaisuuteen kuva, joka mielestäsi kuvaa tämän päivän nuorten maailmaa.*** Kuvaan liittyen tarvitsemme tiedot mistä kuva on esim. ystävän ottama kuva, oma ottama kuva, lehtikuva (lehden nimi /nro/sivunumero), netistä löydetty kuva (Internet-osoite) ja tiedon saako kuvaa käyttää tutkimusaineistossa (koskee lähinnä omia tai ystäväiesi ottamia kuvia).

Toisessa tutkimustilanteessa muita osallistujia tulee olemaan n. 20, mukana on myös nuorisotutkijoita. Toinen tapaaminen pidetään Tampereella vuoden 2015 alussa, viikolla 8. Tarkempi aikataulu lähetetään myöhemmin.

Tutkimusta varten tarvitsemme sinulta taustatietoja. Toivomme, että täytät liitteenä olevan taustatietolomakkeen ja tuot sen mukanasasi ensimmäiseen tilaisuuteen.

Tutkimustilanteet nauhoitetaan sekä videokuvataan, jotta tilanteiden sisältämä informaatio saataisiin mahdollisimman hyvin tallennettua. Saatu data toimii aineistona pro-gradutyölle ja jatkotutkimuksille, joissa tulokset raportoidaan.

Tutkimuksen aineistoa (tutkittavilta kerättäviä taustatietoja, tilaisuudessa tuotettuja kirjallisia materiaalit, ryhmätilanteen kuva- ja ääninauhoituksia sekä niiden tekstiksi muokattuja versioita) käsitellään seuraavasti:

- Aineiston salassapito on turvattu, koska aineistoa käsittelevät tahot ovat vaitiolovelvollisia siten kuin laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta säädetään. Vaitiolovelvollinen ei saa käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi tai toisen hyödyksi tai vahingoksi.

- Keskustelujen tallenteet tekstinnetään eli litteroidaan. Tutkimustarkoituksiin tuotettavia tekstitiedostoja muokataan niin, ettei niihin jää täsmällisiä tietoja osallistujien työ- ja asuinpaikoista. Osallistujien nimet poistetaan tai niiden tilalle keksitään tarvittaessa peitenimet.
- Tutkimusjulkaisuihin voidaan sisällyttää suoria otteita ryhmäkeskusteluista. Niihin käytetään tekstitiedostoja, joista on poistettu/muutettu osallistujien nimet. Julkaistavien keskusteluotteiden yhteydessä voidaan mainita otteessa keskustelevien sukupuoli, ikä ja peitenimi.
- Tutkimuksen päättymisen jälkeen kirjoitukset, tallenteiden tekstiversiot ja osallistujien tuomat kuvat arkistoidaan Yhteiskuntatieteelliseen Tietoarkistoon tutkimuksen, opetuksen ja opiskelun käyttöön. (Lisätietoja: http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/dokumentit/2014_esite_tutkittaville_tulostettava.pdf) Ääni- ja videotallenteet arkistoidaan Kielipankkiin.
- Aineistojen arkistointi on vapaaehtoista ja siihen suostumusta kysytään erikseen.
- Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Ryhmäkeskusteluun voi osallistua haluamallaan tavalla ja osallistumisen voi halutessaan keskeyttää.

Mikäli haluat lisätietoa tutkimuksesta, vastaamme mielellämme! Nähdään pian!

Ystävällisin terveisin

Annina Kurki ja Aurelie Mary